

มโนภาพแห่งตน (Self Concept) ความวิตกกังวล (Anxiety) ความเกรงใจ
และลักษณะความเป็นผู้นำ (Leadership) ของนักเรียนที่เป็นผู้นำ
และนักเรียนที่เป็นผู้ตามในระดับชั้น ม.ศ. ๓
ปีการศึกษา ๒๕๑๔

- ปรินิพนธ์

ของ

วรมล พูลทรัพย์

THE LIBRARY
COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK, THAILAND

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต แขนงวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ถวายความร่วมมือของสถาบันระหว่างชาติ
สำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๕

มโนภาพแห่งตน (Self Concept) ความวิตกกังวล (Anxiety) ความเกรงใจ
และลักษณะความเป็นผู้นำ (Leadership) ของนักเรียนที่เป็นผู้นำ
และนักเรียนที่เป็นผู้ตามในระดับชั้น ม.ศ. ๓
ปีการศึกษา ๒๕๑๔

บทคัดย่อ

ของ

จุมพล พูลภัทรชีวิน

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา
ถวายความร่วมมือของสถาบันระหว่างชาติ
สำหรับการค้นคว้าวิจัย

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๕

มโนภาพตนเอง (Self Concept) ความวิตกกังวล (Anxiety) ความเกรงใจและลักษณะ
ความเป็นผู้นำ (Leadership) ของนักเรียนที่เป็นผู้นำและนักเรียนที่เป็นผู้ตาม
ในระดับชั้น ม.ศ. ๓ ปีการศึกษา ๒๕๑๔

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องมโนภาพตนเอง
ความวิตกกังวล ความเกรงใจ และลักษณะความเป็นผู้นำระหว่างนักเรียนที่เป็นผู้นำกับนักเรียนที่
เป็นผู้ตาม และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพตนเอง ความวิตกกังวลและความเกรงใจ
ของนักเรียนที่เป็นผู้นำและของนักเรียนที่เป็นผู้ตาม

จัดตัวอย่าง เป็นนักเรียนในระดับชั้น ม.ศ. ๓ ประกอบด้วยนักเรียนที่เป็นผู้นำ ๕๔ คน
(ชาย = หญิง = ๒๗ คน) และนักเรียนที่เป็นผู้ตาม ๕๔ คน (ชาย = หญิง = ๒๗ คน) รวม
๑๐๘ คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสอบถาม ๔ ฉบับ คือ แบบสอบถามตนเอง (Actual Self) แบบสอบถามตนเองตามอุดมคติ (Ideal Self) แบบสอบถามความวิตกกังวล
แบบสอบถามความเกรงใจ และแบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ

ผลของการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่า

๑. ผู้นำทั้งหมด, ผู้นำชาย, ผู้นำหญิง มีมโนภาพตนเองและลักษณะความเป็นผู้นำสูงกว่า
ผู้ตามทั้งหมด, ผู้ตามชายและผู้ตามหญิงตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
๒. ผู้นำทั้งหมด, ผู้นำชาย, ผู้นำหญิง มีความวิตกกังวลต่ำกว่าผู้ตามทั้งหมด ผู้ตามชาย
และผู้ตามหญิงตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
๓. ผู้นำทั้งหมด, ผู้นำชาย, ผู้นำหญิง มีความเกรงใจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติกับผู้ตามทั้งหมด ผู้ตามชายและผู้ตามหญิงตามลำดับ
๔. ผู้ตามชายมีความเกรงใจสูงกว่าผู้ตามหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
๕. ผู้นำชายกับผู้นำหญิง มีความเกรงใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
๖. ผู้นำชาย, ผู้ตามชายมีมโนภาพตนเอง ความวิตกกังวลและลักษณะความเป็นผู้นำ
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กับผู้นำหญิงและผู้ตามหญิงตามลำดับ

การศึกษาค้นคว้าว่า

๗. มีภาพแทนของผู้นำทั้งหก, ผู้นำชาย, ผู้นำหญิง, ผู้ตามทั้งหมด, ผู้ตามชาย และผู้ตามหญิง มีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับความวิตกกังวล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($p < .05$)

๘. มีภาพแทนของผู้นำทั้งหก, ผู้นำชาย, ผู้นำหญิง, ผู้ตามทั้งหมด, ผู้ตามชาย และผู้ตามหญิง ไม่มีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง (Linear Correlation) กับความเกรงใจ

๙. ความวิตกกังวลของผู้นำทั้งหก, ผู้นำชาย, ผู้นำหญิง, ผู้ตามทั้งหมด, ผู้ตามชาย, และผู้ตามหญิง ไม่มีความสัมพันธ์แบบเส้นตรงกับความเกรงใจ

๑๐. ความวิตกกังวลของผู้นำหญิงสัมพันธ์ในทางกลับกันกับความเกรงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

SELF CONCEPT, ANXIETY, KRENGCHAI AND LEADERSHIP OF
STUDENT - LEADERS AND STUDENT - FOLLOWERS
OF THE 10th GRADERS IN 1971

ABSTRACT

BY

CHUMPOL POOLPATARACHEWIN

Presented in partial fulfilment of the requirements
for the Master of Education Degree (Educational Psychology)
at the College of Education
in collaboration with
the Bangkok Institute for Child Study

July 24, 1972

Self Concept, Anxiety, Krengchai and Leadership of Student Leaders,
and Student Followers of the 10th Graders in 1971

The purposes of this study were to investigate the differences between student leaders and student followers in terms of self concept, anxiety, Krengchai and leadership, and to study the relationships in each pair of variables. They were self concept, anxiety and Krengchai; of student leaders and student followers.

Samples were students in grade 10 (H.S. 3). They composed of 94 student leaders (male = female = 47) and 94 student followers (male = female = 47), 188 students totally. Five questionnaires were used, they were actual self, ideal self, leadership, anxiety and Krengchai.

The study of the differences showed the following results :

1. all leaders, boy leaders, and girl leaders had self concept and leadership higher than all followers, boy followers and girl followers respectively ($p < .01$)

2. all leaders, boy leaders, and girl leaders had lower anxiety than all followers, boy followers and girl followers respectively ($p < .01$)

3. there were no significant differences in Krengchai between all leaders, boy leaders, girl leaders and all followers, boy followers, girl followers respectively

4. boy followers had higher Krengchai than girl followers ($p < .05$)

5. there was no significant difference in Krengchai between boy leaders and girl leaders

6. there were no significant differences in self concept, anxiety and leadership between boy leaders, boy followers and girl leaders, girl followers respectively

7. there were significant negative correlations ($p < .01$) between self concept and anxiety in all leaders, boy leaders, girl leaders, all followers, boy followers and girl followers

8. there were no linear correlations between self concept and Krengchai in all leaders, boy leaders, girl leaders, all followers, boy followers and girl followers

9. there were no linear correlations between anxiety and Krengchai in all leaders, boy leaders, all followers, boy followers and girl followers

10. there was significant negative correlation ($p < .01$) between anxiety and Krengchai in girl leaders.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำวันสัปดาห์พิจารณาปัญญานิเทศน์แล้ว เห็นสมควรรับ
เป็นประเด็นหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต แขนงจิตวิทยาการศึกษา
ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ด้วยความรวบรัดของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก
ได้

สุวิทย์ อรรถ

ประธาน

นางสาว เสงี่ยม เสงี่ยม

กรรมการ

วิมล วิชาญ

กรรมการ

นางสาว เสงี่ยม เสงี่ยม

ผู้อำนวยการ

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

ประกาศคุณูปการ

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ คร. ปรีชา ชรรมา อาจารย์ถาวร เกิดเกียรติพงศ์ และ อาจารย์วันเพ็ญ วิชาลพงษ์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนให้แนวความคิดและคำแนะนำจนปริญญานพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปควยก็ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ คร. จรรจา สุวรรณทัต ผู้อำนวยการสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าวิจัยเรื่องเล็กที่ไคให้ การสนับสนุนและความช่วยเหลือทางคานกำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้จัดการและอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนสมาคมโรงเรียนรามวโร อาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนพรหมานุสรณ์ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ ผู้จัดการและอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ จังหวัดเพชรบุรี

ขอขอบคุณ คุณพงษ์ศักดิ์ เค็งเกสกูล คุณรวีวรรณ สายสินธ์ คุณสุปริศารัตน์ พลอยสีธรรมชาติ คุณเสนาห์ ฉาเป่ง คุณสมชาย ธิวัชรกุล คุณจรัส บุญญานันท์ และ คุณสุจินต์ ปรีชามารต ที่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

จุฬพล พูลทรัพย์วิน

สารบาญ

บทที่	หน้า
๑	๑
บทนำ	๑
ภูมิหลัง	๑
X ความมุ่งหมายของการศึกษากนควา	๑๑
ความสำคัญของการศึกษากนควา	๑๒
ขอบเขตของการศึกษากนควา	๑๒
ตัวแปรที่จะศึกษา	๑๓
กำหนดนิยามปฏิบัติการของศัพท์เฉพาะ	๑๓
X ๒	๑๕
ทฤษฎี เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๕
ทฤษฎีเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำ	๑๕
X เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๕
ผู้นำ ผู้ตามและบโนภาพแห่งตน	๑๕
ผู้นำ ผู้ตามและความวิตกกังวล	๑๘
ผู้นำ ผู้ตามและความเกรงใจ	๒๐
ผู้นำ ผู้ตามและลักษณะความเป็นผู้นำ	๒๑
X สมมุติฐานในการคนควา	๒๒
X ทฤษฎีและ เหตุผล เบื้องหลังสมมุติฐาน	๒๕
๓	๓๘
วิธีดำเนินการ	๓๘
X กลุ่มตัวอย่าง	๓๘
X เทคนิคในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	๓๘
X เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล	๓๖

เครื่องมือวัดตนตามอัตภาพ (Actual Self)	๓๖
เครื่องมือวัดตนตามนิฐาน (Ideal Self)	๓๘
เครื่องมือวัดความวิตกกังวล	๔๐
เครื่องมือวัดความเกรงใจ	๔๐
เครื่องมือวัดลักษณะความเป็นผู้นำ	๔๖
สถิติที่ใช้และลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๖
การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ	๔๖
X ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๓
๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๗
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๗
การสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามทั้ง ๔ ฉบับ	๔๘
การตรวจสอบและเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องลักษณะ	
ความเป็นผู้นำของผู้นำกับบุคลากร	๔๘
เปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล	
และความเกรงใจของผู้นำกับบุคลากร	๕๓
เปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนระหว่างผู้นำทั้งหมดกับบุคลากรทั้งหมด	๕๔
เปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนระหว่างผู้นำกับบุคลากรเมื่อแยกตามเพศ	๕๕
เปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนระหว่างผู้นำกับบุคลากรในระหว่าง	
เพศเดียวกัน	๕๗
เปรียบเทียบความวิตกกังวลระหว่างผู้นำทั้งหมดกับบุคลากรทั้งหมด	๕๘
เปรียบเทียบความวิตกกังวลระหว่างผู้นำกับบุคลากรเมื่อแยกตามเพศ	๕๘
เปรียบเทียบความวิตกกังวลระหว่างผู้นำกับบุคลากรในระหว่างเพศ	
เดียวกัน	๖๐

เปรียบเทียบความเกรงใจระหว่างผู้นำทั้งหมดกับผู้ตามทั้งหมด	๖๐
เปรียบเทียบความเกรงใจระหว่างผู้นำกับผู้ตามเมื่อแยกตาบเพก	๖๑
เปรียบเทียบความเกรงใจระหว่างผู้นำกับผู้ตามในระหว่าง งัดเคียวกัน	๖๒
การหาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความเกรงใจของผู้นำและผู้ตาม	๖๓
ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับความวิตกกังวลของ ผู้นำทั้งหมด	๖๕
ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับความเกรงใจของ ผู้นำทั้งหมด	๖๕
ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความเกรงใจของ ผู้นำทั้งหมด	๖๕
ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับความวิตกกังวลของ ผู้ตามทั้งหมด	๖๖
ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับความเกรงใจของ ผู้ตามทั้งหมด	๖๖
ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความเกรงใจของ ผู้ตามทั้งหมด	๖๗
ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนความวิตกกังวลและ ความเกรงใจของผู้นำชาย	๖๘
ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวลและความเกรงใจ ของผู้นำหญิง	๖๘

	ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และ ความเกรงใจของผู้ถามชาย	๗๐
	ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความเกรงใจ ของผู้ถามหญิง	๗๑
๕	บทขอ สรุปผล อภิปรายและขอเสนอแนะ	๗๒
	ความมุ่งหมายในการค้นคว้า	๗๒
	กรอบทฤษฎี	๗๒
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๒
	ตัวแปรที่จะศึกษา	๗๓
	X สรุปผลการค้นคว้า	๗๓
	X อภิปรายผล	๗๕
	ขอเสนอแนะ	๘๔
	บรรณานุกรม	๘๗
	ภาคผนวก	๙๑
	เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนที่เป็นผู้นำและนักเรียนที่เป็นผู้ตาม	๙๒
	แบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ	๙๔
	แบบสอบถามความวิตกกังวล	๙๗
	แบบสอบถามมโนภาพแห่งตน	๑๐๒
	แบบสอบถามความเกรงใจ	๑๐๘
	การอำนวยการว่าแนกข้อทดสอบตนตามอัตรา	๑๑๒

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า	หน้า
๑	แสดงถึงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกตามโรงเรียนและ เพศ	๓๔
๒	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามประเภทและ เพศ	๓๖
๓	ค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามทั้งสี่ฉบับ	๔๘
๔	การ เปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้นำของผู้กำกับผู้ตาม	๕๐
๕	แสดงการให้ช่อดำเนินงานในกลุ่มผู้นำและกลุ่มผู้ตามในช่วงคะแนน ต่าง ๆ กัน ที่ได้จากแบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ	๕๓
๖	เปรียบเทียบในภาพเชิงตนระหว่างผู้นำทั้งหมดกับผู้ตามทั้งหมด	๕๔
๗	เปรียบเทียบในภาพเชิงตนระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตามเพศ	๕๕
๘	เปรียบเทียบในภาพเชิงตนระหว่างผู้นำกับผู้ตามในระหว่างเพศเดียวกัน	๕๗
๙	เปรียบเทียบความวิตกกังวลระหว่างผู้นำทั้งหมดกับผู้ตามทั้งหมด	๕๘
๑๐	เปรียบเทียบความวิตกกังวลระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตามเพศ	๕๘
๑๑	เปรียบเทียบความวิตกกังวลระหว่างผู้นำกับผู้ตามในระหว่างเพศเดียวกัน	๖๐
๑๒	เปรียบเทียบความเกรงใจระหว่างผู้นำทั้งหมดกับผู้ตามทั้งหมด	๖๐
๑๓	เปรียบเทียบความเกรงใจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตามเพศ	๖๑
๑๔	เปรียบเทียบความเกรงใจระหว่างผู้นำกับผู้ตามในระหว่างเพศเดียวกัน	๖๒

๑๕	ความสัมพันธ์ระหว่างนิภาพแห่งตนกับความวิตกกังวลของผู้ทำทั้งหมด	๖๔
๑๖	ความสัมพันธ์ระหว่างนิภาพแห่งตนกับความเกรงใจของผู้ทำทั้งหมด	๖๕
๑๗	ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความเกรงใจของผู้ทำทั้งหมด	๖๕
๑๘	ความสัมพันธ์ระหว่างนิภาพแห่งตนกับความวิตกกังวลของผู้ทำทั้งหมด	๖๖
๑๙	ความสัมพันธ์ระหว่างนิภาพแห่งตนกับความเกรงใจของผู้ทำทั้งหมด	๖๖
๒๐	ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความเกรงใจของผู้ทำทั้งหมด	๖๗
๒๑	ความสัมพันธ์ระหว่างนิภาพแห่งตนความวิตกกังวลและความเกรงใจ ของผู้ชาย	๖๘
๒๒	ความสัมพันธ์ระหว่างนิภาพแห่งตนความวิตกกังวลและความเกรงใจ ของผู้หญิง	๖๙
๒๓	ความสัมพันธ์ระหว่างนิภาพแห่งตนความวิตกกังวลและความเกรงใจ ของผู้ชาย	๗๐
๒๔	ความสัมพันธ์ระหว่างนิภาพแห่งตนความวิตกกังวลและความเกรงใจ ของผู้หญิง	๗๑
๒๕	การจำแนกประเภทของข้อสงสัยตามอัตรา (ภาคผนวก)	๑๑๒

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

๑	โครงสร้างของลักษณะของผู้นำแบบเผด็จการ ทั้งกลุ่มเล็ก
และกลุ่มใหญ่	๕
๒	โครงสร้างของลักษณะของผู้นำแบบประชาธิปไตย ทั้งกลุ่มเล็ก
และกลุ่มใหญ่	๕
๓	แสดงการกระจายของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามลักษณะ
ความเป็นผู้นำของผู้นำกับของผู้ตาม	๕๓
๔	เปรียบเทียบนโยบายแห่งคนระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตามเพศ	๕๖
๕	เปรียบเทียบความวิตกกังวลระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตามเพศ	๕๘
๖	เปรียบเทียบความเกรงใจระหว่างผู้นำกับผู้ตามในระหว่าง เสด็จ
เก็บวักนั	๖๓

บทนำ

ในการพัฒนาประเทศนั้นสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การพัฒนา "คน" เพราะคนในประเทศเปรียบเสมือนขุมกำลังอันมหาศาล ที่จะเป็้แรงผลักดันให้ประเทศเจริญก้าวหน้าทันโลกและสอดคล้องกับวิทยาการสมัยใหม่ จ้าหากว่าการพัฒนานั้นมีการวางแผนที่ดี และใช้ความรู้ทางหลักวิชาการต่าง ๆ ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่แท้จริงในสังคมเป็นเกณฑ์

ส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การพัฒนา "คน" เป็นไปในแนวที่สังคคองการและเป็นประโยชน์ แก่ส่วนรวมก็คือ การศึกษาบทบาท และบุคลิกภาพของคนในสังคม เพื่อค้นหาส่วนดีเพื่อส่งเสริมสนับสนุนและปลูกฝัง กับเพื่อค้นหาส่วนเสีย เพื่อปรับปรุงและแก้ไขให้แกคนในสังคม การศึกษารังนี้จึงมุ่งศึกษาบุคลิกภาพของคนสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้นำ และกลุ่มที่เป็นผู้ตามของนักเรียนในระดับชั้น ม.ศ. ๓ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการปลูกฝังและสร้างเสริมลักษณะความเป็นผู้นำให้แก่เด็ก เพื่อเป็นการเตรียมตัวให้เด็กโตเติบโตเป็นผู้นำที่ดีในอนาคต และเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

แซนฟอร์ด (Sanford, อ้างจาก Swanson, 1952 : 329) ได้ข้อคิดเห็นว่าในการศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำนั้น ควรจะไดศึกษาจากผู้นำกับผูตาม เช่นเดียวกับการแต่งงาน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา และมิตรภาพ (Friendship) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่าย ถ้าจะศึกษาเรื่องการแต่งงาน ก็ต้องศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ระหว่างคู่สามีภรรยา จะศึกษาเฉพาะสามีหรือภรรยาฝ่ายเดียวไม่ได้ ดังนั้นการศึกษารังนี้จึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบบุคลิกภาพบางประการของผู้นำกับของผูตาม โดยจะแบ่งบุคลิกภาพนั้นออกเป็นสี่ตัวแปร คือ มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ และลักษณะความเป็นผู้นำ

✕ เฮิร์ลอค (Hurlock, อ้างจากสิทธิโชค วรรณสันติกุล, ๒๕๑๔ : ๒) อธิบายไว้ว่า "แบบแผนหรือกระสวนบุคลิกภาพ (Personality Pattern) นั้น ประกอบไปด้วย ลักษณะ (Traits) ต่าง ๆ หลายลักษณะ และสิ่งที่ทำหน้าที่ประสานลักษณะเหล่านี้เข้าด้วยกันให้เป็นระบบเป็นแบบแผนที่เรียกว่ากระสวนบุคลิกภาพ ก็คือ ความรู้สึกเกี่ยวกับตน ที่เรียกว่า มโนภาพเกี่ยวกับตน (Self Concept) ..." นอกจากนี้การแสดงพฤติกรรมของคน ยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพทางจิตใจของเขา และค่านิยมบางประการของสังคม ผู้เขียนจึงได้เลือกศึกษา ความวิตกกังวล (Anxiety) เป็นอีกตัวแปรหนึ่ง เพราะความวิตกกังวลเป็น "สภาวะของจิตใจที่มีความถึงเกริบค หากกระแวงและกลัว บางครั้งหาสาเหตุได้ บางครั้งหาสาเหตุไม่ได้ เป็นสภาวะที่มีความชัดเจนในสิ่งเร้นน้อยกว่าความกลัว และมีจะเกี่ยวข้องกับความต้องการที่เกี่ยวข้องเนื่องกันหลายประการ" (ประสิทธิ์ บัวกลี, ๒๕๑๔ : ๘) ส่วนอีกตัวแปรหนึ่งคือความเกรงใจ เพราะ "ความเกรงใจนั้นเป็นค่านิยมอย่างหนึ่งที่เก็บกดและควบคุมพฤติกรรมทางสังคม ให้อยู่ในกรอบของความเหมาะสมที่สังคมยอมรับ... ดังนั้นความเกรงใจในฐานะที่เป็นค่านิยม จึงทำหน้าที่คล้าย Superego ที่คอยระแวดระวัง ยับยั้ง ไม่ให้ตัวเราทำอะไรผิดพลาดไปจากค่านิยมอันถึงาย" (ประสิทธิ์ บัวกลี, ๒๕๑๔ : ๘)

✕ ความหมายของผู้นำ

✓ คาวลีย์ (Cowley, อ้างจาก Fiedler, 1967 : 8) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่ได้รับความสำเร็จในการชักชวนหรือทำให้ผู้อื่นตามเขาได้

✓ แคมเบล (Cattell, อ้างจาก Fiedler, 1967 : 8) ให้ความหมายของผู้นำว่า หมายถึงบุคคลที่ริเริ่มหรือส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงการกระทำของกลุ่มอย่างใดผด และนอกจากนั้นผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่ริเริ่มและช่วยให้การปะทะสังสรรค์ (Interaction) ของสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างดี (Balos and Strodtback ใน Fiedler, 1967 : 8)

ณ ที่โลกาตามที่มีคนอยู่รวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เราจะพบผู้นำคนหนึ่งเสมอ ถ้ามีคนรวมกันอยู่มาก ก็อาจจะมีผู้นำมากกว่าหนึ่งคนได้ กลุ่มคนที่รวมกันอยู่ก็จะมีใครคนหนึ่งหรือหลายคนมีบทบาทมากกว่าคนอื่น ๆ คนอื่นหลายคนชอบเขา ขอมอบนับถือและรับไว้เขา เขาเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือ

คนที่อื่นจำนวนมาก เขาคือผู้นำและคนอื่นคือผู้ตาม ผู้นำแต่ละคนจะมีแบบของความเป็นผู้นำ
 เป็นของตนเอง แบบของความเป็นผู้นำในหมู่มนุษย์ต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันออกไป และย่อมแตกต่างกัน
 กันไปตามลักษณะของคนที่ เป็นผู้นำด้วยเช่นกัน ดังนั้นถ้าจะให้คำนิยามว่า ผู้นำคือใคร ก็พอ
 จะให้ได้โดยอาศัยหลัก ๓ ประการ (กัญญา สาคร, ๒๕๑๔ : ๒๒๓ - ๒๒๔) คือ

๑. ผู้นำคือบุคคลใด บุคคลหนึ่งในกลุ่มคนหลาย ๆ คนที่ใช้อำนาจอิทธิพลหรือความสามารถ
 ในการจูงใจคน ให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งของเขาได้ ผู้นำมีอิทธิพลเห็น
 การปฏิบัติตามหรือ พฤติกรรมของผู้อื่น คำว่า ผู้อื่นในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าผู้อื่น "ทุกคน" ในกลุ่มคน
 ที่ผู้นำคนนั้นมีส่วนรวม เพราะภาวะผู้นำมิได้เกิดขึ้นโดยอาศัยหลักการ "ทั้งหมดหรือไม่เลย"
 แต่วภาวะผู้นำเกี่ยวกับความเป็นผู้นำบางกรณีย่อยเพียงใดมากกว่าปริมาณคนที่เขานำ คืออยู่ที่ความ
 มากน้อยของอำนาจ อิทธิพล หรือความสามารถในการจูงใจคน

๒. ผู้นำคือบุคคลที่ใช้อำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำเป็น
 กระบวนการสองทาง (a two ways process) คือผู้นำมีอิทธิพลเหนือผู้ตามและในทาง
 กลับกันตามการตามกันมีอิทธิพลเหนือผู้นำ ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำจึงเป็นผลรวมของทัศนคติ
 ของสมาชิกในกลุ่มทุกคนนั่นเอง งานวิจัยหลายเรื่องยืนยันว่าผู้นำของกลุ่มที่มีทัศนคตินิยมเผด็จการ
 มักเป็นเผด็จการด้วย ส่วนผู้นำของกลุ่มที่มีทัศนคตินิยมประชาธิปไตยก็มักเป็นคนที่มีความเป็น
 ประชาธิปไตยด้วย

๓. ผู้นำแตกต่างจากหัวหน้าหรือผู้บริหาร คนสองคนนี้อาจจะเป็นคน ๆ เดียวกันได้ แต่
 ไม่จำเป็นต้องเสมอไป หัวหน้าหรือผู้บริหารหลายคนมีหน้าที่โดยตำแหน่ง แต่อาจไม่ใช่ผู้นำที่แท้จริง
 ของกลุ่ม ผู้นำที่แท้จริงอาจเป็นคนอื่นซึ่งไม่ใช่หัวหน้าหรือผู้บริหาร แต่เขามีอำนาจ มีอิทธิพลและ
 มีความสามารถในการจูงใจคนให้ประพฤติหรือปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการหรือคำสั่งของ
 เขาได้ ทั้ง ๆ ที่เขาไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่งใด ๆ ทั้งสิ้น

ลักษณะโครงสร้าง (Structure) สถานการณ์ (Situation) และงาน (Tasks)
 ของกลุ่ม ช่วยกำหนดภาวะผู้นำและกำหนดหน้าที่ให้ผู้นำโดยอัตโนมัติ

เมื่อกลุ่มคนใหญ่ขึ้น โครงสร้างและลักษณะของงานซับซ้อนขึ้น ก็อาจมีผู้นำหลายคนและ
 หลายระดับ กลายเป็นลำดับชั้นของผู้นำ (a hierarchy of leadership) ขึ้นมา

(Krech and other, 1962 : 424)

อังกฤษและอังกฤษ (English & English) อ้างจาก ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ, ๒๕๑๒ : ๑๐) ให้ความหมายของผู้นำไว้ว่า ผู้นำคือ

๑. บุคคลซึ่งมีการกระทำที่จะชี้แนวทางหรือควบคุมทัศนคติ หรือการกระทำของผู้อื่นในสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อบุคคลนั้นเป็นบุคคลในกลุ่มซึ่งมีอิทธิพลหรืออำนาจในการที่จะมีการกระทำดังกล่าวได้

๒. บุคคลซึ่งมีหน้าที่เป็นทางการที่จะให้คำแนะนำหรือคำสั่ง เพื่อที่จะควบคุมพฤติกรรมของกลุ่มสังคม โดยการควบคุมพฤติกรรมนั้นเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ของบุคคลนั้น

๓. บุคคลที่มีลักษณะที่คนอื่นเห็นว่า มีลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้นำ แต่ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้จะแตกต่างกันไป โดยไม่มีลักษณะเฉพาะสำหรับการเป็นผู้นำ

๔. บุคคลที่ใคร่บะแนสสังคมนิยมสูงสุด

* แบบของผู้นำ (Leadership Styles)

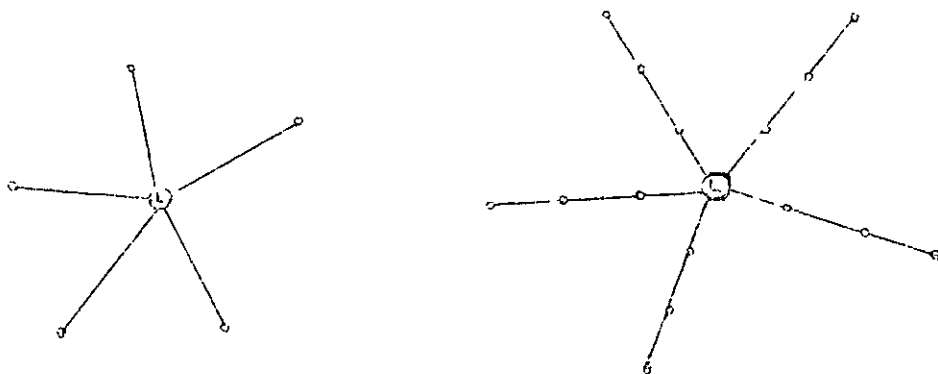
กัญญ์ โสธร (๒๕๑๔ : ๒๓๐) กล่าวถึงแบบในการเป็นผู้นำ ๓ แบบ ตามแนวความคิดของ เนซวิช (Knezevich)

๑. ผู้นำแบบเผด็จการ (The Autocratic Style)

๒. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (The Democratic Style)

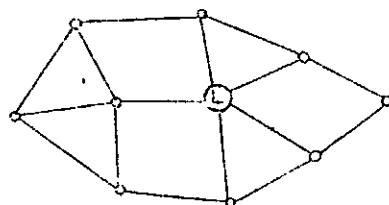
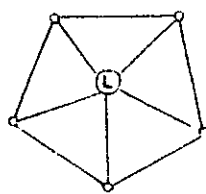
๓. ผู้นำแบบตามสบาย (The Laissez - Faire or Anarchic Style)

เกรช, ครัทช์ฟิลด์ และ บัลลาชี (Krech, Crutchfield and Ballachey, 1962 : 435) ได้เขียนรูปแบบขององค์การ (Organization Chart) เพื่ออธิบายและเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของผู้นำแบบเผด็จการหรืออัตนิยม (Authoritarian Leadership) กับผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ไว้ดังนี้

ภาพประกอบ ๑ โครงสร้างของลักษณะของผู้นำแบบเผด็จการ ทั้งกลุ่มเล็ก (ชายมือ) และกลุ่มใหญ่ (ขวามือ)

จากภาพประกอบ ๑ จะเห็นว่าการติดต่อสื่อสารหรือระบบการบริหารต่อเอาผู้นำเป็นศูนย์กลาง ผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจคนเดียว ผู้ตามมิได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นใดๆ มีหน้าที่เพียงปฏิบัติตามเท่านั้น

ภาพประกอบ ๒ โครงสร้างของลักษณะของผู้นำแบบประชาธิปไตย ทั้งกลุ่มเล็ก (ชายมือ) และกลุ่มใหญ่ (ขวามือ)

จากภาพประกอบ ๒ จะเห็นว่าการติดต่อสื่อสารหรือระบบการบริหารแบบนี้เป็นกระบวนการสองทาง นั่นคือผู้ตามมีสิทธิแสดงความคิดเห็นโต้แย้งที่ควร

บทบาทและหน้าที่ของผู้นำ (Roles and Functions of Leaders)

บทบาทและหน้าที่ของผู้นำในแต่ละกลุ่มแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกันออกไป และขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้าง สถานการณ์ งาน และลักษณะของผู้นำแต่ละคน อย่างไรก็ตาม เกรช, กรัทซ์ฟิลด์ และบัลลาชี (Krech, Crutchfield and Ballachey, 1962 : 428 - 430) ได้

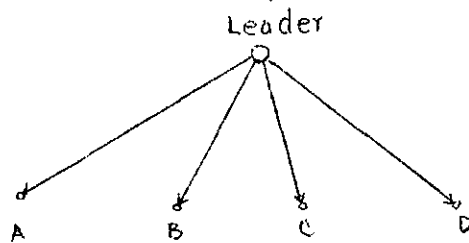
รวบรวมบทบาทและหน้าที่โดยทั่ว ๆ ไปของผู้นำไว้ ๑๔ อย่าง คือ

๑. ผู้นำในฐานะที่เป็นผู้บริหาร (The Leader as Executive)
๒. ผู้นำในฐานะที่เป็นวางแผน (The Leader as Planner)
๓. ผู้นำในฐานะที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย (The Leader as Policy Maker)
๔. ผู้นำในฐานะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ (The Leader as Expert)
๕. ผู้นำในฐานะที่เป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อติดต่อกับภายนอก (The Leader as External Group Representative)
๖. ผู้นำในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมความสัมพันธ์ภายใน (The Leader as Controller of Internal Relations)
๗. ผู้นำในฐานะที่เป็นทั้งผู้ให้รางวัลและโทษ (The Leader as Purveyor of Rewards and Punishments)
๘. ผู้นำในฐานะที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย (The Leader as Arbitrator and Mediator)
๙. ผู้นำในฐานะที่เป็นบุคคลตัวอย่าง (The Leader as Exemplar)
๑๐. ผู้นำในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม (The Leader as Symbol of the Group)
๑๑. ผู้นำในฐานะที่เป็นตัวแทนรับผิดชอบของกลุ่ม (The Leader as Substitute for Individual Responsibility)
๑๒. ผู้นำในฐานะที่เป็นผู้มีอุดมคติ (The Leader as Ideologist)
๑๓. ผู้นำในฐานะที่เป็นบิดาผู้มีความกรุณา (The Leader as Father Figure)
๑๔. ผู้นำในฐานะที่เป็นผู้รับผิดแทน (The Leader as Scapegoat)

การติดต่อสื่อสาร (Communication) ระหว่างผู้นำกับผู้นำน

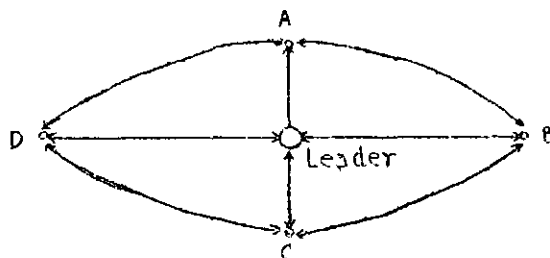
ยูริส (Uris, 1964 : 141 - 143) ได้จัดแบ่งประเภทของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้นำกับผู้นำนออกเป็น ๓ แบบ คือ

๑. Autocratic Communications เป็นการติดต่อสื่อสารที่มีผู้นำเป็นศูนย์กลาง โดยผู้นำติดต่อสื่อสารไปยังสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน

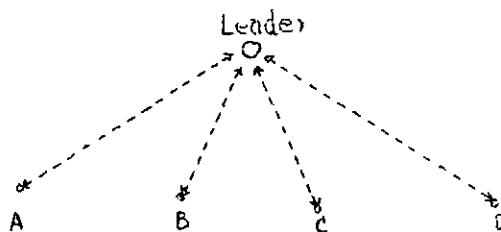
การติดต่อสื่อสารแบบเผด็จการ

๒. Democratic Communications แสดงการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิกของกลุ่มเป็นแบบสองทาง (Two - ways)

การติดต่อสื่อสารแบบประชาธิปไตย

๓. Free - rein Communications การติดต่อสื่อสารควบคุมแบบอิสระ

การติดต่อสื่อสารในแบบที่ ๓ นี้ ดูเหมือนเอาแบบ ๑ และ ๒ รวมกัน คือเอาผู้นำเป็นศูนย์กลางสำคัญ มีการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง แต่การติดต่อสื่อสารนั้นเป็นไปอย่างพลอยละละเลย

- ๑.๒ ของนักเรียนที่เป็นผู้นำกับนักเรียนที่เป็นผู้ตามเมื่อแยกตามเพศ
๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพตนเอง ความวิตกกังวล และความเกรงใจ
 - ๒.๑ ของนักเรียนที่เป็นผู้นำ
 - ๒.๑.๑ ทั้งกลุ่ม (ไม่แยกเพศ)
 - ๒.๑.๒ เมื่อแยกตามเพศ (ชาย - หญิง)
 - ๒.๒ ของนักเรียนที่เป็นผู้ตาม
 - ๒.๒.๑ ทั้งกลุ่ม
 - ๒.๒.๒ เมื่อแยกตามเพศ
๓. เพื่อสร้างแบบสอบถามเรื่องมโนภาพตนเอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

๑. การศึกษานี้จะช่วยให้ทราบถึงบุคลิกภาพบางประการ อันได้แก่ มโนภาพตนเอง ความวิตกกังวล ความเกรงใจ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนที่เป็นผู้นำและนักเรียนที่เป็นผู้ตาม ในระดับชั้น ม.ศ. ๓ ทั้งส่วนรวมและเมื่อแยกตามเพศ ซึ่งจะ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะช่วยใหครู ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจบุคลิกภาพและการแสดงออกของ เด็กวัยรุ่น
 ๒. ช่วยให้ทราบถึงความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาของนักเรียนที่เป็นผู้นำและของนักเรียนที่เป็นผู้ตาม ทั้งส่วนรวม และ เมื่อแยกตามเพศ
 ๓. ช่วยให้ทราบถึงองค์ประกอบที่สำคัญทางบุคลิกภาพบางประการที่ส่ง เสริมหรือชักขวาง ความเป็นผู้นำของเด็กวัยรุ่น
- (๔) ทำให้มีแบบสอบถามมโนภาพตนเอง ที่ใช้กับนักเรียนระดับชั้น ม.ศ. ๓ อีก ๒ ฉบับ (Actual Self กับ Ideal Self) ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้น ม.ศ. ๓ ในจังหวัดเพชรบุรี และ จังหวัดนครปฐม จำนวน ๑๔๔ คน แยกเป็นผู้นำ ๕๔ คน กับผู้ตาม ๙๐ คน

โรงเรียนจังหวัดเพชรบุรีได้แก่ โรงเรียนพรหมานุสรณ์ โรงเรียนเบญจมเทวฤทธิ์ และโรงเรียนอรุณประดิษฐ์

โรงเรียนในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย และโรงเรียนราชินีบูรณะ

ตัวแปรที่จะศึกษา

๑. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

- ๑.๑ ผู้นำทั้งหมด
- ๑.๒ ผู้ตามทั้งหมด
- ๑.๓ ผู้นำที่เป็นนักเรียนชาย
- ๑.๔ ผู้นำที่เป็นนักเรียนหญิง
- ๑.๕ ผู้ตามที่เป็นนักเรียนชาย
- ๑.๖ ผู้ตามที่เป็นนักเรียนหญิง

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

- ๒.๑ มโนภาพแห่งตน
- ๒.๒ ความวิตกกังวล
- ๒.๓ ความเกรงใจ
- ๒.๔ ลักษณะความเป็นผู้นำ

กำนิยามปฏิบัติการของศัพท์เฉพาะ (Operational Definition)

๑. ผู้นำ หมายถึงนักเรียนที่เป็นผู้นำในกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ หัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง หัวหน้าหรือประธานชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบแทนกลุ่มอยู่ตลอดเวลา (ดูรายละเอียดในบทที่ ๓ หัวข้อ ๒)

๒. ผู้ตาม หมายถึงนักเรียนที่เป็นผู้ตามในกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งได้แก่นักเรียนที่นอกเหนือไปจากกลุ่มที่ถูกคัดเลือกให้อยู่ในกลุ่มที่เป็นผู้นำ

๓. ผู้นำชาย หมายถึงนักเรียนชายที่เป็นผู้นำในกลุ่มตัวอย่าง
๔. ผู้นำหญิง หมายถึงนักเรียนหญิงที่เป็นผู้นำในกลุ่มตัวอย่าง
๕. ผู้ความชาย หมายถึงนักเรียนชายที่เป็นผู้ความในกลุ่มตัวอย่าง
๖. ผู้ความหญิง หมายถึงนักเรียนหญิงที่เป็นผู้ความในกลุ่มตัวอย่าง
๗. มโนภาพแห่งตน คือการรับรู้ความรู้สึกหรือทัศนคติของตนเองว่าเป็นคนอย่างไร มีความสัมพันธ์กับคนอื่นเป็นอย่างไร และวัดได้เป็นคะแนน โดยใช้แบบสอบถามมโนภาพแห่งตน
- * ๘. ความวิตกกังวล เป็นสภาวะของจิตใจที่ไม่ปรกติ ซึ่งวัดได้เป็นคะแนน โดยใช้แบบสอบถามความวิตกกังวล

๙. ความเกรงใจ เป็นลักษณะหรือความรู้สึกของบุคคลที่ใช้เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้คงที่หรือดีขึ้น ซึ่งวัดได้เป็นคะแนน โดยใช้แบบสอบถามความเกรงใจ

๑๐. ลักษณะความเป็นผู้นำ หมายถึงความสามารถความมีอำนาจของบุคคลในการชักจูง นำ แก้ปัญหาและรับผิดชอบต่อกลุ่มใด ซึ่งวัดได้เป็นคะแนน โดยใช้แบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ

บทที่ ๒

ทฤษฎี เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำ

✓ รอส และ เอนครี (อ้างจาก Menifield, 1961 : 100 - 104) สรุปว่าสังกัป (Concept) ที่เกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำ มี ๓ อย่างใหญ่ ๆ คือ

๑. ลักษณะความเป็นผู้นำเป็นคุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวผู้นำแต่ละคน (Leadership as trait within the individual leader) ในสมัยก่อน เชื่อว่าความเป็นผู้นำนั้นเป็นผลมาจากพันธุกรรม คือ มีลักษณะความเป็นผู้นำมาตั้งแต่เกิด (Leaders were born, not made) แต่ในปัจจุบันเชื่อว่า ลักษณะความเป็นผู้นำนั้นสามารถที่จะปลูกฝังและเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ (Leaders are made, not born)

๒. ลักษณะความเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับกลุ่ม (Leadership as a function of the group) ลักษณะความเป็นผู้นำนั้นเป็นโครงสร้างทางสังคมหรือกลุ่มมากกว่าบุคคล กล่าวคือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interindividual Relationship) ภายในกลุ่มหนึ่ง ๆ จะถูกกำหนดด้วยโครงสร้างของกลุ่มมากกว่าบุคลิกภาพของบุคคลเพียงคนเดียว ฉะนั้นความเป็นผู้นำจึงเป็นลักษณะธรรมชาติ หรือเป็นคุณสมบัติหนึ่งของกลุ่ม

๓. ลักษณะความเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับสถานการณ์ (Leadership as a function of the situation) นอกจากความเป็นผู้นำจะอยู่ที่ลักษณะของแต่ละบุคคลและตรวจสอบได้จากบทบาทและหน้าที่ภายในกลุ่มแล้วสถานการณ์ของกลุ่มที่เป็นอยู่ขณะนั้น ก็ก่อให้เกิดผู้นำขึ้นได้ สังกัปนี้สรุปได้ว่าสถานการณ์ทำให้เกิดผู้นำขึ้น

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. ผู้นำ บุคลากรและบทบาทแห่งตน

✓ สัทธวิชิต วรานุสันติกุล (๒๕๑๔ : ๔๓ - ๔๖) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทแห่งตนและลักษณะความเป็นผู้นำของเด็กนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ จำนวน ๒๑๘ คน โดยแยกกลุ่มตัวอย่าง

ออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ ในกรุง ๑๑๗ คน กับในต่างจังหวัด ๑๐๒ คน กลุ่มในกรุงแบ่งออกเป็น
เพศชาย ๖๓ คน กับเพศหญิง ๕๓ คน กลุ่มต่างจังหวัดแบ่งออกเป็นเพศชาย ๕๗ คน กับเพศหญิง
๔๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยแบบสอบถาม ๓ ฉบับ คือ

ก. แบบสอบถามทัศนคติภาพ

ข. แบบสอบถามทัศนคติสถาน

ค. แบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ

ผลของการศึกษาพบว่า

๑) กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นผู้นำสูงมีทัศนคติภาพสูงกว่ากลุ่มที่มีลักษณะ
ความเป็นผู้นำต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๒) คะแนนเฉลี่ยทัศนคติสถานของกลุ่มที่มีลักษณะความเป็นผู้นำสูงและต่ำ ไม่
แตกต่างกัน

๓) เด็กที่มีลักษณะความเป็นผู้นำสูงมีความแตกต่างระหว่างตนเองน้อยกว่าเด็กที่มีลักษณะ
ความเป็นผู้นำต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑

๔) เด็กชายและเด็กหญิงมีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน

๕) เด็กในกรุงมีลักษณะความเป็นผู้นำสูงกว่าเด็กในต่างจังหวัด ($p < .๐๕$)

๖) เด็กชายในกรุงมีลักษณะความเป็นผู้นำสูงกว่าเด็กชายในต่างจังหวัด ($p < .๐๑$)

๗) เด็กหญิงในกรุงมีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกับเด็กหญิงในต่างจังหวัด

๘) ทัศนคติภาพสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ ($p < .๐๑$)

๙) ทัศนคติสถานสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ ($p < .๐๕$)

๑๐) ความแตกต่างระหว่างตนเองสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ ($p < .๐๑$)

นอกจากนี้เขายังพบอีกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบแสงตัว ซึ่งเป็นบุคลิกภาพหนึ่งของผู้นำ
มีทัศนคติภาพหรือมีภาพแห่งตนสูงกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($p < .๐๑$)

✓ คินสลิงเกอร์ (Kinslinger, 1967 : 4155 - B) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่าง
ความเป็นผู้นำกับความสนใจ การรับรู้เกี่ยวกับตัวเอง (Self Perception) และประวัติดั้งเดิม

กลุ่มตัวอย่างสุ่มมาจากผู้ที่ป็นผู้นำของสโมสรต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยจำนวนถึงหนึ่งครึ่งของทั้งหมด
เครื่องมือที่ใช้ประกอบไปด้วย

๑) Strong Vocational Interest Blank

๒) Self Description Inventory

๓) Life History Questionnaire

แล้วทำการวิเคราะห์โดยใช้ Multiple Correlation พบว่าความเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์
ในทางตรงกับความสนใจ การรับรู้เกี่ยวกับตนเองและประวัติชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ฟลาเฮอร์ตี (Flaherty, 1967 : 377 - 378) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปีที่ ๑ จำนวน
๑๑๑ คน ซึ่งเขาเริ่มในปี ๑๙๖๐ โดยให้สถิติในกลุ่มตัวอย่างคอมพิวเตอร์แบบสอบถาม California
Psychological Inventory แล้วเก็บข้อมูลไว้ หลังจากนั้นมาอีก ๔ ปี เมื่อให้สถิติในกลุ่มตัวอย่าง
กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ ๔ เขาจึงให้สถิติในกลุ่มเดียวกันนี้ เลือกว่าใครในกลุ่มที่เหมาะสมหรือสมควร
จะเป็นผู้นำ และใครไม่สมควรหรือไม่มีความเป็นผู้นำ โดยใช้สัมประสิทธิ์ ประเมินว่าโดยผู้นำ ๒๒ คน
และไม่ใช่นำ ๗๒ คน หลังจากนั้น ฟลาเฮอร์ตี ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างทาง
บุคลิกภาพบางประการของกลุ่มผู้นำและกลุ่มผู้ตาม โดยใช้ California Psychological
Inventory ประเมินว่า ผู้นำมีการยอมรับตนเองและมีลักษณะความเข้มแข็งมากกว่ากลุ่มผู้
เป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .00๑$) นอกจากนี้เขายังพบอีกว่าผู้นำมีความแตกต่างกับ
ผู้ที่มิใช่ผู้นำในด้านการสมาคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๑$) เน้นหมายความว่าผู้นำ
การยอมรับตนเองหรือเป็นโน้มน้าวให้ตนเองสูงกว่าผู้ตาม

แมคคอบี (Maccoby, 1958 : 437 - 447) ได้กล่าวถึง ผลการศึกษาของ เบลส์
(Robert F. Bales) ซึ่งกระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาปีที่ ๑ ของมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด
จำนวน ๑๕๐ คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักคิด (Idea Men) และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นที่ชอบพอ
รักใคร่ของสมาชิกส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำได้มากที่สุด และนอกจากนั้นเขายังพบอีก
ว่าผู้ที่จะเป็นผู้นำที่ดี (Good leader or great man) จะต้องประกอบ ๓ ประการ คือ

๑. ความสำเร็จและความเด่น (Individual prominence and achievement)
๒. ช่วยเหลือกลุ่มใคร่ความสำเร็จ (Aiding attainment by the group)

๓. มีความสามารถในการเข้าสังคม (Sociability)

✓ เจอร์ซิลด์ (Jersild, 1968 : 179) ได้รายงานถึงผลการศึกษาของ ลีวีน (Levine) ซึ่งศึกษาเรื่องการรับรู้ตนเองของเด็กที่อายุระหว่าง ๖ - ๑๒ ปี พบว่าเด็กที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำและเด็กที่อาศัยอยู่ในประเภทเรียนอ่อน (poor students) มีมโนภาพแห่งตนและความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตต่างไปจากเด็กเรียนดี (good students) และเนื่องจากเด็กเรียนดีเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสเปคตัมของผู้นำ เพราะเด็กเรียนดีมักจะเป็นบุคคลที่ครูบาอาจารย์และเพื่อน ๆ รักใคร่ จึงมีโอกาสดีที่จะได้รับเลือกให้เป็นผู้นำมากกว่าเด็กเรียนอ่อน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าผู้นำจะมีมโนภาพแห่งตนต่างไปจากผู้ที่ไม่เป็นผู้นำ

๔. ผู้นำ ผู้ตามและความวิตกกังวล

ซินฮา และ ปราโมท (Sinha and Pramod, 1966 : 629) แห่งมหาวิทยาลัยอัลละฮะบาด (University of Allahabad) ประเทศอินเดีย ได้ศึกษานักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำ ๕๐ คน และที่ไม่เป็นผู้นำ ๕๐ คน เกี่ยวกับบุคลิกภาพบางประการที่บ่งชี้ภาวะความเป็นผู้นำ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพชุดหนึ่ง (a group of personality tests) ผลปรากฏว่าความวิตกกังวลและความต้องการเด่น (dominance need) มีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปราโมท (Pramod, 1966 : 729) ศึกษาองค์ประกอบของบุคลิกภาพบางประการของนักเรียนที่เป็นผู้นำ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำ ๕๐ คน และที่ไม่เป็นผู้นำ ๕๐ คน พบว่าผู้นำมีความสัมพันธ์กับการอยู่ในมหาวิทยาลัยนานกว่า สถานภาพทางสังคมสูงและอายุน้อยกว่าผู้ที่ไม่เป็นผู้นำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เชเมอร์ส (Chemers, อ้างจาก Fiedler, 1967 : 202) พบว่าผู้นำที่ได้ลักษณะความเป็นผู้นำสูง มีแนวโน้มที่จะมีสมาชิกในกลุ่มที่มีความวิตกกังวลต่ำและเป็นที่ชอบพอของสมาชิกในกลุ่ม

จากการศึกษาของแคลเทิลกับซาราสัน (อ้างจาก ธงชัย ชิวปรีชา, ๒๕๑๓ : ๒๑ - ๒๓) พบว่าบุคลิกภาพส่วนหนึ่งของผู้ที่มีความวิตกกังวลต่ำ ได้แก่ลักษณะความเป็นผู้นำ ใจกว้างขวาง และมีเพื่อนฝูงมาก

ประสิทธิ์ บัวคลี่ (๒๕๑๔ : ๕๒ - ๕๕) ทำการศึกษาความวิตกกังวลของนักเรียนชั้น
บ.ศ. ๓ ปีการศึกษา ๒๕๑๓ จำนวน ๔๑๖ คน โดยแยกเป็นเด็กไทยในต่างจังหวัด เด็กไทย
ในกรุงเทพฯ และเด็กนานาชาติ โดยใช้แบบสอบถามความวิตกกังวลเป็นเครื่องมือในการวัดความ
วิตกกังวลของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า

๑. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนไทยในต่างจังหวัดและนักเรียนไทยในกรุงเทพฯ มีความ
วิตกกังวลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
๒. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนไทยในต่างจังหวัดและนักเรียนไทยในกรุงเทพฯ มีความ
วิตกกังวลมากกว่านักเรียนนานาชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
๓. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนนานาชาติ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความวิตกกังวล
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ก็อนักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลมากกว่า
นักเรียนชาย ($t = -๓.๕๕๐๔$)

๔. ความวิตกกังวลและความคิดสร้างสรรค์ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ
๕. ความวิตกกังวลและความเกรงใจมีความสัมพันธ์กันเป็นแบบเส้นโค้งอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .๐๕
๖. ความวิตกกังวลของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ไม่แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วอลลาซ และ โคแกน (Wallach and Kogan, 1965 : 217) ศึกษาเกี่ยวกับความ
วิตกกังวลของนักเรียน ๗ (Grade 7) จำนวน ๑๕๑ คน แยกเป็นชาย ๗๐ คน หญิง ๘๑ คน ผลการ
ศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลทั่วไปสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$)

วัคคัล กัทรพย์ (๒๕๑๓ : ๑๑๑) ได้ศึกษานักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษามี
ที่ ๑ จำนวน ๕๐๐ คน พบว่านักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

๓. ผู้นำ ผู้ตามและความเกรงใจ

จากการศึกษาเรื่องความเกรงใจของ ประสิทธิ์ นวักลี (๒๕๑๔ : ๓๓ - ๓๖, ๘๕ - ๘๐) ซึ่งกระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้น บ.ศ. ๓ ปีการศึกษา ๒๕๑๓ จำนวน ๔๖ คน ซึ่งแยกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น เด็กไทยในต่างจังหวัด เด็กไทยในกรุงเทพฯ และเด็กนานาชาติ โดยให้นักเรียนเขียนเรื่องประทับใจเกี่ยวกับความเกรงใจ (Critical Incidents) แต่ละ ๑ เรื่อง แล้วแยกประเภทของเรื่องที่นักเรียนเขียน ตามโครงหน้า (Model) ที่ วีร ยุทธ วิเชียรโชติ (๒๕๑๓ : ๖) สร้างไว้ โดยคุณลักษณะของความเกรงใจ ๔ ประเภท คือ

- ก. คุณลักษณะทางค่านิยม
- ข. คุณลักษณะทางอารมณ์ โดยเฉพาะกล้าหรือไม่กล้า
- ค. คุณลักษณะของบุคลิกสัมพันธ์
- ง. คุณลักษณะทางคุณภาพแห่งตนและผู้อื่น
- จ. คุณลักษณะทางบทบาทสัมพันธ์

จากนั้นได้กำหนดบทบาท (Role) ที่จะศึกษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ๗ บทบาท

คือ

- ก. ในฐานะศิษย์กับครูอาจารย์
- ข. ในฐานะเพื่อนกับเพื่อนที่สนิทสนม
- ค. ในฐานะบุตรกับบิดามารดา
- ง. ในฐานะตัวแทนกับผู้มีบุคคลที่สนิทสนม
- จ. ในฐานะเป็นประชาชนไปติดต่อกับข้าราชการ
- ฉ. ในฐานะเป็นผู้น้อยกับผู้มีอำนาจ
- ช. ในฐานะเป็นรุ่นพี่กับเด็กหรือน้อง

แล้วสร้างข้อความเหตุการณ์กิจกรรมที่รวบรวมแล้วแยกประเภทไว้บทบาทละ ๑๐ ข้อ รวม ๗๐ ข้อ แต่เมื่อนำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อหาคำอ่านจำแนก แล้วคัดเลือกเพียง ๕ บทบาท คือ บทบาท ก, ข, ค และ ง บทบาทละ ๑๐ ข้อ และบทบาท ช. ๕ ข้อ รวมทั้งหมด ๕๕ ข้อ

ผลของการศึกษาพบว่า

- ๑) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนไทยในต่างจังหวัดและนักเรียนไทยในกรุงเทพมหานคร มีความเกรงใจมากกว่านักเรียนนานาชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑
- ๒) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนไทยในต่างจังหวัดและนักเรียนไทยในกรุงเทพมหานคร มีความเกรงใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
- ๓) กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความเกรงใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
- ๔) ความเกรงใจกับความถนัดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์กันเป็นแบบเส้นโค้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑
- ๕) ความเกรงใจมีความสัมพันธ์แบบเส้นโค้งกับความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

วิภากร เทวีระพงศ์ (๒๕๑๔ : ๑๔๒ - ๑๔๓) ศึกษาเรื่องความเกรงใจกับความเป็นผู้นำ ของนิสิตปี ๓ ปีการศึกษา ๒๕๑๓ ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร จำนวน ๕๓๒ คน เป็นนิสิตชาย ๓๔๔ คน และนิสิตหญิง ๑๘๘ คน โดยใช้แบบสอบถามความเกรงใจ กับแบบสอบถาม ลักษณะความเป็นผู้นำเป็นเครื่องมือในการศึกษา ผลของการศึกษาพบว่าความเกรงใจของนิสิตหญิง สูงกว่าของนิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการศึกษานี้แย้งกับผลการศึกษาของ ประสิทธิ์ บัวกล้า ที่ว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความเกรงใจไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ วิภากร ยังพบอีกว่าความสัมพันธ์ระหว่างความเกรงใจกับความเป็นผู้นำไม่มีความสัมพันธ์ทั้งแบบเส้นตรงและแบบเส้นโค้ง

๔. ผู้นำ ความและลักษณะความเป็นผู้นำ

ดวงวรรณ อวยประเสริฐ (๒๕๑๒ : ๓๐) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะการเป็นผู้นำของนิสิตที่เป็นผู้นำและนิสิตที่ไม่เป็นผู้นำ โดยใช้เทคนิคกลุ่มละ ๕๐ คน เป็นชาย ๒๕ คน และหญิง ๒๕ คน สำหรับลักษณะการเป็นผู้นำ ใช้แบบสอบถาม The Leadership Ability Evaluation (LAE) เป็นเครื่องมือสำหรับวัด โดยแบ่งลักษณะการเป็นผู้นำออกเป็นสี่แบบ คือ

- ก. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (Laissez - Faire)
- ข. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย และคำนึงถึงความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายในการบริหารงาน (Democratic - Cooperative)

ก. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอหังการและผู้นำที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกในทางก้าวร้าว (Autocratic - Aggressive)

ง. ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอหังการและผู้นำที่ยอมยอคนอื่น (Autocratic-Submissive)

ผลการศึกษาพบว่า

๑) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างกลุ่มนิสิตที่เป็นผู้นำและกลุ่มนิสิตที่ไม่เป็นผู้นำในลักษณะ ก, ข และ ค แต่ลักษณะ ง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๒) ลักษณะการเป็นผู้นำในทุก ๆ ลักษณะตามแบบสอบถาม LAE นั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบในแต่ละประเภทระหว่างกลุ่มนิสิตชายที่เป็นผู้นำ และกลุ่มนิสิตหญิงที่เป็นผู้นำ ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๓) ลักษณะการเป็นผู้นำในทุกลักษณะตามแบบสอบถาม LAE นั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบในแต่ละประเภทระหว่างกลุ่มนิสิตชายที่ไม่เป็นผู้นำ และนิสิตหญิงที่ไม่เป็นผู้นำ ก็ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ ผอ.พรหม อยู่ประเสริฐ ยังได้อ้างผลการศึกษาของ ดัว (Dua, 1964 : 128 - 132) ซึ่งได้จากการศึกษานักศึกษาหญิงโดยใช้ The California Psychological Inventory (CPI) และ The Leadership Potential Inventory เป็นเครื่องมือในการวัดลักษณะความเป็นผู้นำ ผลปรากฏว่านักศึกษาหญิงที่ได้อันดับเลือกเป็นผู้นำ มีบทบาทอันเป็นที่ยอมรับสอดคล้องกับเกณฑ์ของความ เป็นผู้นำของแบบทดสอบดังกล่าวทุกประการ

สมมุติฐานในการศึกษา

จากทฤษฎี เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งกล่าวมาแล้ว เป็นแนวทางให้ผู้เขียนตั้งสมมุติฐานสำหรับการศึกษานี้ ดังนี้

๑. ลักษณะความเป็นผู้นำ ผู้นำ ตาม

๑.๑ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำจะมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตาม

๑.๖ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชาย จะมีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างไปจากนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหญิง

๑.๓ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชาย นวาระปีลักษณะความเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน
ไปจากนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามหญิง

๑.๔ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชาย น่าจะมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่า
นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชาย

๑.๕ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหญิง น่าจะมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเตาหญิง

๒. ระเบียบแห่งถนน หน้า ตาม

๒.๑ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำ น่าจะมีโน้ตการแต่งตนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตาม

๒.๒ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชาย น่าจะมีโน้ภาพแห่งตนไปแตกต่างไปจากนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหญิง

๒.๓ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชาย น่าจะมีโน้ตภาพแสงคนใบแตกต่างกันไป
จากนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามหญิง

๒.๔ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชาย น่าจะมีมีโนภาพแห่งคนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชาย

๔.๕ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหญิง น่าจะมีโน้ตภาพแห่งคนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหญิง

๓. ความวิตกกังวล ๕ ๕

๓.๑ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำ น่าจะมีความวิตกกังวลต่ำกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตาม

๓.๒ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชานาจะมีความวิตกกังวลไม่แตกต่างไปจากนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหญิง

๓.๓ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชานาจะมีความวิตกกังวลไม่แตกต่างไปจากนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามหญิง

๓.๔ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชานาจะมีความวิตกกังวลต่ำกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชาย

๓.๕ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหญิงจะมีความวิตกกังวลต่ำกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามหญิง

๔. ความเกรงใจ ผู้นำ ผู้ตาม

๔.๑ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำจะมีความเกรงใจน้อยกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตาม

๔.๒ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชานาจะมีความเกรงใจไม่แตกต่างไปจากนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหญิง

๔.๓ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชานาจะมีความเกรงใจไม่แตกต่างไปจากนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามหญิง

๔.๔ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชานาจะมีความเกรงใจน้อยกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชาย

๔.๕ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหญิงจะมีความเกรงใจน้อยกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามหญิง

๕. ผู้นำ มีโนอาห์แห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ

๕.๑ มีโนอาห์แห่งตนของผู้นำจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล

๕.๒ มีโนอาห์แห่งตนของผู้นำจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเกรงใจ

๕.๓ ความวิตกกังวลของผู้นำจะมีความสัมพันธ์ทางตรงกับความเกรงใจ

๖. ผู้ตาม มีโนอาห์แห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ

๖.๑ มีโนอาห์แห่งตนของผู้ตามจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล

- ๖.๖ มโนภาพแห่งตนของผู้นำจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจ
- ๖.๓ ความวิตกกังวลของผู้นำจะมีความสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ
- ๗. ผู้นำชาย มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ
 - ๗.๑ มโนภาพแห่งตนของผู้นำชายจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวล
 - ๗.๒ มโนภาพแห่งตนของผู้นำชายจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจ
 - ๗.๓ ความวิตกกังวลของผู้นำชายจะมีความสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ
- ๘. ผู้นำหญิง มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ
 - ๘.๑ มโนภาพแห่งตนของผู้นำหญิงจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวล
 - ๘.๒ มโนภาพแห่งตนของผู้นำหญิงจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจ
 - ๘.๓ ความวิตกกังวลของผู้นำหญิงจะมีความสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ
- ๙. ผู้ตามชาย มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ
 - ๙.๑ มโนภาพแห่งตนของผู้ตามชายจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวล
 - ๙.๒ มโนภาพแห่งตนของผู้ตามชายจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจ
 - ๙.๓ ความวิตกกังวลของผู้ตามชายจะมีความสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ
- ๑๐. ผู้ตามหญิง มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ
 - ๑๐.๑ มโนภาพแห่งตนของผู้ตามหญิงจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวล
 - ๑๐.๒ มโนภาพแห่งตนของผู้ตามหญิงจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจ
 - ๑๐.๓ ความวิตกกังวลของผู้ตามหญิงจะมีความสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ

ทฤษฎีและเหตุผลเบื้องต้นสมมติฐาน

สมมติฐาน ๑

บาร์นาร์ด (Barnard, อ้างจาก วิทยุ โสธร, ๒๕๑๔ : ๒๓๕) ลงความเห็นว่าคนที่จะเป็นผู้นำนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งจะขาดเสียมิได้ ๕ ประการ คือ

- ๑) ความมีชีวิตชีวาและทนทาน (Vitality and endurance)

๒) ความสามารถในการตัดสินใจ (Decisiveness)*

๓) ความสามารถในการจูงใจ (Persuasiveness)

๔) ความรับผิดชอบ (Responsibility) /

๕) ความฉลาด ไหวพริบ (Intellectual capacity)

คุณสมบัติทั้ง ๕ ประการนี้เป็นลักษณะเด่นของผู้ที่เป็นผู้นำ ซึ่งผู้ตามหรือสมาชิกภายในกลุ่มใช้เป็นที่เกณฑ์ในการเลือกผู้นำของเขา เพราะผู้ตามมักจะคิดและเชื่อว่าผู้ที่จะเป็นตัวแทนหรือเป็นผู้นำของเขานั้น ต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะความเป็นผู้นำพร้อมหรือมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

และจากผลการศึกษาของ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (๒๕๑๒ : ๗๐) พบว่านิสิตที่เป็นผู้นำจะมีลักษณะการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย แบบปล่อยตามสบายและแบบเผด็จการมากกว่านิสิตที่ไม่ได้เป็นผู้นำ นี้นักเรียนนิสิตที่เป็นผู้นำมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่านิสิตที่ไม่ได้เป็นผู้นำตนเอง ทั้งนี้ผู้เขียนจึงตั้งสมมุติฐานว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำจะมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม (สมมุติฐาน ๑.๑)

เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างเพศในกลุ่มผู้นำ ผู้เขียนยังมีความเชื่อว่าเป็นกลุ่มที่เป็นผู้นำนั้น ถ้าคิดโดยเฉลี่ยแล้วทั้งผู้นำชายและผู้นำหญิงจะมีลักษณะของการเป็นผู้นำเท่า ๆ กัน เพราะบุคคลที่ใคร่เลือกให้เป็นผู้นำของกลุ่มนั้นแสดงว่าเขาได้รับความเห็นชอบจากกลุ่มโดยส่วนรวม เช่นเป็นคนที่มีความกล้าหาญ อดทน มีสติปัญญาดี บิอารมณดี ฯลฯ และจากผลการศึกษาของ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (๒๕๑๒ : ๗๐) พบว่านิสิตชายและหญิงที่เป็นผู้นำมีลักษณะการเป็นผู้นำในแบบต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้เขียนจึงตั้งสมมุติฐานว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชายจะมีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างไปจากผู้นำหญิง (สมมุติฐาน ๑.๒)

และจากผลการศึกษาเดียวกันนี้ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ ยังพบว่า นิสิตที่ไม่ได้เป็นผู้นำทั้งชายและหญิงมีลักษณะการเป็นผู้นำในแบบต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้เขียนจึงตั้งสมมุติฐานว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชาย น่าจะมีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างไปจากผู้ตามหญิง (สมมุติฐาน ๑.๓)

ตามเหตุผลเบื้องต้นหลังสมมุติฐาน ๑.๑, ๑.๒ และ ๑.๓ เป็นแนวทางใหญ่เข้มนึงถึงสมมุติฐานว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชายและผู้นำหญิง น่าจะมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชายและผู้ตามหญิงตามลำดับ (สมมุติฐาน ๑.๔ และ ๑.๕)

สมมุติฐาน ๒

เนื่องจากผู้นำมักจะทำหน้าที่เป็นผู้นำ ผู้รับมีชอบและ เป็นตัวแทนของกลุ่มอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้นำจึงน่าจะมีโอกาสและความสามารถในการเข้าสังคมในแต่ละระดับชั้นของสังคมที่กลุ่มเก็บวของหรือมีความสัมพันธ์ชวามากกว่าผู้ตาม นอกจากนั้นผู้นำยังมักจะเป็นผู้ที่ตักสินใจในการแก้ปัญหาหรือกำหนดกิจกรรมของกลุ่มว่าจะไปในทางไหนและอย่างไร มันก็หมายความว่าผู้นำจะตองเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน การเข้าสังคม และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าผู้ตาม ความเชื่อมั่นในตนเองนี้เป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มโนภาพแห่งตนสูง เพราะ "มโนภาพแห่งตนเป็นสิ่งที่บุคคลเชื่อเกี่ยวกับตัวของเขาเอง มโนภาพแห่งตนเป็นแผนที่ที่แต่ละบุคคลใช้พิจารณาเพื่อเข้าใจตนเอง โดยเฉพาะในระหว่างช่วงเวลาของความวิกฤตหรือช่วงเวลาที่ต้องตัดสินใจเลือก..." (Rahmy in Dinkmeyer, 1965 : 184) ดังนั้นผู้ที่มโนภาพแห่งตนสูง จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าผู้ที่มโนภาพแห่งตนต่ำ ซึ่งลักษณะของความสามารถในคานนี้สอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่เป็นผู้นำ ดังนั้นผู้นำจึงน่าจะมีมโนภาพแห่งตนสูงกว่าผู้ตาม

ผลการศึกษากวามแตกต่างทางบุคลิกภาพของผู้นำกับของผู้ตามของ ฟลาเฮอร์ตี้ (Flaherty, 1967 : 377 - 378) พบว่าผู้นำมีการยอมรับตนเองมากกว่า และมีความสามารถในการเข้าสังคมได้ดีกว่าผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญ นั้นหมายความว่าผู้นำมโนภาพแห่งตนสูงกว่าผู้ตาม นอกจากนั้น สัทธโธก วรานันตกิจจุล (๒๕๑๔ : ๔๓) ศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นผู้นำสูงมีตนค่านอติภาพหรือมโนภาพแห่งตนสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นผู้นำต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ดังนั้นผู้เขียนจึงถึงสมมุติฐานว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำน่าจะมีมโนภาพแห่งตนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตาม (สมมุติฐาน ๒.๑)

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (๒๕๑๔ : ๔๓) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นผู้นำสูง มีความแตกต่างระหว่างตนเองมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นผู้นำต่ำ นั่นคือผู้ที่มีความเป็นผู้นำสูง ซึ่งโดยกลุ่มผู้นำที่มีการรับรู้และยอมรับสถานะที่แท้จริงของตนเอง คือ มีมโนภาพแห่งตน สูงกว่าผู้ที่มีลักษณะความเป็นผู้นำต่ำนั่นเอง แต่จากผลการศึกษาเดียวกันนี้ พบว่าเด็กหญิงและเด็กชาย ในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ผู้เขียนคิดว่าทั้งผู้นำชายและผู้นำหญิง น่าจะมีมโนภาพแห่งตนไม่แตกต่างไปจากผู้นำหญิงและผู้นำชายเท่าใดนัก (สมมุติฐาน ๒.๒ และ ๒.๓)

จากเหตุผลและทฤษฎีเบื้องต้นหลังสมมุติฐาน ๒.๑, ๒.๒ และ ๒.๓ ผู้เขียนจึงตั้งสมมุติฐาน ว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชายและผู้นำหญิงน่าจะมีมโนภาพแห่งตนสูงกว่านักเรียนในกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นผู้นำชายและผู้นำหญิงเท่าใดนัก (สมมุติฐาน ๒.๔ และ ๒.๕)

สมมุติฐาน ๓

เนื่องจากผู้ที่มีความวิตกกังวลต่ำมักจะ เป็นผู้ที่มีความสุขุม รอบคอบ บกพร่อง รับ ความจริง ควบคุมอารมณ์ได้ ฯลฯ การที่เขาเป็นเช่นนั้นอาจจะเป็นเพราะว่าเขารับรู้ เข้าใจ ถึงสาเหตุหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ (ธงชัย ชิวปรีชา, ๒๕๑๓ : ๑๑) ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ของผู้ที่มีความวิตกกังวลต่ำนี้สอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่เป็นผู้นำ ส่วนผู้นำน่าจะมีความวิตกกังวลต่าง ๆ เหล่านี้มากกว่าผู้ที่เป็นผู้นำ ดังนั้นผู้นำน่าจะมีความวิตกกังวลสูงกว่าผู้นำ

องค์ประกอบบางประการที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวล ได้แก่

- ๑) ปัญหาทางอารมณ์ เช่น ตกใจง่าย ควบคุมอารมณ์ได้ลำบาก
- ๒) ปัญหาทางสังคม เช่น การปรับตัว การเข้าสังคม การคบเพื่อน
- ๓) ปัญหาทางสติปัญญา เช่น ผลการเรียน การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ตามทฤษฎีเบื้องต้นประกอบทั้ง ๓ ประการนี้ไปในทางบวกหรือทางดี เช่น จิตใจดีควบคุม อารมณ์ได้ดี มีความสามารถในการเข้าสังคม เพื่อนฝูงรักใคร่รอบคอบ มีสติปัญญาคดี กระทบผล ให้เร็วในการเรียนและการงาน บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่มีความวิตกกังวลต่ำ จากผลการวิจัย ของกิบ (Gibb, 1949 : 251 - 263) พบว่านักเรียนที่เป็นผู้นำมีความสามารถในการปรับตัว

ทางอารมณ์ได้ก็กว่านักเรียนที่ไม่เป็นผู้นำ วิลเลียมสัน (Williamson, 1952 : 65 - 78) พบว่า ผู้นำมีความสามารถในการเข้าสังคมและเป็นที่ประทับใจของบุคคลอื่น ๆ บากกว่าผู้ที่ไม่เป็นผู้นำ สโตกคิล (Stogdill, 1948 : 35 - 37) พบว่า ผู้นำประสบผลสำเร็จในการศึกษาชั้นสูงกว่าผู้ที่ไม่เป็นผู้นำ จะเห็นว่าผู้นำมีองค์ประกอบทั้ง ๓ ประการ ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้นที่ว่า ผู้ที่ไม่เป็นผู้นำ ดังนั้นผู้เขียนจึงตั้งสมมุติฐานว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำน่าจะมีภาวะวิตกกังวลต่ำกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตาม (สมมุติฐาน ๓.๑)

ประสิทธิ์ บัวกล้า (๒๕๑๔ : ๔๗) ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนชั้น ม.ศ. ๓ พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่อยู่ในกรุงเทพฯ และในต่างจังหวัดมีความวิตกกังวลไม่แตกต่างกัน ส่วน วอลลาช และ โคมกน (Wallach and Kogan, 1965 : 217) และ วิลลา กันทรวิชัย (๒๕๑๓ : ๑๑๑) ศึกษาเกี่ยวกับชั้น ๓ และ ป.๓ พบว่านักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนชาย จะเห็นว่าการศึกษาเรื่องความวิตกกังวลก็ยุ่งยากยุ่งกันอยู่ อย่างไรก็ตามเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้เขียนจะทำการศึกษามีส่วนใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของ ประสิทธิ์ บัวกล้า มากกว่าผู้อื่น ผู้เขียนจึงยึดหลักการสำคัญของ ประสิทธิ์ บัวกล้า เป็นเกณฑ์ในการตั้งสมมุติฐานโดยตั้งว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชายและผู้นำชายน่าจะมีความวิตกกังวลไม่แตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหญิงและผู้ตามหญิงตามลำดับ (สมมุติฐาน ๓.๒ และ ๓.๓)

จากเหตุผลเบื้องต้นหลังสมมุติฐาน ๓.๑, ๓.๒ และ ๓.๓ ผู้เขียนใช้เป็นแนวทางในการตั้งสมมุติฐานว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชายและผู้นำหญิงน่าจะมีความวิตกกังวลต่ำกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชายและผู้ตามหญิงตามลำดับ (สมมุติฐาน ๓.๔ และ ๓.๕)

สมมุติฐาน ๔

ความเกรงใจเป็นคุณธรรมหรือค่านิยมอย่างหนึ่งของคนไทย การรู้จักเกรงใจเป็นเครื่องหมายว่าบุคคลผู้นั้นเป็นผู้ดี มีมารยาทงาม มีการศึกษาและมีสัมมาคารวะ เป็นที่ชื่นชมของผู้อื่น ผู้ใกล้ชิดและเป็นที่รักของมิตรสหาย ความเกรงใจเป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (อันดีและไม่ดี) ระหว่างบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป กร. วีระบุรุษ วิเชียรโชติ กล่าวว่า "...ส่วนมากความเกรงใจเกิดขึ้นในบุคคลที่มีฐานะทางสังคมต่ำกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง" (ประสิทธิ์ บัวกล้า, ๒๕๑๔ : ๕)

เช่น ลูกกับพ่อแม่ พี่ชายกับครูอาจารย์ ผู้คาบ (ลูกน้อง) กับผู้นำ (หัวหน้า) เป็นต้น ในการศึกษาค้นคว้านี้ผู้เขียนจึงคิดว่าผู้ตามน่าจะมีใจมากกว่าผู้นำ เพราะผู้ตามมีฐานะทางสังคมต่ำกว่าผู้นำโดยทั่วไป

โดยส่วนรวมแล้วผู้นำจะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความอดทน มีการตัดสินใจดีกว่าผู้ตาม ทั้งนี้การกระทำใดๆ ของผู้นำที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จึงมักจะเป๋นไปในแบบที่ว่าจะเมื่อตัดสินใจแล้ว (ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจของกลุ่มหรือของตัวผู้นำคนเดียวก็ตาม) ก็ต้องทำไปตามนั้น ไม่ว่านั้นจะขัดกับรหัสฐาน (Norm) ของสังคม หรือขัดกับความต้องการของบุคคลอื่นอีกหลายคนก็ตาม นั่นคือผู้นำมักจะเป็นผู้ที่ไม่ค่อยจะเกรงใจใคร ดังนั้นพฤติกรรมของผู้นำในประเภทที่ว่าจะ "รักษานา" ของผู้อื่นจึงไม่ค่อยมี จะมีก็แต่ประเภทที่ "รักษานา" ของผู้นำเองหรือของกลุ่มที่ผู้นำผู้นั้นมีบทบาทอยู่

เนื่องจากยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทำการศึกษาเรื่องความเกรงใจของผู้นำบางคนและจากเหตุผลที่กล่าวไว้ในตอนต้น ผู้เขียนจึงตั้งสมมุติฐานว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำน่าจะมีใจมากกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตาม (สมมุติฐาน ๔.๑)

จากผลการศึกษาของ ประสิทธิ์ บั๊กลี (๒๕๑๔ : ๒๐) พบว่าในบรรดานักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งที่เป็นนักเรียนไทยในกรุงเทพฯ ในต่างจังหวัดและนักเรียนนานาชาติ นักเรียนชายมีความเกรงใจไม่แตกต่างกับนักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผลการศึกษาของ วิราพร เทพวีระพงศ์ (๒๕๑๔ : ๑๔๒ - ๑๔๓) พบว่านิสิตหญิงมีความเกรงใจสูงกว่านิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาของทั้งสองงานนี้ขัดแย้งกันอยู่ แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ มีสภาพใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของ ประสิทธิ์ บั๊กลี ผู้เขียนจึงคิดว่านักเรียนชายกับนักเรียนหญิงจะมีความเกรงใจไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้เขียนจึงตั้งสมมุติฐานว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชายและผู้นำหญิงจะมีความเกรงใจไม่แตกต่างไปจากนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำหญิงและผู้ตามหญิงตามลำดับ (สมมุติฐาน ๔.๒ และ ๔.๓)

เหตุผลเบื้องหลังสมมุติฐาน ๔.๑, ๔.๒ และ ๔.๓ ผู้เขียนใช้เป็นพื้นฐานในการตั้งสมมุติฐาน ๔.๔ และ ๔.๕ ดังนี้คือ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชายและผู้นำหญิงน่าจะมีใจมากกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชายและผู้ตามหญิงตามลำดับ

สมมติฐาน ๕ และ สมมติฐาน ๖

มโนภาพแห่งตนเป็นความคิด (Ideas or thinking) ของแต่ละบุคคลที่นึกเกี่ยวกับตนเอง ว่าตัวฉันเป็นใคร มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างไร (Swift, 1969 : 68) "ตน" ก็คือผลรวมของความคิด (Ideas) ความรู้สึกและทัศนคติเกี่ยวกับตนเองว่า ฉันเป็นใคร มีความรู้สึกลักษณะนิสัยและคุณสมบัติส่วนตัวเป็นอย่างไร (Jersild, 1954 : 179) ดังนั้นบุคคลที่ยังมีมโนภาพแห่งตนมากเท่าใดก็จะรู้จักสภาพที่เป็นจริงของตนเองมากขึ้นเท่านั้น กล่าวคือรู้จักเหตุและผลของพฤติกรรมที่ตนกระทำกับตนเองและกับผู้อื่น ตลอดจนรับรู้สภาพแวดล้อมรอบตัวได้เป็นอย่างดี แต่ความวิตกกังวลนั้น คือ "ความกลัวหรือความรู้สึกหวาดกลัวโดยทั่วไป โดยที่บุคคลยังไม่รู้สิ่งที่กลัวนั้น หรือไม่รู้เหตุผลสำหรับความกลัวนั้นอย่างแจ่มชัด" (Swift, 1969 : 344) ดังนั้นบุคคลที่มีความวิตกกังวลมาก ก็จะเป็นผู้ที่มีความหวาดกลัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งที่บางครั้งก็ไม่สามารถหาเหตุผลตนเองกลัวอะไรและกลัวทำไม นั่นก็ยังมี ความวิตกกังวลมากเท่าใด ก็ยิ่งจะทำให้บุคคลนั้นขาดการรับรู้ว่ามีเหตุผลเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเพียงนั้น ผู้เขียนจึงคิดว่ามโนภาพแห่งตนกับความวิตกกังวลจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกัน ซึ่งหมายความว่าถ้ามีมโนภาพแห่งตนสูง ก็จะมี ความวิตกกังวลต่ำ ในทางตรงข้ามถ้ามีมโนภาพแห่งตนต่ำ ก็จะมี ความวิตกกังวลสูง ผู้เขียนจึงตั้งสมมติฐานว่า มโนภาพแห่งตนของผู้นำและของผู้นตามาจะสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวล (สมมติฐาน ๕.๑ และ ๖.๑)

อาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมแบบประนีประนอม มีการพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกันด้วย "น้ำใจ" รักพวกพ้องและยังคงยึดถือระบบเครือญาติเป็นสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้ก็อาจจะ เป็นเพราะสังคมไทยยังคงเป็นสังคมแบบเกษตรกรรมอยู่ กล่าวคือประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร และเนื่องจากประเทศกำลังอยู่ในยุคของการพัฒนา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมจึงยังไม่มั่นคงนัก ประชาชนที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงต้องไขว่คว้าและแรงใจของตนเองและของเพื่อนบ้านมากกว่าไขว่คว้าเครื่องจักร การช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วย "น้ำใจ" และความ "สมถะใจ" จึงพบเห็นได้ไม่ยากนักในชนบท

ดังกล่าวนั้นว่าสังคมไทยเป็นสังคมแบบประนีประนอม ซึ่งอาจจะ เป็นเพราะ

- ๑) สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่มีบังคับบีบคั้น ดังที่กล่าวไว้แล้ว

๒) ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และค่านิยมในสังคมเป็นตัวกำหนด เช่น สังคมสอนให้รู้ว่า การช่วยเหลือนับว่าดีและเป็นสิ่งที่ดี การรู้จักเกรงใจซึ่งกันและกัน เป็นคุณสมบัติของคนที่มีสัมมาคารวะและสุภาพอ่อนน้อม ความเกรงใจจึงเป็นเสมือนคุณธรรมอันหนึ่งที่ช่วยประนีประนอมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเขาไว้

ถึงแม้ว่าความเกรงใจจะเป็นเสมือนหนึ่งคุณธรรมที่ช่วยประนีประนอมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้ได้ แต่ความเกรงใจก็อาจจะทำให้บุคคลที่ต้องแสดงความเกรงใจต่อกันอื่นรู้สึกอึดอัดและเกิดความขงกัใจได้ เพราะเป็นกับความรู้สึกและความต้องการของตนเอง แต่จำต้องแสดงความเกรงใจ เพื่อให้เป็นไปตามปทัสฐาน (Norm) ของสังคม โดยเฉพาะเจ้าในสมัยปัจจุบัน เจริญเติบโตขึ้นมาท่ามกลางความเจริญทางค่านิยมมากกว่าทางค่านิยมใจ ความเกรงใจจึงอาจจะเป็นค่านิยมที่บิดเบือนไปจากค่านิยมที่แท้จริงของเขาก็ได้ ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ว่าคนที่ยิ่งมีความเกรงใจมากเท่าใด ก็ยิ่งจะไม่รับรู้สภาพแห่งความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของตนเองมากขึ้นเท่านั้น ก็เหมือนภาพแห่งตนเท่านั้นเอง ผู้เขียนจึงตั้งสมมุติฐานว่าภาพแห่งตนของนักเรียนในกรุงเทพมหานครที่เป็นผู้นำและผู้ตามน่าจะสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจ (สมมุติฐาน ๕.๒ และ ๖.๒)

จากคำจำกัดความ "ความเกรงใจ" ของ ดร. วีร บุทธ วิเชียรโชติ (ดูในบทที่ ๑) จะเห็นว่าบุคคลที่มีความเกรงใจมากเท่าไร ก็จะต้องมีความเก็บกดหรือระงับความตั้งใจหรือความต้องการของตนเองมากขึ้น ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดบุคคลผู้นั้น มีความวิตกกังวลเพิ่มขึ้นได้ เพราะ "ตน" จำต้องรับค่านิยมที่เป็นปทัสฐาน (Norm) ของสังคม ซึ่งขัดกับค่านิยมและความต้องการของตนเอง เพื่อจะรักษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของมิลเลอร์ (Miller, อ้างจาก ประสิทธิ์ บัวกล้า, ๒๕๑๔ : ๕๒) ที่ว่า "เมื่อคนเราประนีประนอมกับความต้องการของสังคม จะเกิดความขงกัใจ กระวนกระวาย หรือวิตกกังวล" นอกจากนี้ ประสิทธิ์ บัวกล้า (๒๕๑๔ : ๕๒) ยังได้อ้างคำกล่าวของ สปิโร (Spiro) ว่า "เมื่อคนเราเกิดความขัดแย้งระหว่างความต้องการของตนเองกับความต้องการทางวัฒนธรรม จะเกิดความวิตกกังวลทางค่านิยมหรือจริยธรรมขึ้น" ดังนั้นคนที่มีความเกรงใจมากจึงน่าจะมีภาวะวิตกกังวลสูง

ผลการศึกษาของ วิราพร เทพวีระพงศ์ (๒๕๑๔ : ๕๔ - ๕๕) พบว่าความเกรงใจ

ไม่มีความสัมพันธ์ทั้งแบบเส้นตรงและแบบเส้นโค้งกับลักษณะความเป็นผู้นำ แต่มีแนวโน้มว่าจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับ ส่วนผลการศึกษาของ ประสิทธิ์ บำกลี่ (๒๕๑๔ : ๕๓) พบว่าความเกรงใจไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลเป็นแบบเส้นตรง แต่มีความสัมพันธ์กันเป็นแบบเส้นโค้ง

เนื่องจากผลการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลและความเกรงใจยังไม่เป็นที่ยุติ ผู้เขียนจึงตั้งสมมุติฐานโดยอาศัยเหตุผลดังกล่าวมาแฉะเป็นพื้นฐาน โดยตั้งสมมุติฐานว่า ความวิตกกังวลของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำและบุคลากร น่าจะมีความสัมพันธ์กันในทางตรงกับความเกรงใจ (สมมุติฐาน ๕.๓ และ ๖.๓)

สมมุติฐาน ๗, ๘, ๙ และ ๑๐

เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ของกลุ่มตัวอย่างเมื่อแยกออกตามเพศ เพื่อจะเป็นผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ของกลุ่ม หรือเพื่อจะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของกลุ่มให้ชัดเจน ดังนั้นผู้เขียนจึงจะลงศึกษาความสัมพันธ์ในแต่ละคู่ตัวแปร โดยแยกแต่ละกลุ่มออกตามเพศ โดยตั้งสมมุติฐานเช่นเดียวกับกลุ่มเดิม เช่น กลุ่มผู้นำชายและกลุ่มผู้นำหญิงก็ตั้งสมมุติฐานตามกลุ่มผู้นำทั้งหมด ส่วนกลุ่มบุคลากรชายและกลุ่มบุคลากรหญิงก็ตั้งสมมุติฐานตามกลุ่มบุคลากรทั้งหมด

ตัวอย่าง : เมื่อไม่แยกเพศ "มโนภาพแห่งตนของผู้นำจะมีความสัมพันธ์ทางกลับกับความวิตกกังวล"

เมื่อแยกเพศ "มโนภาพแห่งตนของผู้นำชายจะมีความสัมพันธ์ทางกลับกับความวิตกกังวล"

"มโนภาพแห่งตนของผู้นำหญิงจะมีความสัมพันธ์ทางกลับกับความวิตกกังวล"

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้น มศ. ๓ ปีการศึกษา ๒๕๑๔ ในจังหวัดนครปฐม ๒ โรงเรียน และในจังหวัดเพชรบุรี ๓ โรงเรียน รวม ๑๘๘ คน รายชื่อโรงเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้แสดงไว้ในตาราง ๑

ตาราง ๑ แสดงถึงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกตามโรงเรียนและเพศ

โรงเรียน	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
๑. พระปฐมวิทยาลัย	๔๔	-	๔๔
๒. ราชินีบุรณะ	-	๔๒	๔๒
๓. พรหมานุสรณ์	๔๔	-	๔๔
๔. เบญจมาศพิศ	-	๔๐	๔๐
๕. อรุณประดิษฐ์	๒	๑๒	๑๔
รวม	๔๔	๔๔	๑๘๘

เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

๑. โรงเรียน เนื่องจากมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ด้านกำลังคน เวลา และการให้ความร่วมมือของโรงเรียนที่จะทำการศึกษา ผู้เขียนจึงไม่อาจจะเลือกกลุ่มตัวอย่าง

โดยวิธีสุ่ม (Random Sampling) ได้ ฉะนั้นการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้จึงเป็นแบบตั้งใจเลือก (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเลือกดังนี้

๑.๑ เป็นโรงเรียนที่มองเห็นความสำคัญของการวิจัยและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

๑.๒ เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพราะผู้เขียนต้องการให้มีกลุ่มตัวอย่างที่ใหญ่พอควร

๑.๓ เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง มีชื่อเสียงดี เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของประชาชนในจังหวัด ประชาชนนิยมส่งบุตรหลานเข้าไปเรียน และทางโรงเรียนมีการคัดเลือกนักเรียนที่จะเข้ามาเรียนพอสมควร ทั้งนี้เพราะผู้เขียนคิดว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะมีการกระจายในด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio - Economic Status) พอสมควร

๑.๔ เป็นโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกัน มีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน พอที่จะเชื่อถือได้ว่าอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและ วัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวแปรอื่น (Extraneous Variables) ที่นอกเหนือไปจากการศึกษาในครั้งนี้ ไม่ส่งผลต่อการศึกษาค้นคว้าอย่างมีนัยสำคัญ

๒. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

กลุ่มที่ ๑ นักเรียนที่เป็นผู้นำ ได้แก่นักเรียนที่มีหน้าที่หรือตำแหน่งในโรงเรียน ดังต่อไปนี้

๒.๑ หัวหน้าห้อง

๒.๒ รองหัวหน้าหรือผู้ช่วยหัวหน้าห้อง

๒.๓ หัวหน้าหรือประธานชุมนุม

๒.๔ รองหัวหน้าหรือรองประธานชุมนุม

๒.๕ หัวหน้านิมนักกีฬาของโรงเรียน

๒.๖ หัวหน้าวงดนตรีของโรงเรียน

๒.๗ หัวหน้าสารวัตรลูกเสือหรืออนุรักษาค

๒.๘ หัวหน้าทีมนักโตวาทิของโรงเรียน

๒.๙ หัวหน้ากิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบแทนกลุ่มอยู่

ตลอดเวลา (ระบุ).....(ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

กลุ่มที่ ๒ นักเรียนที่เป็นผู้ตาม ได้แก่นักเรียนที่นอกเหนือไปจากกลุ่มที่ ๑ ภายในห้องเรียนเดียวกัน โดยให้ครูประจำชั้นเลือกออกมาแบบสุ่ม (เป็นใครก็ได้ยกเว้นนักเรียนในกลุ่มที่ ๑) ให้มีจำนวนเท่ากับนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่ ๑

ตาราง ๒ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างเมื่อแยกตามประเภทและเพศ

เพศ \ กลุ่ม	ชาย	หญิง	รวม
ผู้นำ	๔๓	๔๓	๘๖
ผู้ตาม	๔๓	๔๓	๘๖
รวม	๘๖	๘๖	๑๗๒

๙ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

+๑. เครื่องมือวัดทัศนคติภาพ (Actual Self)

ผู้เขียนได้นำเครื่องมือ วัดทัศนคติภาพของสัทชีโชค วรานุสันติกุล (๒๕๑๓) ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวความคิดของปีแอร์ และแฮร์ริส (Piers and Harris) กับ กัทพ์และฮิลบรัม (Gough and Heilbrum) มาปรับปรุงใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับระดับชั้น มศ. ๓ โดยร่วมมือกับจำรัส บุญญานันท์ (นิสิตปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๑๔)

๑.๑ ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามชนิด ๕ ตัวเลือก ประกอบด้วยข้อความที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้ตอบเลือกตอบให้ตรงกับสภาพความรู้สึก ความคิด ทัศนคติ และสภาพที่ ๆ ไป ที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องสัมฤทธิผล อารมณ์และการปรับตัวทางสังคม มีทั้งหมด ๔๐ ข้อความ เป็นข้อความที่มีความหมายไปทางบวก ๑๖ ข้อความ และข้อความที่มีความหมายไปทางลบ ๒๔ ข้อความ (ดูแบบสอบถามในภาคผนวก)

๑.๒ วิธีดำเนินการสอบและการตอบแบบสอบถาม ให้ผู้ตอบอ่านคำสั่งและวิธีทำแบบสอบถามจนเข้าใจ กำหนดเวลาในการทำแบบสอบถามชุดนี้ไม่เกิน ๓๐ นาที การตอบให้ตอบในกระดาษคำตอบ โดยให้ผู้ตอบอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่า ข้อความนั้นตรงกับลักษณะหรือสภาพความเป็นจริงสำหรับตนมากน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาแล้ว ก็ไปให้อันดับคะแนนตามตารางที่กำหนดให้ โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ถองการจะตอบดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๐) ข้าพเจ้าเป็นคนมีเหตุผล

	๐	๑	๒	๓	๔
(๐)					
(๐๐)					

การจะกาตอบในช่องใดให้ถือเกณฑ์ดังนี้

- กาที่ของหมายเลข ๐ เมื่อข้อความนั้นไม่เป็นความจริงสำหรับท่านเลย
 กาที่ของหมายเลข ๑ เมื่อข้อความนั้นเป็นความจริงสำหรับท่านเพียงเล็กน้อย
 กาที่ของหมายเลข ๒ เมื่อข้อความนั้นเป็นความจริงสำหรับท่าน ราวครึ่งหนึ่ง
 กาที่ของหมายเลข ๓ เมื่อข้อความนั้นเป็นความจริงสำหรับท่านส่วนใหญ่
 กาที่ของหมายเลข ๔ เมื่อข้อความนั้นเป็นความจริงสำหรับท่านมากที่สุด

๑.๓ เกณฑ์การทรวใจคะแนน ข้อความในแบบสอบถามมีอยู่ ๒ ลักษณะ ถ้าผู้ตอบมีพฤติกรรมตรงตามข้อความนั้น (ข้อความที่มีความหมายไปในทางบวก) ก็แสดงว่ามีโน้ภาพแห่งตนหรือทัศนคติภาพสูง ในข้อความเช่นนี้จะให้คะแนน ๔ คะแนนเมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๔ ให้ ๓ คะแนน เมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๓ ให้ ๒, ๑ และ ๐ คะแนน เมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๒, ๑ และ ๐ ตามลำดับ

ข้อความอีกชนิดหนึ่งเป็นข้อความที่แสดงว่า ถ้าบุคคลใดมีพฤติกรรมตามนั้นจะเป็นผู้ที่มีโน้ภาพแห่งตนหรือทัศนคติภาพต่ำ (ข้อความที่มีความหมายไปในทางลบ) ในข้อความเช่นนี้จะให้คะแนนตรงกันข้ามกับชนิดแรก คือให้ ๐ คะแนน เมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๔ ให้ ๑ คะแนนเมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๓ ให้ ๒, ๓ และ ๔ คะแนน เมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๒, ๑ และ ๐ ตามลำดับ ดังนั้นผู้ที่ให้คะแนนรวมสูงในแบบสอบถามฉบับนี้ ก็แสดงว่ามีโน้ภาพแห่งตนหรือทัศนคติภาพต่ำ การเรียงลำดับข้อความทั้ง ๒ ลักษณะในแบบสอบถาม อาศัยวิธีการเลือกอย่างสุ่ม ๆ เพื่อกำหนดว่าข้อความใดอยู่ตรงไหน

๑.๔ การทดลองใช้ ผู้เขียนและจรัส บุญญานันต์ ได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้น มศ. ๓ ปีการศึกษา ๒๕๑๔ ในโรงเรียนสมาคมโรงเรียนราษฎร์ มัทธิสสัน จังหวัดพระนคร รวม ๑๐๐ คน แล้วนำผลมาวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

๑.๔.๑ การทรวใจและการหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ ทรวใจให้คะแนนแต่ละข้อตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วหาคะแนนรวมของนักเรียนทุกคน จัดเรียงลำดับคะแนนรวมที่นักเรียนได้จากแบบสอบถามจากสูงลงไปต่ำ แล้วคำนวณเอา ๒๗ % ของนักเรียนทั้งหมดที่ได้คะแนนรวมสูงจากแบบสอบถาม เป็นกลุ่มที่มีโน้ภาพแห่งตนหรือทัศนคติภาพสูง และ ๒๗ % ของนักเรียนทั้งหมดที่ได้คะแนนรวมต่ำจากแบบสอบถาม เป็นกลุ่มที่มีโน้ภาพแห่งตนหรือทัศนคติภาพต่ำ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อความเป็นรายข้อ โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) ของคะแนนในแต่ละข้อของกลุ่มที่มีโน้ภาพแห่งตนสูงกับกลุ่มที่มีโน้ภาพแห่งตนต่ำ แล้วใช้ t - test (Edwards, 1968 : 104) ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อของสองกลุ่มนี้ ค่า t ที่ได้แสดงถึงค่าอำนาจจำแนกของ

แบบสอบถามเป็นรายชื่อ แล้วพิจารณาว่า ที่คำนวณได้เป็นเกณฑ์ในการเลือกข้อความแต่ละข้อ ผลจากการพิจารณา ได้เลือกข้อความไว้เพียง ๔๐ ข้อ

๑.๔.๒ การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ เมื่อเลือกข้อความที่คุณภาพสูงจริง ๆ แล้ว ได้รวบรวมคะแนนใหม่โดยรวมเฉพาะข้อใดข้อหนึ่ง รวมเฉพาะข้อใดข้อหนึ่ง แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิธีแบ่งครึ่ง เป็นข้อที่ - ข้อคู่ โดยใช้สูตร

$$r_{\frac{I}{II}} = \frac{N \Sigma XY - \Sigma X \Sigma Y}{\sqrt{[N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2] [N \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

(Garrett, 1969 : 143)

ได้ค่าความเชื่อมั่นระหว่างข้อที่ - ข้อคู่ .๗๘๓ ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นเพียงครึ่งฉบับ หลังจากปรับปรุงเพื่อขยายให้เป็นค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตร

$$r_{II} = \frac{2r_{\frac{I}{II}}}{1 + r_{\frac{I}{II}}} \quad (\text{Garrett, 1969 : 339})$$

ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .๘๕๕

๒. เครื่องมือวัดทัศนคติ (Ideal Self)

เป็นเครื่องมือที่ผู้เขียนกับจารีต บุญญานันท์ ปรับปรุงมาจากของสิทธิโชค วรานุสันติกุล (ซึ่งสร้างขึ้นใช้สำหรับชั้น ป. ๙) เพื่อให้เหมาะสมกับระดับชั้น มศ. ๓ โดยนำเอาข้อความที่คัดเลือกแล้วจากข้อ ๑ จำนวน ๔๐ ข้อ เป็นตัวเกณฑ์ในการเลือกข้อความจากแบบสอบถามตามทัศนคติของสิทธิโชค วรานุสันติกุล ซึ่งมีการเรียงลำดับข้อเหมือนกับแบบสอบถามตามทัศนคติภาพ ดังนั้นแบบสอบถามตามทัศนคติที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จึงมี ๔๐ ข้อ

ลักษณะของเครื่องมือ วิธีดำเนินการสอบและการตอบแบบสอบถามบนพื้นฐาน เป็นเช่นเดียวกับแบบสอบถามตามอัธยาศัย ต่างกันที่ว่าแบบสอบถามบนพื้นฐานมีข้อความ ที่มีความหมายไปในทางบวกทั้งหมด ดังนั้นการให้คะแนนจึงให้เช่นเดียวกับข้อความที่มีความหมายไปในทางบวกของแบบสอบถามตามอัธยาศัย

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบนพื้นฐาน เมื่อทำโดยวิธีแบ่งครึ่ง (Split - half) เป็นข้อดี - ข้อด้อย ค่าความเชื่อมั่น .๘๕๕ และเมื่อใช้สูตรแกแวลต์ค่าความ เชื่อมั่น .๘๖๑

การศึกษาค้นคว้านี้ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับตนตามนิฐาน (Ideal Self) แต่ผู้เขียนก็ได้ ปรับปรุงเป็นเครื่องมือขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายว่าจะให้มีเครื่องมือวัดตนตามนิฐาน ซึ่งใช้ ในระดับชั้น มศ. ๓ ชั้น ๑ ฉบับ เพื่อประโยชน์สำหรับผู้สนใจจะนำไปใช้ในการวิจัยครั้ง ต่อ ๆ ไป

๓. เครื่องมือวัดความวิตกกังวล

มีลักษณะของแบบสอบถาม วิธีดำเนินการสอบ การตอบแบบสอบถามและเกณฑ์ การให้คะแนนเช่นเดียวกับที่พบในแบบสอบถามบนพื้นฐาน กล่าวคือเป็นแบบสอบถามชนิด ๕ ตัวเลือก มีทั้งหมด ๔๐ ข้อความ เป็นข้อความที่มีความหมายไปในทางเดียวกันหมด ถ้าผู้ ตอบมีพฤติกรรมตรงตามข้อความนั้น ก็แสดงว่าเป็นผู้ที่มีความวิตกกังวลสูง ดังนั้นผู้ที่ให้คะแนน รวมจากแบบสอบถามชุดนี้มาก ก็จะเป็นผู้ที่มีความวิตกกังวลสูง ผู้ที่ให้คะแนนรวมจากแบบสอบ ถาถามน้อยก็จะมี ความวิตกกังวลต่ำ แบบสอบถามชุดนี้ ประสิทธิ์ บัวคดี (๒๕๑๔ : ภาคผนวก) เป็นผู้สร้างขึ้น .

๔. เครื่องมือวัดความเกรงใจ

เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยประสิทธิ์ บัวคดี นิสิตปริญญาโทสาขาจิตวิทยา การศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบ ๗ ตัวเลือก มีข้อความทั้งหมด ๔๕ ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของบุคคลใน

ฐานะต่าง ๆ กันคือฐานะที่เป็นศิษย์กับครูอาจารย์ในฐานะที่เป็นเพื่อนกับเพื่อนที่สนิทสนม ในฐานะที่เป็นบุตร กับบิดามารดา ในฐานะตัวบุคคลกับผู้มีบุญคุณที่สนิทสนม และในฐานะที่เป็นรุ่นพี่กับเด็ก รุณรอง ในแต่ละบทบาทที่เกี่ยวข้องกับฐานะแต่ละอย่างก็สร้างสถานการณ์ขึ้นเป็นข้อความ แล้วให้ผู้ตอบเลือกพิจารณาเอาเองว่าจะเลือกปฏิบัติตามข้อความนั้น ๆ อย่างไรและเพียงไร

วิธีดำเนินการสอบและตอบแบบสอบถามเช่นเดียวกับข้อ ๑. (ดูคำชี้แจงในการทำแบบสอบถามและตัวแบบสอบถามในภาคผนวก)

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน ข้อความในแบบสอบถามมีอยู่ ๒ ลักษณะ ถ้าผู้ตอบมีพฤติกรรมตรงตามข้อความนั้น ก็แสดงว่ามีความเกรงใจต่ำ ในข้อความเช่นนี้จะให้คะแนน ๑ คะแนน เมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๓ ให้ ๒ คะแนน เมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๒ ให้ ๓, ๔, ๕, ๖ และ ๗ คะแนน เมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๑, ๐, - ๑, - ๒ และ - ๓ ตามลำดับ

ข้อความอีกชนิดหนึ่งเป็นข้อความที่แสดงว่า ถ้าผู้ตอบมีพฤติกรรมตรงตามข้อความนั้น จะเป็นผู้ที่มีความเกรงใจสูง ในข้อความเช่นนี้จะให้คะแนน ๗ คะแนนเมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๓ ให้ ๖ คะแนนเมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๒ ให้ ๕, ๔, ๓, ๒ และ ๑ คะแนน เมื่อกาตอบที่ของหมายเลข ๑, ๐, - ๑, - ๒ และ - ๓ ตามลำดับ ดังนั้นแสดงว่าผู้ที่ให้คะแนนรวมมาจากแบบสอบถามฉบับนี้ เป็นผู้ที่มีความเกรงใจสูง และผู้ที่ให้คะแนนน้อย เป็นผู้ที่มีความเกรงใจต่ำ

ตัวอย่าง ในฐานะที่ท่านเป็นศิษย์กับครูอาจารย์

(๐) อยากจะนั่งหลังขณะครูกำลังสอน

การตอบ มีกระดาษสำหรับตอบแยกต่างหาก โดยให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายวงกลมรอบตัวเลขในมาตราที่กำหนดให้ในข้อหนึ่ง ๆ จะมีอยู่ ๗ ของดังนี้

(๐) กระทำ ๓ ๒ ๑ ๔ - ๑ - ๒ - ๓ ไม่กระทำ

๕. เครื่องมือวัดลักษณะความเป็นผู้นำ

เป็นแบบสอบถามที่ลูจันท์ บริษามารถ นิสิตปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ สร้างขึ้น โดยอาศัยแนวความคิดของฟีดเลอร์ (Fiedler) ลักษณะของแบบสอบถาม วิธีดำเนินการสอบ การตอบแบบสอบถามและการให้คะแนนมีเช่นเดียวกับที่ใช้ในแบบสอบถามความเกรงใจ แต่ให้คะแนนกลับกัน แบบสอบถามชุดนี้ประกอบไปด้วยข้อความ ๒๓ ข้อ มีข้อความที่มีความหมายไปในทางบวก ๑๕ ข้อ และข้อความที่มีความหมายไปในทางลบ ๘ ข้อ (ข้อ ๑, ๑๓, ๑๔, ๑๗, ๑๘, ๒๐, ๒๓ และ ๒๖)

สถิติที่ใช้และลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวัดตามอักษภาพและปฏิกิริยา

๑.๑ หากอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ t - test

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} \quad \begin{array}{l} \text{(สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน)} \\ \text{(Edwards, 1968 : 104)} \end{array}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

๑.๒ หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยวิธีแบ่งครึ่ง (Split - half)

แบบข้อคู่ - ข้อค

$$\text{สูตร } r_{\frac{I}{II}} = \frac{N \Sigma XY - \Sigma X \Sigma Y}{\sqrt{[N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2] [N \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}} \quad \text{(Garrett, 1969 : 143)}$$

เมื่อ $r_{\frac{I}{II}}$ แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครึ่งฉบับ

$\Sigma X, \Sigma Y$ แทน ผลรวมของคะแนนข้อคู่และข้อคตามลำดับ

$\Sigma X^2, \Sigma Y^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนข้อคู่และข้อคตามลำดับ

ΣXY แทน ผลรวมของผลคูณ ของคะแนนข้อคู่และข้อค
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 เมื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครั้งฉบับแล้ว นำมาขยายให้เป็นค่าความ
 เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

$$\text{ไจสตุร} \quad r_{II} = \frac{r_{\frac{1}{2}}^2 \frac{I}{II}}{1 + r_{\frac{1}{2}}^2 \frac{I}{II}} \quad (\text{Garrett, 1969 : 339})$$

เมื่อ r_{II} แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 $r_{\frac{1}{2}} \frac{I}{II}$ แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครั้งฉบับ

๒. ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

๒.๑ หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) ไจสตุร

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N} \quad (\text{Edwards, 1968 : 80})$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

๒.๒ หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ไจสตุร

$$S = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}} \quad (\text{Ferguson, 1966 : 67})$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

๒.๓ จาก ๒.๒ หาค่าความแปรปรวน (Variance) ได้โดยการยกกำลังสอง

$$S^2 = \frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง

๒.๔ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรต่อไปนี้

๒.๔.๑ มโนภาพแห่งตน - ความวิตกกังวล

๒.๔.๑.๑ ของผู้นำทั้งหมด

๒.๔.๑.๒ ของผู้ตามทั้งหมด

๒.๔.๑.๓ ของผู้นำชาย

๒.๔.๑.๔ ของผู้นำหญิง

๒.๔.๑.๕ ของผู้ตามชาย

๒.๔.๑.๖ ของผู้ตามหญิง

๒.๔.๒ มโนภาพแห่งตน - ความเกรงใจ

๒.๔.๒.๑ ของผู้นำทั้งหมด

๒.๔.๒.๒ ของผู้ตามทั้งหมด

๒.๔.๒.๓ ของผู้นำชาย

๒.๔.๒.๔ ของผู้นำหญิง

๒.๔.๒.๕ ของผู้ตามชาย

๒.๔.๒.๖ ของผู้ตามหญิง

๒.๔.๓ ความวิตกกังวล - ความเกรงใจ

๒.๔.๓.๑ ของผู้นำทั้งหมด

๒.๔.๓.๒ ของผู้ตามทั้งหมด

๒.๔.๓.๓ ของผู้นำชาย

๒.๔.๓.๔ ของผู้นำหญิง

๒.๔.๓.๕ ของผู้ตามชาย

๒.๔.๓.๖ ของผู้ตามหญิง

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้สูตร

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{N \sum X^2 - (\sum X)^2} \sqrt{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2}}$$

(McNemar, 1955 : 119)

เมื่อ r แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ΣXY แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนน X กับ Y

$\Sigma X, \Sigma Y$ แทน ผลรวมของคะแนน X และ Y ตามลำดับ

$\Sigma X^2, \Sigma Y^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนน X และ คะแนน Y

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

๒.๕ ใช้ Z - test (Walker and Lev, 1953 : 155) เพื่อทดสอบ
หาค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของกลุ่มตัวอย่าง ๒ กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันในแต่ละตัวแปร ดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ ลักษณะความเป็นผู้นำ

๒.๕.๑.๑ ระหว่างผู้นำทั้งหมดกับผู้ตามทั้งหมด

๒.๕.๑.๒ ระหว่างผู้นำชายกับผู้นำหญิง

๒.๕.๑.๓ ระหว่างผู้ตามชายกับผู้ตามหญิง

๒.๕.๑.๔ ระหว่างผู้นำชายกับผู้ตามชาย

๒.๕.๑.๕ ระหว่างผู้นำหญิงกับผู้ตามหญิง

๒.๕.๒ มีโนภาพแห่งตน

๒.๕.๒.๑ ระหว่างผู้นำทั้งหมดกับผู้ตามทั้งหมด

๒.๕.๒.๒ ระหว่างผู้นำชายกับผู้นำหญิง

๒.๕.๒.๓ ระหว่างผู้ตามชายกับผู้ตามหญิง

๒.๕.๒.๔ ระหว่างผู้นำชายกับผู้ตามชาย

๒.๕.๒.๕ ระหว่างผู้นำหญิงกับผู้ตามหญิง

๒.๕.๓ ความวิตกกังวล

๒.๕.๓.๑ ระหว่างผู้นำทั้งหมดกับผู้ตามทั้งหมด

๒.๕.๓.๒ ระหว่างผู้นำชายกับผู้นำหญิง

๒.๕.๓.๓ ระหว่างผู้ตามชายกับผู้ตามหญิง

๒.๕.๓.๔ ระหว่างผู้นำชายกับผู้นำตามชาย

๒.๕.๓.๕ ระหว่างผู้นำหญิงกับผู้นำตามหญิง

๒.๕.๔ ความแรงใจ

๒.๕.๔.๑ ระหว่างผู้นำทั้งหมดกับผู้นำตามทั้งหมด

๒.๕.๔.๒ ระหว่างผู้นำชายกับผู้นำหญิง

๒.๕.๔.๓ ระหว่างผู้นำตามชายกับผู้นำตามหญิง

๒.๕.๔.๔ ระหว่างผู้นำชายกับผู้นำตามชาย

๒.๕.๔.๕ ระหว่างผู้นำหญิงกับผู้นำตามหญิง

สูตร
$$Z = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}}$$

เมื่อ Z แทน ค่าสถิติที่ใช้ใน Z - Distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

$S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}$ แทน Standard Error of the Difference between Two Means

และ
$$S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2} = \sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}$$

เมื่อ S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวน (Variance) ของกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ ๑ และกลุ่มตัวอย่างที่ ๒ ตามลำดับ

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกและให้เป็นที่ยอมรับกันทั่วกัน จึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม
X	แทน	คะแนนดิบ
ΣX	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ
ΣX^2	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบและตัวยกกำลังสอง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน X
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน X
$S_{X_1 - X_2}^2$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยสองกลุ่ม
D_X, D_Y	แทน	$N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2$ และ $N \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2$ ตามลำดับ
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มย่อย
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
Z	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ใน Z - Distribution
$*$	แสดง	สัญลักษณ์แสดงว่าค่าสถิติที่คำนวณได้นั้นมีนัยสำคัญที่ระดับ $.05$ ($P < .05$)
$**$	แสดง	สัญลักษณ์แสดงว่าค่าสถิติที่คำนวณได้นั้นมีนัยสำคัญที่ระดับ $.01$ ($P < .01$)

P ✓ แทน ระดับนัยสำคัญ (Significance level) ที่ผู้วิจัยกำหนด
ขึ้นสำหรับการไม่ยอมรับสมมติฐานว่างนัยสำคัญ (Null hypothesis)
ถ้าค่าสถิติที่คำนวณได้มีความน่าจะเป็น (Probability) เท่า
กับหรือน้อยกว่าค่า p ที่ตั้งไว้ ก็จะไม่ยอมรับสมมติฐานว่างนัยสำคัญ
ที่ระดับนั้น โดยทั่วไปนิยมใช้ระดับนัยสำคัญที่ .๐๕ กับ .๐๑

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .๐๑

ตาราง ๓ ค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามทั้งสี่ฉบับ

กลุ่ม ตัวอย่าง	ค่าสถิติ แบบสอบถาม	N	ΣX	ΣX^2	$\bar{X}$	S^2	S
ผู้นำ	มโนภาพแห่งตน	๕๔	๑๑๐๐๒	๑๓๐๗๙๒๔	๑๑๗.๐๕๖๕	๒๑๗.๔๓๕๐	๑๔.๗๕๕๘
	ความวิตกกังวล	๕๔	๕๕๘๗	๔๑๔๓๖๑	๒๓.๖๕๑๔	๓๕๖.๐๐๒๔	๑๘.๘๖๘๐
	ความเกรงใจ	๕๔	๑๗๕๖๕	๓๔๘๘๕๕๓	๑๕๖.๖๕๕๕	๕๓๓.๖๑๕๔	๒๓.๑๐๐๒
	ความเป็นผู้นำ	๕๔	๑๓๕๓๖	๑๕๖๐๐๑๔	๑๕๘.๐๐๐๐	๑๑๖.๔๕๑๖	๑๐.๗๕๑๒
ผู้ตาม	มโนภาพแห่งตน	๕๔	๕๒๘๕	๔๖๖๐๗๑	๕๘.๘๖๑๑	๓๐๒.๕๗๕๗	๑๗.๓๕๔๘
	ความวิตกกังวล	๕๔	๗๖๐๑	๖๕๕๑๗๗	๔๐.๘๖๑๗	๔๓๕.๕๕๑๔	๒๐.๘๘๐๔
	ความเกรงใจ	๕๔	๑๘๐๒๕	๓๔๕๕๖๕๓	๑๕๖.๗๕๗๕	๔๔๕.๑๓๐๗	๒๑.๑๕๒๗
	ความเป็นผู้นำ	๕๔	๑๒๖๓๕	๑๕๗๐๕๒๗	๑๒๘.๐๗๕๔	๓๐๗.๕๕๐๖	๑๗.๕๕๕๒

ตาราง ๓ แสดงค่าสถิติบางประการของแบบสอบถามทั้ง ๔ ฉบับ ทั้งของผู้นำ
และผู้ตาม ค่าความแปรปรวนและความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูง แสดงว่ากะแฉน

มีความกระจัดกระจายมาก อันหมายถึงว่าแบบสอบถามแต่ละฉบับมีคำถามจำแนกสูง นั้น
ก็โดยส่วนรวมแล้ว เป็นแบบสอบถามที่ใช้รวบรวมข้อมูลได้ก็พอสมควร

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามแต่ละฉบับทั้งของผู้นำและของผูตาม
จะเห็นว่าผู้นำมีแนวโน้มที่จะมีภาพแห่งตนและลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าผูตาม ส่วน
ความวิตกกังวล และความเกรงใจนั้นผู้นำมีแนวโน้มว่าจะมีน้อยกว่าผูตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า
ผู้นำกับผูตามมีความเกรงใจพอ ๆ กัน ดังนั้นจึงทำให้เราสนใจว่าผู้นำกับผูตามทั้งโดยส่วนรวม
และเมื่อแยกตามเพศ จะมีความแตกต่างในแต่ละตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติหรือไม่ และจะมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เป็นไปในทางไหน มากน้อยเพียงไร

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ซึ่งจะแบ่งออกเป็นสามตอน คือ

๑. การตรวจสอบและเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องลักษณะความเป็น
ผู้นำ (Leadership) ของผู้นำกับของผูตาม
๒. การเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องมโนภาพแห่งตน (Self Concept)
ความวิตกกังวล (Anxiety) และความเกรงใจของผู้นำกับของผูตาม
๓. การหาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความ
เกรงใจ ของผู้นำและของผูตาม

๑. การตรวจสอบและเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องลักษณะความเป็นผู้นำของ
ผู้นำกับของผูตาม

ตาราง ๔ การเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้นำของผู้นำกับผู้ตาม

ลักษณะความเป็นผู้นำ						
ค่าสถิติ กลุ่มตัวอย่าง	N	ΣX	ΣX^2	$\bar{X}$	$S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}$	Z
ผู้นำทั้งหมด	๕๔	๑๓๕๓๖	๑๕๖๐๐๑๔	๑๔๔.๐๐๐๐		
ผู้ตามทั้งหมด	๕๔	๑๒๐๓๙	๑๔๑๐๕๒๓	๑๒๔.๐๓๗๔	๒.๑๒๔๘	๓.๔๕๘๑**
ผู้นำชาย	๔๓	๖๓๖๔	๙๓๕๘๓๔	๑๔๓.๕๑๔๔		
ผู้นำหญิง	๔๓	๖๓๗๒	๙๔๐๑๓๖	๑๔๘.๐๘๕๑	๒.๒๓๘๐	.๐๓๖๐
ผู้ตามชาย	๔๓	๕๕๕๒	๓๓๓๔๘๘	๑๒๖.๖๓๘๒		
ผู้ตามหญิง	๔๓	๖๐๘๓	๓๙๓๐๓๙	๑๒๙.๕๑๐๖	๓.๖๒๓๖	.๓๙๑๙
ผู้นำชาย	๔๓	๖๓๖๔	๙๓๕๘๓๔	๑๔๓.๕๑๔๔		
ผู้ตามชาย	๔๓	๕๕๕๒	๓๓๓๔๘๘	๑๒๖.๖๓๘๒	๓.๘๓๖๓	๔.๘๖๕๒**
ผู้นำหญิง	๔๓	๖๓๗๒	๙๔๐๑๓๖	๑๔๘.๐๘๕๑		
ผู้ตามหญิง	๔๓	๖๐๘๓	๓๙๓๐๓๙	๑๒๙.๕๑๐๖	๒.๔๖๕๒	๔.๙๑๒๐**

** P < .๐๑

$$Z = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}}$$

ค่า Z ที่แสดงไว้ในตาราง ๔ นี้ได้เห็นว่า

๑. คะแนนเฉลี่ยลักษณะความเป็นผู้นำของผู้ตามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ กล่าวคือโดยเฉลี่ยแล้วผู้นำมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม

๒. คะแนนเฉลี่ยลักษณะความเป็นผู้นำของผู้ตามชายและของผู้ตามหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงอาจกล่าวได้ว่าโดยเฉลี่ยแล้วผู้นำชายกับผู้นำหญิงมีลักษณะความเป็นผู้นำพอ ๆ กัน

๓. คะแนนเฉลี่ยลักษณะความเป็นผู้นำของผู้ตามชายและของผู้ตามหญิงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้ตามชายกับผู้ตามหญิงมีลักษณะความเป็นผู้นำพอ ๆ กัน

๔. คะแนนเฉลี่ยลักษณะความเป็นผู้นำของผู้ตามชายและของผู้ตามชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ ซึ่งหมายความว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชายมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตามชาย

๕. คะแนนเฉลี่ยลักษณะความเป็นผู้นำของผู้ตามหญิงและของผู้ตามหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ นั่นคือโดยเฉลี่ยแล้วผู้นำหญิงมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตามหญิง

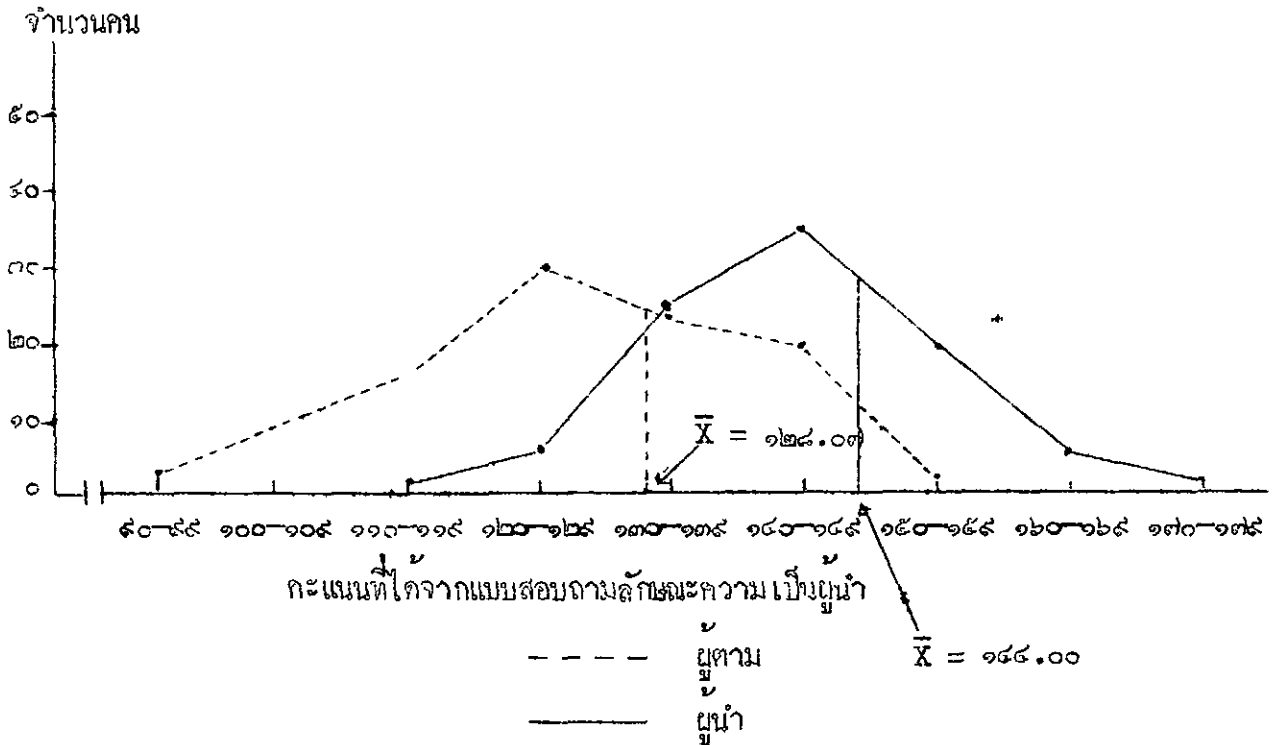
เพื่อให้เห็นการกระจายของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำของผู้ตาม และของผู้ตาม ผู้เขียนจึงได้แบ่งคะแนนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทำให้ทราบแบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำออกเป็นวง ๆ เพื่อจะดูว่าในแต่ละช่วงคะแนนที่แบ่งไว้ ดังแสดงในตาราง ๕ (หน้า ๕๒) นั้น มีจำนวนกี่คน

ตาราง ๕ จะเห็นว่าในกลุ่มผู้นำมีจำนวนคนที่ได้คะแนนสูงจากแบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ ถืออยู่ในช่วง ๑๕๐ - ๑๕๕, ๑๕๐ - ๑๕๕ และ ๑๓๐ - ๑๓๕ อยู่มากที่สุด ๒๐, ๓๖ และ ๒๔ คน ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มผู้ตามมีจำนวนคนที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำในช่วงคะแนน ๑๔๐ - ๑๔๕, ๑๔๐ - ๑๔๕ และ ๑๓๐ - ๑๓๕ อยู่น้อยกว่ากลุ่มผู้นำ คือมี ๓, ๒๒ และ ๒๓ คน ตามลำดับ ที่มาสังเกตก็คือว่าในกลุ่มผู้นำมีคนที่ได้คะแนนอยู่ในช่วงสูงสุด คือ ๑๓๐ - ๑๓๕ อยู่ ๑ คน และในช่วง ๑๒๐ - ๑๒๕ อีก ๕ คน ส่วนในกลุ่มผู้ตามไม่มีเลย แต่ในทางตรงข้ามในช่วงคะแนนต่ำสุด คือ ๕๐ - ๕๕ ปรากฏว่าในกลุ่มผู้นำไม่มีเลย ส่วนในกลุ่มผู้ตามมี ๒ คน

ตาราง ๕ แสดงความถี่ของจำนวนคนในกลุ่มผู้นำและกลุ่มผู้ตามในช่วงคะแนน
ต่าง ๆ กัน ที่ได้จากแบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ

ช่วงคะแนน	ผู้นำ	รวม	ผู้ตาม	รวม
	ความถี่ (Frequency)		ความถี่ (Frequency)	
๑๓๐ - ๑๓๕		๑		—
๑๖๐ - ๑๖๕		๕		—
๑๕๐ - ๑๕๕		๒๑		๓
๑๔๐ - ๑๔๕		๓๖		๒๐
๑๓๐ - ๑๓๕		๒๔		๒๓
๑๒๐ - ๑๒๕		๖		๒๕
๑๑๐ - ๑๑๕		๑		๑๗
๑๐๐ - ๑๐๕		—		—
๙๐ - ๙๕		—		๒
รวม		๙๔		๙๔

จากที่กล่าวมาแล้ว ค่าความถี่ที่แสดงไว้ในตารางช่วยไข่มองเห็นความแตกต่าง
ระหว่างกลุ่มผู้นำกับกลุ่มผู้ตาม ในเรื่องลักษณะความเป็นผู้นำได้ชัดเจน และเพื่อให้เห็นความ
แตกต่างของการกระจายของคะแนนระหว่างกลุ่มผู้นำและกลุ่มผู้ตามในเรื่องลักษณะความเป็น
ผู้นำ จึงได้แสดงภาพการกระจายของคะแนนทั้งสองกลุ่มเปรียบเทียบกัน ดังนี้

ภาพประกอบ ๓ แสดงการกระจายของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำของผู้กำกับของผู้ตาม

จากภาพประกอบ ๓ จะเห็นว่าคะแนนลักษณะความเป็นผู้นำของกลุ่มผู้นำก่อนไปทางขวาของภาพ ซึ่งเป็นช่วงคะแนนที่สูง ส่วนคะแนนลักษณะความเป็นผู้นำของกลุ่มผู้ตามก่อนไปทางซ้ายของภาพ ซึ่งเป็นช่วงคะแนนที่ต่ำ และเมื่อใช้ Z -test ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยลักษณะความเป็นผู้นำของผู้กำกับกับผู้ตามแล้วปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๑

๒. การเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวลและความเกรงใจของผู้กำกับผู้ตาม

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผู้กำกับกับผู้ตามในแต่ละตัวแปร จะทำตามลำดับขั้นต่อไปนี้

- ๒.๑ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผู้นำทั้งหมดกับผู้ตามทั้งหมด
 ๒.๒ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตามเพศ
 ๒.๓ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผู้นำกับผู้ตามในระหว่างเพศเดียวกัน

ตาราง ๖ เปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนระหว่างผู้นำทั้งหมดกับผู้ตามทั้งหมด

มโนภาพแห่งตน						
การสัณนิษฐาน กลุ่มตัวอย่าง	N	ΣX	ΣX^2	$\bar{X}$	$S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}$	Z
ผู้นำทั้งหมด	๕๔	๑๑,๐๐๒	๑,๓๐๗,๕๒๔	๑๑๗.๐๕๖๕		
ผู้ตามทั้งหมด	๕๔	๔,๒๔๕	๕๔๖,๐๗๑	๕๔.๘๑๕๑	๒.๓๕๒๐	๗.๕๕๔๔**

** $P < .00$

ค่า Z ในตาราง ๖ แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยมโนภาพแห่งตนของผู้นำทั้งหมดสูงกว่าผู้ตามทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑

ตาราง ๗ เปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตามเพศ

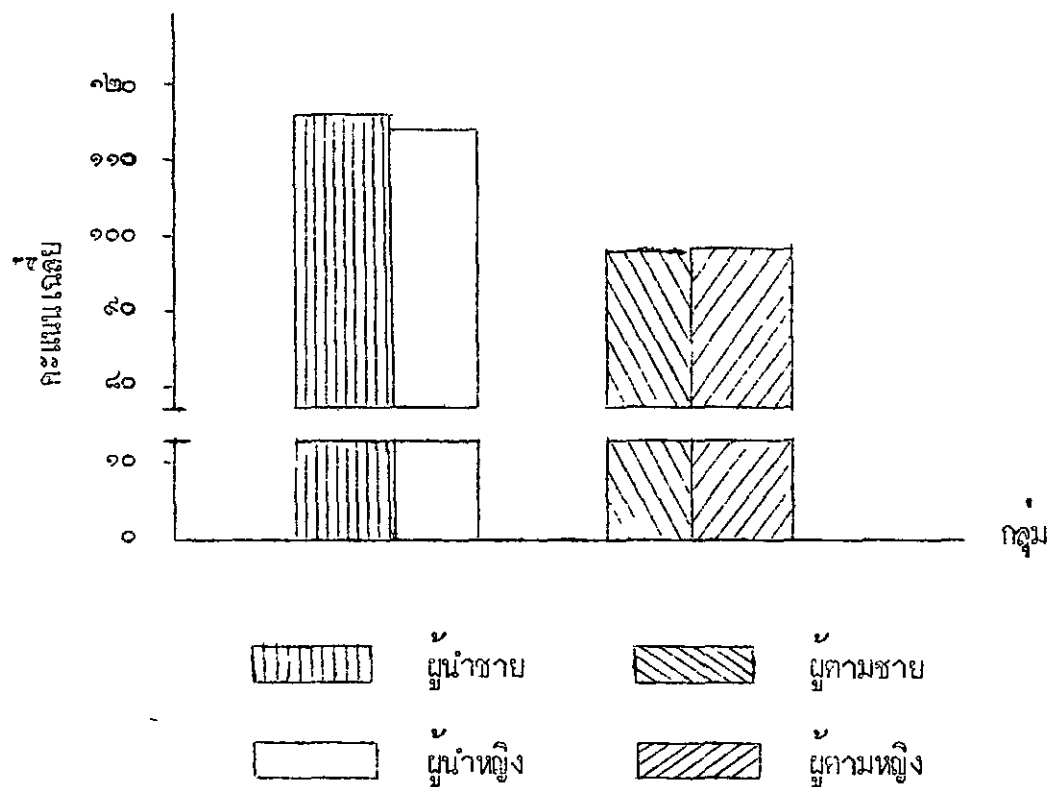
มโนภาพแห่งตน						
กลุ่มตัวอย่าง \	สถิติ	N	ΣX	ΣX^2	$\bar{X}$	$S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}$
ผู้นำชาย		๔๓	๕,๕๓๕	๒๓๓,๐๑๑	๑๑๘.๓๒๖๑	
ผู้นำหญิง		๔๓	๕,๔๒๓	๒๓๔,๕๑๓	๑๑๕.๓๘๖๕	๓.๐๓๘๖
ผู้ตามชาย		๔๓	๔,๖๔๖	๔๓๑,๕๕๘	๙๘.๓๖๕๕	
ผู้ตามหญิง		๔๓	๔,๖๔๓	๔๓๕,๕๓๓	๙๘.๘๓๐๓	๓.๖๐๓๗
						๑.๐๕๒๓
						๐.๖๕๕

ตามผลในตาราง ๗

๑. คะแนนเฉลี่ยมโนภาพแห่งตนของผู้นำชายและผู้นำหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๒. คะแนนเฉลี่ยมโนภาพแห่งตนของผู้ตามชายและผู้ตามหญิง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ถึงแม้ว่าค่าคะแนนเฉลี่ยมโนภาพแห่งตน ระหว่างของผู้นำชายกับของผู้นำหญิง และของผู้ตามชายกับของผู้ตามหญิงจะ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม ก็จะได้เสนอภาพซึ่งแสดงผลของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มไว้ เพื่อจะไต่ถามแนวโน้มของมโนภาพแห่งตนในแต่ละกลุ่ม

ภาพประกอบ ๔ เปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตาม เพศ

จากภาพประกอบ ๔ ทำให้ทราบแนวโน้มของมโนภาพแห่งตนของผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตามเพศได้ชัดเจน กล่าวคือ ผู้นำชายมีแนวโน้มที่จะมีมโนภาพแห่งตนสูงกว่าผู้นำหญิง แต่ผู้ตามชายมีมโนภาพแห่งตนต่ำกว่าผู้ตามหญิง เพียงเล็กน้อย

ตาราง ๔ เปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนระหว่างผู้นำกับผู้ตามในระหว่างเกมเดียวกัน

มโนภาพแห่งตน						
กลุ่มตัวอย่าง \ การสัทธิ	N	ΣX	ΣX^2	$\bar{X}$	$S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}$	z
ผู้นำชาย	๔๓	๕,๕๓๕	๖๓๓,๐๖๑	๑๑๘.๓๐๒๓		
ผู้ตามชาย	๔๓	๔,๖๕๒	๔๓๑,๕๕๘	๙๘.๓๖๕๕	๓.๓๒๔๓	๕.๙๙๖๓ **
ผู้นำหญิง	๔๓	๕,๔๒๓	๖๓๔,๙๑๓	๑๑๕.๓๘๒๓		
ผู้ตามหญิง	๔๓	๔,๖๔๓	๔๓๔,๔๓๓	๙๘.๘๙๒๓	๓.๓๔๕๕	๕.๙๓๔๕ **

** P < . ๐๑

ผลในตาราง ๔ แสดงว่า

๑. คะแนนเจตมโนภาพแห่งตนของผู้นำชายสูงกว่าของผู้ตามชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑

๒. คะแนนเจตมโนภาพแห่งตนของผู้นำหญิงสูงกว่าของผู้ตามหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑

ตาราง ๙ เปรียบเทียบความวิตกกังวลระหว่างผู้นำทั้งหมดกับผู้ตามทั้งหมด

ความวิตกกังวล						
การสัณนิษฐาน กลุ่มตัวอย่าง	N	$\sum X$	$\sum X^2$	$\bar{X}$	$S_{X_1 - X_2}$	Z
ผู้นำทั้งหมด	๕๔	๕,๕๘๓	๔๑๔,๓๖๑	๒๓.๖๘๑๔		
ผู้ตามทั้งหมด	๕๔	๗,๖๐๑	๖๕๕,๑๗๑	๘๐.๘๖๑๓	๒.๙๐๒๒	๕.๙๑๕๔ *

** P < .๐๑

ถ้า Z ในตาราง ๑๙ แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของผู้นำทั้งหมดต่ำกว่าของผู้ตามทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑

ตาราง ๑๐ เปรียบเทียบความวิตกกังวลระหว่างผู้นำกับผู้ตามเมื่อแยกตามเพศ

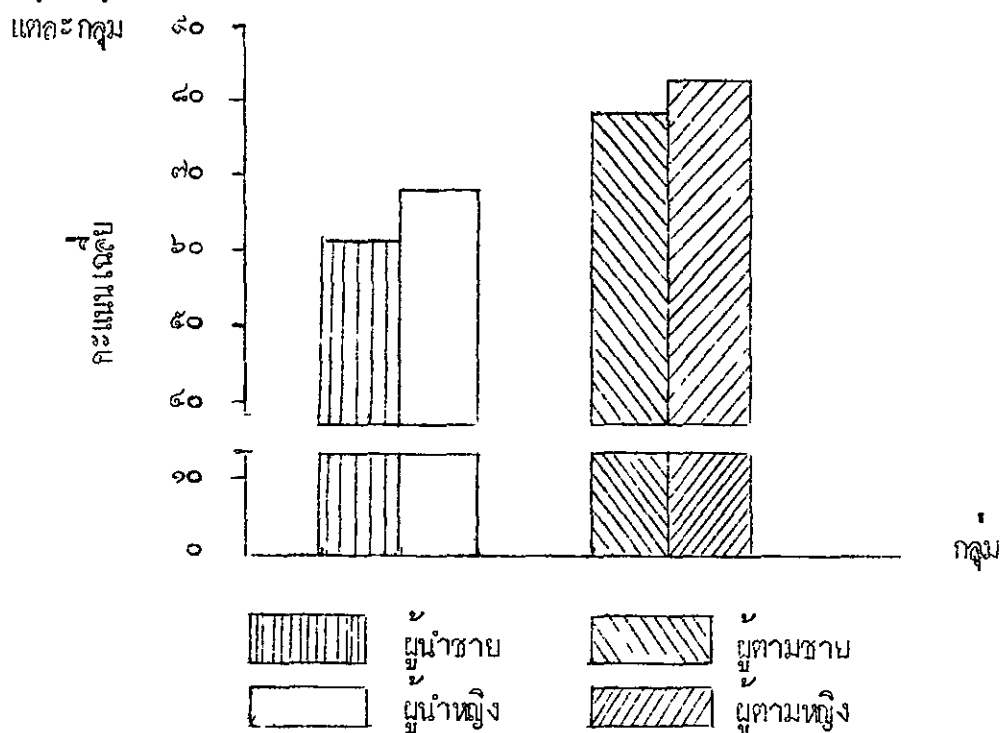
ความวิตกกังวล						
การสัณนิษฐาน กลุ่มตัวอย่าง	N	$\sum X$	$\sum X^2$	$\bar{X}$	$S_{X_1 - X_2}$	Z
ผู้นำชาย	๔๓	๒,๘๖๐	๑๕๓,๗๖๘	๖๐.๘๕๑๐		
ผู้นำหญิง	๔๓	๓,๑๒๓	๒๒๐,๕๕๓	๖๖.๕๓๑๔	๓.๘๖๔๑	๑.๔๗๐๑
ผู้ตามชาย	๔๓	๓,๖๓๕	๓๐๒,๔๔๕	๘๔.๕๒๔๔		
ผู้ตามหญิง	๔๓	๓,๙๖๒	๓๕๒,๖๕๒	๘๔.๒๓๗๘	๔.๒๓๖๘	๑.๖๐๕๐

ตามผลในตาราง ๑๐

๑. คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของผู้นำชายและผู้นำหญิง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๒. คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของผู้ตามชาย และผู้ตามหญิง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ถึงแม้ว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวล ระหว่างของผู้นำชายกับของผู้นำหญิง และของผู้ตามชายกับของผู้ตามหญิงจะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม ก็จะได้เสนอภาพซึ่งแสดงผลของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มไว้ เพื่อจะได้อรรถาธิบายแนวโน้มของความวิตกกังวลในแต่ละกลุ่ม

ภาพประกอบ ๕ เปรียบเทียบความวิตกกังวลระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตามเพศ จากภาพประกอบ ๕ ทำให้ทราบแนวโน้มในเรื่องความวิตกกังวลของผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตามเพศได้ชัดเจน กล่าวคือผู้นำหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความวิตกกังวลสูงกว่าผู้นำชาย และผู้ตามหญิงก็มีแนวโน้มว่ามีความวิตกกังวลมากกว่าผู้ตามชาย

ตาราง ๑๑ เปรียบเทียบความวิตกกังวลระหว่างผู้นำกับผู้ตามในระหว่างพักแรม

ความวิตกกังวล						
การสัทธิ กลุ่มตัวอย่าง	N	ΣX	ΣX^2	$\bar{X}$	$S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}$	χ^2
ผู้นำชาย	๔๗	๒,๘๖๐	๑๔๓,๓๖๘	๖๐.๘๕๑๐		
ผู้ตามชาย	๔๗	๓,๖๓๘	๓๐๒,๔๘๕	๗๗.๖๓๕๕	๔.๓๒๒๓	๓.๘๓๑๑**
ผู้นำหญิง	๔๗	๓,๑๒๗	๒๒๐,๕๕๓	๖๖.๕๓๑๔		
ผู้ตามหญิง	๔๗	๓,๘๖๒	๓๕๒,๖๘๒	๘๒.๒๓๖๔	๓.๘๐๑๔	๔.๖๗๒๔**

** P < .๐๑

ผลในตาราง ๑๑ แสดงว่า

๑. คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของผู้นำชายต่ำกว่าของผู้ตามชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๒. คะแนนเฉลี่ยความวิตกกังวลของผู้นำหญิงต่ำกว่าของผู้ตามหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

ตาราง ๑๒ เปรียบเทียบความเกรงใจระหว่างผู้นำทั้งหมกและผู้ตามทั้งหมก

ความเกรงใจ						
การสัทธิ กลุ่มตัวอย่าง	N	ΣX	ΣX^2	$\bar{X}$	$S_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}$	χ^2
ผู้นำทั้งหมก	๕๔	๑๗,๕๖๘	๓,๔๘๔,๕๗๓	๑๕๑.๐๕๔๕		
ผู้ตามทั้งหมก	๕๔	๑๘,๐๒๕	๓,๔๕๕,๖๘๓	๑๕๑.๗๕๑๘	๓.๒๓๓๓	.๑๔๗๔

ค่า z ในตาราง ๑๒ แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความเกรงใจของผู้นำและผู้ตาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่าผู้ตามมีแนวโน้มว่าจะมีความเกรงใจมากกว่าผู้นำเพียงเล็กน้อย

ตาราง ๑๓ เปรียบเทียบความเกรงใจระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เมื่อแยกตามเพศ

ความเกรงใจ						
กลุ่มตัวอย่าง \ กาสติ	N	ΣX	ΣX^2	$\bar{X}$	$S_{X_1 - X_2}$	B
ผู้นำชาย	๔๓	๘,๐๓๔	๑,๓๕๓,๘๓๖	๑๘๒.๒๑๒๓	๘.๓๘๖๐	.๔๔๐๑
ผู้นำหญิง	๔๓	๘,๘๓๕	๑,๓๒๖,๖๐๓	๑๘๖.๑๐๖๓		
ผู้ตามชาย	๔๓	๘,๒๑๘	๑,๔๒๓,๘๖๓	๑๘๖.๑๘๘๘	๘.๓๐๐๓	๒.๐๒๓๔*
ผู้ตามหญิง	๔๓	๘,๘๑๐	๑,๖๓๑,๓๒๖	๑๘๓.๘๔๖๘		

$$* .00 < P < .05$$

ตามผลในตาราง ๑๓ แสดงว่า

๑. คะแนนเฉลี่ยความเกรงใจ ของผู้นำชายและของผู้นำหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของทั้งสองกลุ่มปรากฏว่าผู้นำชายมีแนวโน้มว่าจะมีความเกรงใจสูงกว่าผู้นำหญิง
๒. คะแนนเฉลี่ยความเกรงใจ ของผู้ตามชายมากกว่าของผู้ตามหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑

ตาราง ๑๔ เปรียบเทียบความเกรงใจระหว่างผู้นำกับผู้ตามในระหว่างเพศเดียวกัน

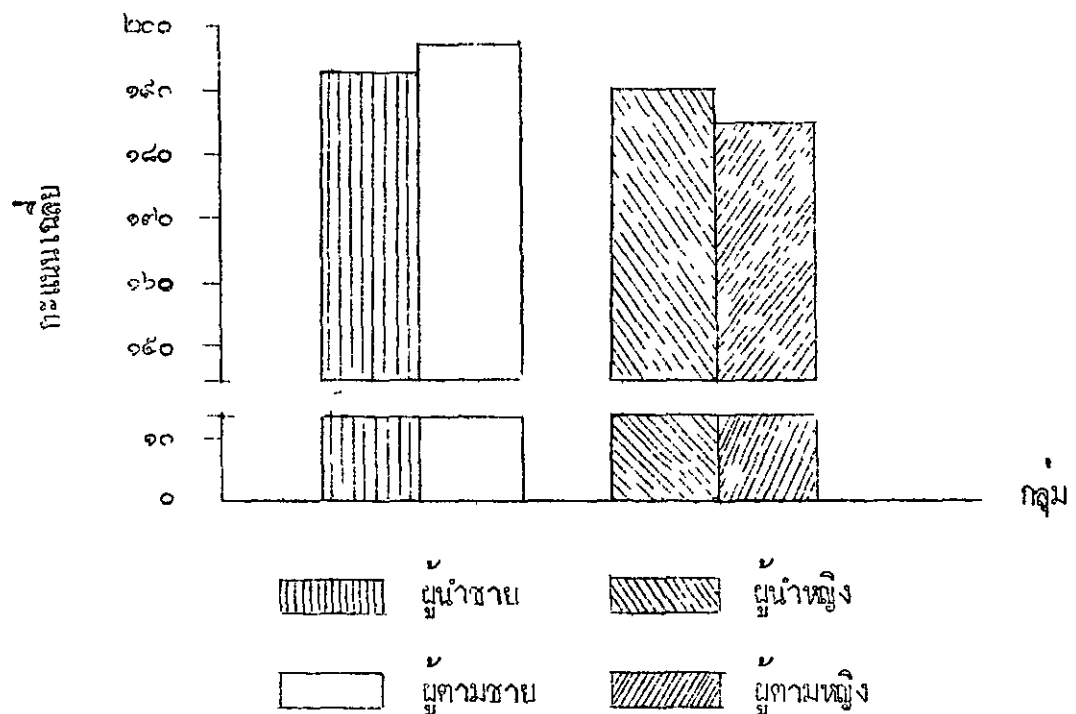
ความเกรงใจ						
กลุ่มตัวอย่าง \n คาสถิติ	N	ΣX	ΣX^2	$\bar{X}$	$S_{X_1 - X_2}$	S
ผู้นำชาย	๔๗	๔,๐๓๔	๑,๗๕๗,๔๗๖	๑๔๒.๒๑๒๗		
ผู้ตามชาย	๔๗	๔,๒๑๔	๑,๘๒๗,๕๖๗	๑๕๖.๑๔๘๕	๔.๓๖๔๘	.๕๑๑๘
ผู้นำหญิง	๔๗	๘,๕๓๕	๑,๗๒๖,๖๐๓	๑๘๑.๑๐๖๓		
ผู้ตามหญิง	๔๗	๘,๘๑๐	๑,๖๗๑,๗๒๖	๑๘๗.๔๖๖๘	๔.๗๒๗๖	.๕๖๒๕

ตามผลในตาราง ๑๔

๑. คะแนนเฉลี่ยความเกรงใจ ของผู้นำชายและของผู้ตามชาย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๒. คะแนนเฉลี่ยความเกรงใจ ของผู้นำหญิงและของผู้ตามหญิง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ถึงแม้ว่าค่าคะแนนเฉลี่ยความเกรงใจ ระหว่างของผู้นำชายกับของผู้ตามชายและของผู้นำหญิงกับของผู้ตามหญิง จะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม ก็จะได้เสนอภาพ ซึ่งแสดงผลของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มไว้ เพื่อจะได้ทราบแนวโน้มของความเกรงใจในแต่ละกลุ่ม

ภาพประกอบ ๖ เปรียบเทียบความเกรงใจระหว่างผู้นำกับผู้ตามในระหว่างเพศเดียวกัน

จากภาพประกอบ ๖ ทำให้ทราบแนวโน้มในเรื่องความเกรงใจของผู้นำกับผู้ตามในระหว่างเพศเดียวกันได้ชัดเจน กล่าวคือผู้ตามชายมีแนวโน้มว่าจะมีความเกรงใจมากกว่าผู้นำชาย และผู้นำหญิงมีแนวโน้มว่าจะมีความเกรงใจมากกว่าผู้ตามหญิง

๓. การหาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวลและความเกรงใจของผู้นำและผู้ตาม

หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของแต่ละกลุ่มตัวอย่างต่อไปนี้

๓.๑ กลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ผู้นำทั้งหมด

๓.๑.๒ ผู้ตามทั้งหมด

- ๓.๑.๓ ผู้ขาย
 ๓.๑.๔ ผู้นำหญิง
 ๓.๑.๕ ผู้ตามชาย
 ๓.๑.๖ ผู้ตามหญิง

๓.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

- ๓.๒.๑ มโนภาพแห่งตน - ความวิตกกังวล
 ๓.๒.๒ มโนภาพแห่งตน - ความเกรงใจ
 ๓.๒.๓ ความวิตกกังวล - ความเกรงใจ

ตาราง ๑๕ ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับความวิตกกังวลของผู้นำทั้งหมด

ผู้นำทั้งหมด					
ตัวแปร \ คาสถิติ	N	$\sum XY$	$\sum X \sum Y$	$\sqrt{D_X D_Y}$	r
มโนภาพแห่งตน (X)	๕๕	๖๔,๖๘๔,๑๒๖	๖๕,๘๖๘,๕๙๕	๒,๕๒๕,๙๓๒	-.๔๘๗๖**
ความวิตกกังวล (Y)	๕๕				

** P < .๐๑

ตามผลในตาราง ๑๕ มโนภาพแห่งตนของผู้นำทั้งหมดสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าถ้าผู้นำมีมโนภาพแห่งตนสูง ความวิตกกังวลจะต่ำ แต่ถ้ามโนภาพแห่งตนต่ำ ความวิตกกังวลจะสูง

ตาราง ๑๖ ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับความเกรงใจของผู้นำทั้งหมด

ผู้นำทั้งหมด					
ตัวแปร \ คาสถิติ	N	$N \Sigma XY$	$\Sigma X \Sigma Y$	$\sqrt{D_X D_Y}$	r
มโนภาพแห่งตน (X)	๕๔				
ความเกรงใจ (Y)	๕๔	๑๕๘,๐๔๐,๕๖๐	๑๕๗,๖๕๔,๕๓๔	๒,๕๗๗,๗๕๘	.๑๒๕๔

ตามผลในตาราง ๑๖ มโนภาพแห่งตนของผู้นำทั้งหมดสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ามโนภาพแห่งตนของผู้นำไม่สัมพันธ์แบบเส้นตรงกับความเกรงใจ

ตาราง ๑๗ ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความเกรงใจของผู้นำทั้งหมด

ผู้นำทั้งหมด					
ตัวแปร \ คาสถิติ	N	$N \Sigma XY$	$\Sigma X \Sigma Y$	$\sqrt{D_X D_Y}$	r
ความวิตกกังวล (X)	๕๔				
ความเกรงใจ (Y)	๕๔	๑๐๗,๑๗๖,๒๕๐	๑๐๗,๕๔๐,๔๐๓	๓,๔๐๖,๓๒๖	-.๑๐๙๔

ตามผลในตาราง ๑๗ ความวิตกกังวลของผู้นำทั้งหมดไม่มีความสัมพันธ์แบบเส้นตรงกับกับความเกรงใจ

ตาราง ๑๔ ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับความวิตกกังวลของผู้ตามทั้งหมด

ผู้ตามทั้งหมด					
ตัวแปร \ กาสถิติ	N	$N \Sigma XY$	$\Sigma X \Sigma Y$	$\sqrt{D_X D_Y}$	r
มโนภาพแห่งตน (X)	๕๕	๖๕,๐๘๕,๕๗๖	๗๐,๖๐๕,๖๘๕	๓,๑๗๕,๑๕๐	-.๕๘๐๑**
ความวิตกกังวล (Y)	๕๕				

** $P < .00$

ตามผลในตาราง ๑๔ มโนภาพแห่งตนของผู้ตามทั้งหมดสัมพันธ์ในทางกลับ กับความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าถ้ามโนภาพแห่งตนของผู้ตามสูง ความวิตกกังวลจะต่ำ และถ้ามโนภาพแห่งตนของผู้ตามต่ำ ความวิตกกังวลจะสูง

ตาราง ๑๕ ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับความเกรงใจของผู้ตามทั้งหมด

ผู้ตามทั้งหมด					
ตัวแปร \ กาสถิติ	N	$N \Sigma XY$	$\Sigma X \Sigma Y$	$\sqrt{D_X D_Y}$	r
มโนภาพแห่งตน (X)	๕๕	๑๖๗,๑๘๐,๗๘๖	๑๖๗,๕๗๑,๓๘๑	๓,๖๖๒,๖๘๐	-.๐๕๐๑
ความเกรงใจ (Y)	๕๕				

ตามผลในตาราง ๑๕ มโนภาพแห่งตนของผู้ตามทั้งหมดไม่สัมพันธ์แบบเส้นตรงกับ ความเกรงใจ

ตาราง ๒๐ ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความเกรงใจของผู้ตามทั้งหมด

ผู้ตามทั้งหมด					
ตัวแปร \ ค่าสถิติ	N	$N \Sigma XY$	$\Sigma X \Sigma Y$	$\sqrt{D_X D_Y}$	r
ความวิตกกังวล (X)	๕๔	๑๓๗,๐๒๘,๕๕๔	๑๓๗,๐๓๔,๕๒๕	๓,๘๖๔,๔๕๒	- .๐๐๒๓
ความเกรงใจ (Y)	๕๔				

ตามผลในตาราง ๒๐ ความวิตกกังวลของผู้ตามทั้งหมดไม่สัมพันธ์แบบเส้นตรงกับ
ความเกรงใจ

ตาราง ๒๑ ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวลและความ
เกรงใจของผู้นำชาย

ผู้นำชาย					
ตัวแปร \ ค่าสถิติ	N	$\sum XY$	$\sum X \sum Y$	$\sqrt{D_X D_Y}$	r
มโนภาพแห่งตน (X)	๔๗				
ความวิตกกังวล (Y)	๔๗	๑๕,๖๒๔,๖๕๗	๑๕,๙๕๕,๙๕๐	๖๘๕,๖๕๑	-.๔๔๔๐ **
มโนภาพแห่งตน (X)	๔๗				
ความเกรงใจ (Y)	๔๗	๕๐,๕๑๖,๘๗๕	๕๐,๕๐๐,๖๘๖	๙๑๕,๕๘๗	.๑๕๖๗
ความวิตกกังวล (X)	๔๗				
ความเกรงใจ (Y)	๔๗	๒๕,๙๖๑,๕๘๘	๒๕,๘๗๙,๒๕๐	๕๖๘,๕๕๖	.๑๖๘๖

** P < .๐๑

ตามผลในตาราง ๒๑

๑. มโนภาพแห่งตนของผู้นำชาย สัมพันธ์ในทางกลับ กับความวิตกกังวลอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าถ้ามโนภาพแห่งตนของผู้นำชายสูง ความวิตกกังวล
จะต่ำ และถ้ามโนภาพแห่งตนต่ำ ความวิตกกังวลจะสูง
๒. มโนภาพแห่งตนของผู้นำชายไม่สัมพันธ์แบบ เส้นตรงกับความ เกรงใจ
๓. ความวิตกกังวลของผู้นำชายไม่สัมพันธ์แบบ เส้นตรงกับความ เกรงใจ

ตาราง ๒๒ ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความ
เกรงใจของผู้นำหญิง

ผู้นำหญิง						
ตัวแปร	ค่าสถิติ	n	$\sum XY$	$\sum X^2$ $\sum Y^2$	$\sqrt{\frac{\sum X^2}{n} \frac{\sum Y^2}{n}}$	r
มโนภาพแห่งตน (X)	๔๓	๔๓	๑๖,๙๑๓,๘๑๖	๑๖,๘๕๙,๗๒๖	๕๐๔,๔๓๕	-.๔๙๕๓ **
ความวิตกกังวล (Y)	๔๓	๔๓				
มโนภาพแห่งตน (X)	๔๓	๔๓	๔๘,๕๒๘,๒๕๖	๔๘,๔๔๔,๕๐๔	๙๕๔,๐๖๔	.๐๘๙๘
ความเกรงใจ (Y)	๔๓	๔๓				
ความวิตกกังวล (X)	๔๓	๔๓	๒๗,๖๒๔,๑๕๖	๒๗,๘๓๘,๙๔๔	๙๖๔,๖๘๑	-.๔๙๒๖ **
ความเกรงใจ (Y)	๔๓	๔๓				

** P < .๐๑

การแปลในตาราง ๒๒

๑. มโนภาพแห่งตนของผู้นำหญิง สัมพันธ์ในทางลบ กับความวิตกกังวล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าถ้ามโนภาพแห่งตนของผู้นำหญิงสูง ความวิตกกังวลจะต่ำ และถ้ามโนภาพแห่งตนต่ำ ความวิตกกังวลก็จะสูง
๒. มโนภาพแห่งตนของผู้นำหญิงไม่สัมพันธ์แบบเส้นตรงกับความเกรงใจ
๓. ความวิตกกังวลของผู้นำหญิง สัมพันธ์ในทางลบ กับความเกรงใจอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑

ตาราง ๒๓ ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความ
เกรงใจของผู้ตามชาย

ผู้ตามชาย					
ค่าสถิติ ตัวแปร	N	$\sum XY$	$\sum X \sum Y$	$\sqrt{D_X D_Y}$	r
มโนภาพแห่งตน (X)	๔๗	๑๖,๕๒๖,๕๔๖	๑๖,๘๕๒,๒๓๘	๗๗๕,๓๖๖	-.๔๗๑๐**
ความวิตกกังวล (Y)	๔๗				
มโนภาพแห่งตน (X)	๔๗	๔๒,๗๙๓,๕๕๒	๔๒,๗๙๔,๕๕๘	๗๗๕,๒๑๘	-.๐๖๗๖
ความเกรงใจ (Y)	๔๗				
ความวิตกกังวล (X)	๔๗	๓๓,๕๕๔,๘๕๘	๓๓,๕๔๗,๕๘๑	๕๕๕,๑๕๒	.๐๕๕๔
ความเกรงใจ (Y)	๔๗				

** P < .๐๑

ตามผลในตาราง ๒๓

๑. มโนภาพแห่งตนของผู้ตามชาย มีสัมพันธ์ในทางลบ กับความวิตกกังวล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าผู้ตามชายที่มีมโนภาพแห่งตนสูง ความวิตกกังวลจะต่ำ และมโนภาพแห่งตนต่ำ ความวิตกกังวลจะสูง
๓. ความวิตกกังวลของผู้ตามชายไม่สัมพันธ์แบบเส้นตรงกับความเกรงใจ

ตาราง ๒๔ ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความ
เกรงใจของผู้ตามหญิง

ผู้ตามหญิง						
ตัวแปร	กรณี	N	$\sum XY$	$\sum X \sum Y$	$\sqrt{D_X D_Y}$	r
มโนภาพแห่งตน (X)	๔๗					
ความวิตกกังวล (Y)	๔๗		๑๘,๐๑๓,๕๐๒	๑๘,๕๑๑,๕๑๔	๓๕๓,๕๕๐	-.๕๐๕๒**
มโนภาพแห่งตน (X)	๔๗					
ความเกรงใจ (Y)	๔๗		๔๐,๘๕๖,๕๐๑	๕๐,๕๕๐,๐๔๐	๘๒๐,๕๐๘	-.๑๑๓๔
ความวิตกกังวล (X)	๔๗					
ความเกรงใจ (Y)	๔๗		๓๕,๕๑๕,๔๕๕	๓๕,๕๐๕,๒๒๐	๕๑๖,๑๖๘	.๐๑๕๕

** P < .๐๑

ตามผลในตาราง ๒๔

๑. มโนภาพแห่งตนของผู้ตามหญิง สัมพันธ์ในทางลบ กับความวิตกกังวลอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ แสดงว่าผู้ตามหญิงที่มีมโนภาพแห่งตนสูง
จะมีความวิตกกังวลต่ำ และถ้ามีมโนภาพแห่งตนต่ำ ความวิตกกังวลก็จะสูง

๒. มโนภาพแห่งตนของผู้ตามหญิง ไม่สัมพันธ์แบบเส้นตรงกับความเกรงใจ

๓. ความวิตกกังวลของผู้ตามหญิง ไม่สัมพันธ์แบบเส้นตรงกับความเกรงใจ

๙ บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการค้นคว้า

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายจะศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องมโนภาพแห่งตน—ความวิตกกังวล ความเกรงใจ และลักษณะความเป็นผู้นำระหว่างนักเรียนที่เป็นผู้นำกับนักเรียนที่เป็นผู้ตาม และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความเกรงใจของนักเรียนที่เป็นผู้นำและของนักเรียนที่เป็นผู้ตาม

กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนในระดับชั้น ม.ศ. ๓ ประกอบด้วยนักเรียนที่เป็นผู้นำ ๕๔ คน เป็นชาย ๔๗ คน หญิง ๗ คน และนักเรียนที่เป็นผู้ตาม ๕๔ คน เป็นชาย ๔๗ คน หญิง ๗ คน รวมทั้งหมด ๑๐๘ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. แบบสอบถามตนตามอักษภาพ (Actual Self)
๒. แบบสอบถามตนตามปณิธาน (Ideal Self)
๓. แบบสอบถามความวิตกกังวล
๔. แบบสอบถามความเกรงใจ
๕. แบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ

ตัวแปรที่ศึกษา

๑. ตัวแปรอิสระ

- ๑.๑ ผู้นำทั้งหมด
- ๑.๒ ผู้ตามทั้งหมด
- ๑.๓ ผู้นำชาย
- ๑.๔ ผู้นำหญิง
- ๑.๕ ผู้ตามชาย
- ๑.๖ ผู้ตามหญิง

๒. ตัวแปรตาม

- ๒.๑ มโนภาพแห่งตน
- ๒.๒ ความวิตกกังวล
- ๒.๓ ความเกรงใจ
- ๒.๔ อักระยะความเป็นผู้นำ

สรุปผลการค้นคว้า

๑. ผู้นำทั้งหมด มีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตามทั้งหมด ($p < .05$) ✓
๒. ผู้นำชาย มีลักษณะความเป็นผู้นำเท่า ๆ กับผู้นำหญิง
๓. ผู้ตามชาย มีลักษณะความเป็นผู้นำเท่า ๆ กับผู้ตามหญิง
๔. ผู้นำชาย มีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตามชาย ($p < .05$)
๕. ผู้นำหญิง มีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตามหญิง ($p < .05$)
๖. ผู้นำทั้งหมด มีมโนภาพแห่งตนสูงกว่าผู้ตามทั้งหมด ($p' < .05$) ✓
๗. ผู้นำชายและผู้นำหญิง มีมโนภาพแห่งตนพอ ๆ กัน
๘. ผู้ตามชายและผู้ตามหญิง มีมโนภาพแห่งตนพอ ๆ กัน
๙. ผู้นำชาย มีมโนภาพแห่งตนสูงกว่าผู้ตามชาย ($p < .05$)
๑๐. ผู้นำหญิง มีมโนภาพแห่งตนสูงกว่าผู้ตามหญิง ($p < .05$)
๑๑. ผู้นำทั้งหมด มีความวิตกกังวลน้อยกว่าผู้ตามทั้งหมด ($p < .05$) ✓
๑๒. ผู้นำชาย มีความวิตกกังวลพอ ๆ กับผู้นำหญิง
๑๓. ผู้ตามชาย มีความวิตกกังวลพอ ๆ กับผู้ตามหญิง
๑๔. ผู้นำชาย มีความวิตกกังวลน้อยกว่าผู้ตามชาย ($p < .05$)
๑๕. ผู้นำหญิง มีความวิตกกังวลน้อยกว่าผู้ตามหญิง ($p < .05$)

๑๖. ผู้นำทั้งหมด มีความเกรงใจไม่ต่างไปจากผู้นำบางคน ✓
๑๗. ผู้นำชาย มีความเกรงใจไม่ต่างไปจากผู้นำหญิง
๑๘. ผู้ตาบอด มีความเกรงใจมากกว่าผู้ตาบอดหญิง ($p < .05$)
๑๙. ผู้นำชายและผู้ตาบอดชาย มีความเกรงใจพอ ๆ กัน
๒๐. ผู้นำหญิงและผู้ตาบอดหญิง มีความเกรงใจพอ ๆ กัน
๒๑. มโนภาพแรงตนของผู้นำทั้งหมดสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวล ($p < .00$) ✓
๒๒. มโนภาพแรงตนของผู้นำทั้งหมดสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
๒๓. ความวิตกกังวลของผู้นำทั้งหมดสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กันอย่าง
ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
๒๔. มโนภาพแรงตนของผู้ตาบอดทั้งหมดสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ($p < .00$)
๒๕. มโนภาพแรงตนของผู้ตาบอดทั้งหมดสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
๒๖. ความวิตกกังวลของผู้ตาบอดทั้งหมดสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
๒๗. มโนภาพแรงตนของผู้นำชายสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ($p < .00$)
๒๘. มโนภาพแรงตนของผู้นำชายสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กันอย่าง
ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
๒๙. ความวิตกกังวลของผู้นำชายสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กันอย่าง
ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
๓๐. มโนภาพแรงตนของผู้นำหญิงสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ($p < .00$)
๓๑. มโนภาพแรงตนของผู้นำหญิงสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กันอย่าง

ไ้ก้มีนัยสำคัญทางสถิติ

๓๒. ความวิตกกังวลของผู้ตามหญิงสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .0๑$)

c ๓๓. มโนภาพแห่งตนของผู้ตามชายสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .0๑$)

๓๔. มโนภาพแห่งตนของผู้ตามชายสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๓๕. ความวิตกกังวลของผู้ตามชายสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๓๖. มโนภาพแห่งตนของผู้ตามหญิงสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวล แต่สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๓๗. มโนภาพแห่งตนของผู้ตามหญิงสัมพันธ์ในทางกลับกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๓๘. ความวิตกกังวลของผู้ตามหญิงสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ แต่สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

~~*~~อภิปรายผล

๑. การตรวจสอบและเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องลักษณะความเป็นผู้นำของผู้ตาม

คำว่า "ผู้นำ" มีความหมายกว้างมาก ดังที่ไคกล่าวไว้แล้วในบทที่ ๑ ผู้นำมีหลายแบบ และเกิดขึ้นจากสถานการณ์ต่าง ๆ กัน อาจกล่าวได้ว่า ที่ใดก็ตามที่มีคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ก็ย่อมจะมีผู้นำอย่างน้อยหนึ่งคน ดังนั้นลักษณะความเป็นผู้นำของผู้ตามแต่ละคนในแต่ละกลุ่ม แต่ละสถานการณ์ จึงแตกต่างกันออกไป บางคนอาจได้รับเลือกเป็นผู้นำเพราะคุณสมบัติหรือบุคลิกภาพที่ดีของเขา แต่บางคนอาจได้รับเลือกเป็นผู้นำเพราะจุดประสงค์อย่างอื่น เช่นนักเรียนคนหนึ่งเป็นเด็กเกเร

ชากกวารับนิศชอบ ครุต้องการให้เขาเป็นคนดี มีความรับผิดชอบตนเองและงานที่ตำหนักขึ้น
จึงแต่งตั้งให้เขาเป็นหัวหน้าห้อง นักเรียนบางคนก็เล่นกีฬาเก่งเป็นที่รักใคร่ของเพื่อน ๆ ก็ได้
เป็นหัวหน้าห้องหรือหัวหน้ากิจกรรมบางอย่าง โดยครูเป็นผู้แต่งตั้งหรือเพื่อน ๆ เป็นผู้เลือก เป็นต้น

การศึกษากวามแตกต่างในเรื่องบุคลิกภาพระหว่างของผู้นำกับของผูตามในครั้งนี้ ผู้เขียน
จึงตั้ง เกณฑ์สำหรับเลือกบุคคลที่เป็นผู้นำและบุคคลที่เป็นผูตามขึ้น (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)
โดยวิธีจุดประสงค์จะจำกัดขอบเขตและจำกัดความหมายของ "ผู้นำ" และ "ผูตาม" ในกลุ่ม
ตัวอย่าง เพื่อให้ตรงจุดหมายของการศึกษาและเพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกันว่า "ผู้นำ" และ "ผูตาม"
ที่กล่าวถึงในการศึกษานี้ หมายถึง "ผู้นำ" และ "ผูตาม" ในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้
เท่านั้น

ดังกล่าว่าแล้วผู้นำมีหลายแบบและเกิดขึ้นจากหลายสถานการณ์ ดังนั้นผู้นำบางคนก็คัดเลือก
จากเกณฑ์ผู้เขียนทั้งสิ้น อาจจะมีผู้นำที่มีลักษณะความเป็นผู้นำอยู่ในตัวจริง ๆ ก็ได้ ผู้เขียนจึง
ได้ใช้แบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ ทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำของผู้นำในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อ
กว่าโดยเฉลี่ยแล้วผู้นำในกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาจากเกณฑ์ผู้เขียนตั้งขึ้นนั้น มีลักษณะความเป็นผู้นำ
สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผูตามหรือไม่และเพียงไร โดยตั้งสมมุติฐานว่าผู้นำจะมีลักษณะความ
เป็นผู้นำมากกว่าผูตาม

ผลขอ การ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยลักษณะความเป็นผู้นำของผู้นำกับของ
ผูตาม โดยใช้ Z - test พบว่าผู้นำมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าผูตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($Z = 7.4951, p < .01$) และเมื่อแยกออกตามเพศ พบว่าผู้นำชายกับผู้นำหญิงมีลักษณะความ
เป็นผู้นำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = .0760$) ผูตามชายกับผูตามหญิงก็มีลักษณะ
ความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = .7919$) ผลทั้งหมดนี้สอดคล้องกับผล
การวิจัยของ ผองพรรค อยุประเสริฐ (๒๕๑๒ : ๙๐) และเป็นไปตามสมมุติฐาน นอกจากนั้น
เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพบว่า ผู้นำชายมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าผูตามชายอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ($Z = 4.9692, p < .01$) และผู้นำหญิงมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่าผูตามหญิงอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = 5.9120, p < .01$) ซึ่งได้ผลเป็นไปตามสมมุติฐาน (ดูรายละเอียด
ในตาราง ๕)

จากผลการวิเคราะห์นี้ ทำให้พอจะเชื่อถือได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาทั้งสองกลุ่ม คือ ผู้นำกลุ่มหนึ่งกับบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง มีความแตกต่างกันในเรื่องลักษณะความเป็นผู้นำจริง ตรงตามจุดมุ่งหมายในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่ต้องการให้กลุ่มผู้นำมีลักษณะความเป็นผู้นำจริง ๆ และแตกต่างไปจากกลุ่มบุคคลอื่น ประโยชน์อีกประการหนึ่งที่ไต่ถามการนำเอาแบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไรในการศึกษานี้ก็คือ ทำให้พอเชื่อถือได้ว่า เครื่องมือวัดลักษณะความเป็นผู้นำฉบับนี้มีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ในการวัดสูง

๒. เปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องมีโนภาพแห่งตนของผู้นำกับของบุคคล

ผลการวิเคราะห์พบว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำมีมีโนภาพแห่งตนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคล ($Z = 7.7480, p < .01$) ซึ่งหมายความว่าผู้นำเป็นบุคคลที่เกิดเกี่ยวกับตัวเอง รู้จักตนเองว่า "ฉันเป็นใคร" และ "ฉันมีความสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างไร จากเคยเพียงไหน" มากกว่าบุคคล ผลนี้สนับสนุนผลการวิจัยของ สิริโชค วรานุสันติกุล (๒๕๑๔ : ๔๓ - ๔๖) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นผู้นำสูงมีทัศนคติทางสังคมสูงกว่ากลุ่มที่มีลักษณะความเป็นผู้นำต่ำ และเป็นไปตามสมมติฐาน อย่างไรก็ตามก็คิดผลการวิเคราะห์นี้เป็นผลของทั้งกลุ่ม ไม่ได้แยกออกจากเพศ ผู้เขียนจึงแยกแต่ละกลุ่มออกเป็นเพศชายและเพศหญิง เพื่อจะดูว่าความแตกต่างระหว่างเพศ จะมีผลต่อส่วนรวมหรือไม่ เพราะในบางกรณี ความแตกต่างระหว่างเพศภายในกลุ่ม อาจส่งผลให้ส่วนรวมเป็นไปตามแนวโน้มของกลุ่มย่อยได้ เช่น กลุ่มผู้นำชายอาจจะมีมีโนภาพแห่งตนสูงกว่ากลุ่มผู้นำหญิงที่มีมีโนภาพแห่งตนต่ำพอ ๆ กับกลุ่มบุคคล เมื่อเอากลุ่มผู้นำชายรวมกับกลุ่มผู้นำหญิงเป็นกลุ่มผู้นำทั้งหมด เปรียบเทียบกับกลุ่มบุคคล กลุ่มผู้นำก็อาจจะยังมีมีโนภาพแห่งตนสูงกว่ากลุ่มบุคคล เพราะกลุ่มผู้นำชายมีคะแนนมีโนภาพแห่งตนสูงช่วยดึงให้กลุ่มทั้งหมดมีมีโนภาพแห่งตนสูงไปเลย

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยมีโนภาพแห่งตนของผู้นำชายไม่แตกต่างไปจากของผู้นำหญิง ($Z = 1.0923$) และบุคคลชายก็มีมีโนภาพแห่งตนไม่ต่างไปจากบุคคลหญิง ($Z = .0294$) จึงกล่าวได้ว่า ในการศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างเพศไม่มีผลทำให้กลุ่มใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ยมีโนภาพแห่งตนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญและผลเป็นไปตามสมมติฐาน

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยมีโนภาพแห่งตนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศเดียวกันแต่ต่างกลุ่ม ก็เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้นำชายกับกลุ่มบุคคลชายและผู้นำหญิงกับบุคคลหญิง พบว่า ผู้นำชายและ

ผู้นำหญิงมีมโนภาพแห่งตนสูงกว่าผู้ตามชายและผู้ตามหญิงตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์นี้เป็นไปตามสมมุติฐานและ เป็นการยืนยันผลการวิเคราะห์ในตอนต้นที่ว่าผู้นำทั้งหมดยกเว้นมโนภาพแห่งตนสูงกว่าผู้ตามทั้งหมด (ตาราง ๖)

ผลการศึกษานี้ ทำให้พอจะเชื่อถือได้ว่า ผู้นำ (ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง) มีการรับรู้และยอมรับตนเองมากกว่าผู้ตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฟลาเฮอร์ตี้ (Flaherty, 1967 : 377 - 378) ที่พบว่า ผู้นำมีการยอมรับตนเองและมีความเข้มแข็งมากกว่าผู้ที่ไม่เป็นผู้นำ นั่นคือ ผู้นำจะมองและคิดถึงเกี่ยวกับตนเองได้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง เช่น รับรู้ว่า "ฉันเป็นใคร" "ฉันมีความสามารถเพียงใด" "ฉันต้องการอะไร" และ "ฉันมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างไร" ได้ดีกว่าผู้ตาม

/ ๓. เปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องความวิตกกังวลของผู้นำกับผู้ตาม

นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำมีความวิตกกังวลน้อยกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตาม ($Z = 5.9154$, $p < .01$) ผลนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ซินฮา และ ปราโมด (Sinha and Pramod, 1966 : 629) และของ เชเมอร์ส (Chemers, อ้างจาก Fiedler, 1967 : 202) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องมโนภาพแห่งตนของผู้นำกับผู้ตาม ในการศึกษาที่กล่าวคือ เมื่อผู้นำมีมโนภาพแห่งตนสูงกว่าผู้ตาม ผู้นำก็จะมีความวิตกกังวลน้อยกว่าผู้ตาม เพราะบุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนสูง เป็นผู้รับรู้สภาพความเป็นจริงของตนและสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการมั่นคง จึงไม่ค่อยจะมีความวิตกกังวล หรือมีความวิตกกังวลน้อยกว่าผู้ที่มโนภาพแห่งตนต่ำ ซึ่งผลนี้เป็นไปตามสมมุติฐาน

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศในแต่ละกลุ่มพบว่าผู้นำชายมีมโนภาพแห่งตนเท่า ๆ กับผู้นำหญิงและผู้ตามชายก็มีมโนภาพแห่งตนเท่า ๆ กับผู้ตามหญิง ผลนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประสิทธิ์ นวัคลี (๒๕๑๔ : ๘๒ - ๘๘) แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ วอลลาซ และ โกแกน (Wallach and Kogan, 1965 : 217) และของ วัลลา กันทรพี (๒๕๑๓ : ๑๑๑) ซึ่งพบว่านักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลมากกว่านักเรียนชาย

การที่ได้ผลเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างได้รับการเลือกและทดสอบจากเกณฑ์เดียวกัน กล่าวคือกลุ่มผู้นำ (ทั้งหญิงและชาย) ก็มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำจริง และกลุ่มผู้ตามก็เป็นผู้ตามจริง

เพราะเมื่อใช้เครื่องมือวัดลักษณะความเป็นผู้นำในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่ากลุ่มผู้นำมีลักษณะความเป็นผู้นำมากกว่ากลุ่มผู้ตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในเรื่องความวิตกกังวลนี้ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผู้นำชายกับผู้นำตาม และผู้นำหญิงกับผู้ตามหญิง ผลปรากฏว่าผู้นำชายและผู้นำหญิงมีความวิตกกังวลต่ำกว่าผู้ตามชาย และผู้ตามหญิงอย่างมีนัยสำคัญ (Z = 3.8311, Z = 4.6729, p < .01) ผลนี้สนับสนุนผลของกลุ่มใหญ่ทั้งหมด และเป็นไปตามสมมุติฐาน ✓

๔. เปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องความเกรงใจของผู้นำกับของผู้ตาม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้นำและผู้ตามมีความเกรงใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Z = .1974, การวาง ๑๒) แต่เมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ย ผู้ตามมีแนวโน้มว่าจะมีความเกรงใจมากกว่าผู้นำ อย่างไรก็ตามผลที่ได้นี้ขัดกับทฤษฎีความเกรงใจของ ดร. วีร เกษวิเชียรโชติ ที่ว่า "...ความเกรงใจเกิดขึ้นในบุคคลที่มีฐานะทางสังคมต่ำกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง" และเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำจะมีความเกรงใจน้อยกว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตาม ซึ่งอาจจะเป็นเพราะ

๔.๑ แบบสอบถามความเกรงใจ ที่ใช้ในการศึกษานี้ อาจจะ ไม่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง เพราะผู้เขียนมิได้หาคำความเชื่อมั่นของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง

๔.๒ ความเกรงใจเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่งที่เป็นจริงสำหรับสังคมสมัยก่อน ในปัจจุบัน คุณธรรมอันนี้อาจจะเสื่อมคลายลงไปบ้าง เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ก็จะเห็นว่าในปัจจุบันบุคลิกภาพของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก คนในสังคมต้องดิ้นรน ขวนขวาย แกร่งแย่งชิงดีกันเพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว จึงอาจกล่าวได้ว่าคนในสังคมปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะคนที่อยู่ในเมืองหรืออยู่ใกล้ตัวเมืองที่ได้รับอิทธิพลและวัฒนธรรมใหม่ ๆ จากในเมือง ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ขาดหลักประกันความมั่นคงแห่งชีวิต พวกนี้จะรู้สึกว่าตนเองยังมีความสุข ความสบายในชีวิตไม่เพียงพอ ดังนั้นเมื่อพบสิ่งใดที่คิดว่าจะเป็นหวั่นภัยหรือช่วย ทำให้รู้สึกว่าตนจะมีความสุขความสบายขึ้น ก็จะได้รับเข้ามาเป็นของตนทันที โดยไม่คอยจะคำนึงถึงผู้อื่นและผลเสียที่จะตามมา ซึ่งหมายความว่าในปัจจุบันความเกรงใจ ซึ่งเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่งของคนไทยนั้นค่อย ๆ เสื่อมคลายลง แต่ละคนเริ่มมุ่งหาความสำเร็จสำหรับตนเป็นประการสำคัญ ดังนั้นผลการวิเคราะห์

เรื่องความเกรงใจจึงพบว่าทั้งผู้นำและผู้ตามมีความเกรงใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๔.๓ อาจจะเป็นไปได้ว่า ความเกรงใจ ไม่ได้เป็นคุณลักษณะของบุคลิกภาพของ
คนไทย ที่จะใช้เป็นตัวเกณฑ์ในการแบ่งความเป็นผู้นำหรือผู้ตามของคน เพราะความเกรงใจเป็น
คุณธรรมที่ฝังอยู่ในจิตใจของคนไทยส่วนใหญ่เหมือนกัน

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ เพื่อบอกว่าเพศจะมีผลทำให้ความเกรงใจของกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ ปรากฏว่าผู้นำชายและผู้นำหญิงมีความเกรงใจพอ ๆ กัน ผลที่สอดคล้องกับผลการวิจัย
ของ ประสิทธิ์ บักดี (๒๕๑๔ : ๔๔ - ๕๐) แต่แย้งกับผลการวิจัยของ วิราพร เทพวิระพงศ์
(๒๕๑๔ : ๑๔๒ - ๑๔๓) ซึ่งพบว่านิสิตหญิงมีความเกรงใจสูงกว่านิสิตชาย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น
เพราะระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างต่างกัน คือ กลุ่มตัวอย่างของ วิราพร เป็นนิสิตวิทยาลัย
วิภาการศึกษาชั้นปีที่ ๓ อิทธิพลทางคาถาการศึกษาและพัฒนากาถาทางคาถาต่าง ๆ ของบุคคลอาจจะ
มีผลทำให้ความเกรงใจแตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์นี้เป็นไปตามสมมติฐาน
แต่ในกลุ่มผู้ตามพบว่าผู้ตามชายมีความเกรงใจมากกว่าผู้ตามหญิง ($Z = 2.0234, p < .05$) ซึ่ง
ขัดกับสมมติฐานและแย้งกับผลการศึกษาของ วิราพร ดังที่กล่าวไว้แล้ว ซึ่งอาจเป็นเพราะความ
กระเพื่อม (fluctuation) ของกลุ่มตัวอย่างหรือเหตุผลอื่นที่นำจะได้มีการวิจัยกันต่อไป

ในเรื่องความเกรงใจนี้ ยังพบอีกว่าผู้นำชายและผู้นำหญิงมีความเกรงใจไม่แตกต่างกัน
จากผู้ตามชายและผู้ตามหญิงตามลำดับ (ตาราง ๑๔) ผลการศึกษานี้สนับสนุนผลที่ได้ในกลุ่มใหญ่
(ตาราง ๑๒) และเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ตามมีแนวโน้มว่าจะมีความเกรงใจมากกว่าผู้หญิง เมื่อ
พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย (Mean)

๕. ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพตนเอง ความวิตกกังวล และความเกรงใจของผู้นำทั้งหมด

มโนภาพตนเองของผู้นำทั้งหมดสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวล ($r = -.4876, p < .01$, ตาราง ๑๕) หมายความว่าผู้นำที่มีมโนภาพตนเองมาก ก็จะมีความวิตกกังวลน้อย
และในทางกลับกันผู้นำที่มีมโนภาพตนเองน้อยก็จะมีความวิตกกังวลมาก ผลนี้สอดคล้องกับสมมติฐาน
ที่ตั้งไว้ เพราะผู้นำที่มีมโนภาพตนเองมาก เป็นผู้ที่รู้จักเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ถูกต้อง
กับสภาพความเป็นจริงมาก ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของผู้นำที่มีลักษณะความเป็นผู้นำสูง ส่วนผู้ที่มีความ
วิตกกังวลสูง จะเป็นผู้ที่รู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบข้างอย่างคลุมเครือ ไม่ชัดเจน และมักจะ

วิตกกังวลโดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ (Swift, 1969 : 344) แต่คอยหากระแวงหรือกลัวอยู่ ตลอดเวลา จากผลการศึกษาของสัทธวิโชค วรานุสันติกุล (๒๕๑๔ : ๔๓ - ๔๖) พบว่าความวิตกกังวลสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำ และจากผลการศึกษาของยูเซย์นเองพบว่าผู้นำมีโนภาพแห่งตนสูงกว่า แต่มีความวิตกกังวลต่ำกว่าความ (ตาราง ๖,๕) จึงเห็นได้ว่าโนภาพแห่งตนและความวิตกกังวลทำให้อุบัติการณ์ของภาวะผู้นำในทิศทางที่ตรงกันข้าม ดังนั้นผลการศึกษานี้จึงพบว่าโนภาพแห่งตนของผู้นำสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวล

ความสัมพันธ์ระหว่างโนภาพแห่งตนกับความเกรงใจพบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวก ($r = .1294$, ตาราง ๑๖) แต่ไม่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า โนภาพแห่งตนของผู้นำน่าจะมีความสัมพันธ์ทางกลับกับความเกรงใจ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้นำมีความสามารถในการเข้าสังคมได้ดี (Maccoby, 1958 . 437 - 447) และจากผลการศึกษาก่อนหน้านี้พบว่าผู้นำมีโนภาพแห่งตนสูงกว่าผู้ตาม (ตาราง ๖) นอกจากนี้ วิราพร (๒๕๑๔ : ๑๔๒ - ๑๔๓) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความเกรงใจกับความเปิดเผยทั้งแบบเส้นตรงและแบบเส้นโค้ง แสดงให้เห็นว่า นอกจากผู้นำจะมีความสามารถในการเข้าสังคมได้ดีแล้ว ผู้นำยังรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมได้ดีอีกด้วย จากคุณสมบัติของผู้นำทั้งสองประการนี้ จะจะเป็นเหตุผลในการสนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้ ที่พบว่าโนภาพแห่งตนของผู้นำสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ แต่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ เพราะผู้นำอาจจะเห็นและยอมรับว่าความเกรงใจเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่งในสังคมไทย ผู้นำจะนำคุณธรรมของตนเองไปประสบความสำเร็จโดยยึดคุณธรรมนี้เป็นเครื่องช่วย เช่น รู้จักเกรงใจที่บุคคลอื่นและช่วยผู้มากกว่า รู้จักเกรงใจผู้ประเสริฐ ทำนุบำรุงงานของคนมากกว่าคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ก็จะช่วยให้ตนเองและกลุ่มประสบความสำเร็จเร็วในการงานที่ทำอยู่ได้

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความเกรงใจของผู้นำ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันเป็นแบบเส้นตรง ($r = -.1074$, ตาราง ๑๗) ผลนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ความวิตกกังวลของผู้นำน่าจะสัมพันธ์ทางตรงกับความเกรงใจ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าความเกรงใจกับความวิตกกังวลนั้นสัมพันธ์กันเป็นแบบเส้นโค้ง ทั้งนี้ ประสิทธิ์ บัวกล้า (๒๕๑๔ : ๔๕ - ๕๐) พบก็ได้

๖. ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความเกรงใจของบุคล

ผู้หญิง

บุคลที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำมักจะเป็นผู้ที่มีความวิตกกังวล เป็นบุคลภาพแบบเก็บตัว มีปัญหาทางอารมณ์ และทางการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา สิทธิโชค วรานุสันติกุล (๒๕๑๔ : ๔๓ - ๔๖) พบว่าเด็กที่มีบุคลภาพแบบแสดงตัว ซึ่งเป็นบุคลภาพหนึ่งของผู้นำ มีตนตาบอัสภาพหรือมโนภาพแห่งตนสูงกว่าเด็กที่มีบุคลภาพแบบเก็บตัว ($p < .00$) ดังนั้นผลการค้นคว้าครั้งนี้จึงพบว่ามโนภาพแห่งตนของบุคลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ($r = -.4801, p < .01$ ตาราง ๑๘) แสดงว่าถ้าบุคลมีมโนภาพแห่งตนต่ำก็จะมี ความวิตกกังวลสูง แต่ถ้ามโนภาพแห่งตนสูงก็จะมีความวิตกกังวลต่ำ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับความเกรงใจและความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับความเกรงใจ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันเป็นแบบเส้นตรง ($r = -.0901, -.0023$, ตาราง ๑๙, ๒๐) ผลนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่ได้ผลเช่นเดียวกับกลุ่มผู้นำ จึงอาจกล่าวได้ว่าในการศึกษานี้ ประเทของกลุ่ (ผู้นำ - บุคล) ไม่ทำให้การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใดผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ไม่สามารถที่จะชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของบุคลภาพระหว่างผู้นำกับบุคลได้ก็เท่ากับการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ในแต่ละตัวแปร แต่ประโยชน์ที่ได้จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ก็คือทำให้ทราบว่าตัวแปรแต่ละตัวที่ใดศึกษานี้ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร เชื้อถือได้แก่ไหน อันจะช่วยให้ผู้ปกครองและผู้สนใจในปัญหาเกี่ยวกับรุ่นได้เข้าใจ และหาทางที่จะปรับปรุงแก้ไขบุคลภาพของเด็กได้ดีขึ้น

๗. ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความเกรงใจของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อแยกตามเพศ

เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อแยกกลุ่มตัวอย่างออกตามเพศ ได้แก่ ผู้นำชาย ผู้นำหญิง บุคลชาย และบุคลหญิง แล้วหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละคู่ตัวแปรในแต่ละกลุ่ที่ใด สอดคล้องกับผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละคู่ตัวแปรในกลุ่มใหญ่ ยกเว้นกลุ่มผู้นำหญิง พบว่าความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเกรงใจอย่างมีนัยสำคัญ

($r = -.4121, p < .01$, ตาราง ๒๒) / กล่าวคือ

มโนภาพแห่งตนของผู้นำชาย ผู้นำหญิง ผู้ตามชายและผู้ตามหญิงมีความสัมพันธ์ทางกลับกันกับความวิตกกังวล

มโนภาพแห่งตนของผู้นำชาย ผู้นำหญิง ผู้ตามชายและผู้ตามหญิงไม่สัมพันธ์แบบเส้นตรงกับความเกรงใจ

ความวิตกกังวลของผู้นำชาย ผู้ตามชายและผู้ตามหญิงไม่สัมพันธ์แบบเส้นตรงกับความเกรงใจ

ผลการศึกษาเพื่อแยกกลุ่มออกตามเพศ ยังคงได้ผลเช่นเดียวกับกลุ่มใหญ่ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างระหว่างเพศในการศึกษาครั้งนี้ ไม่มีอิทธิพลที่จะทำให้กลุ่มเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ และ เป็นการช่วยสนับสนุนให้ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มใหญ่ มีน้ำหนักและเชื่อถือได้มากขึ้น

การที่ความวิตกกังวลของผู้นำหญิงมีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับความเกรงใจ อย่างมีนัยสำคัญ ($r = -.4121, p < .01$) แสดงว่าถ้ามีความวิตกกังวลต่ำก็จะมีความเกรงใจสูง แต่ถ้ามี่ความวิตกกังวลสูงก็จะมีความเกรงใจต่ำ ผลนี้ขัดกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า ความวิตกกังวลของผู้นำหญิงน่าจะมีความสัมพันธ์ในทางตรงกับความเกรงใจ การที่ได้ผลเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า โดยทั่วไปแล้วผู้นำเป็นบุคคลที่มีความเกรงใจน้อย เพราะผู้นำมุ่งความสำเร็จของตนเองและของกลุ่มที่ตนรับผิดชอบเป็นสำคัญ การตัดสินใจในการแก้ปัญหาบางอย่างก็ต้องมีความเด็ดขาดและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง กำนึงถึงงานและความรับผิดชอบมากกว่าจะคำนึงถึงว่าจะต้องคอยเอาอกเอาใจหรือเกรงใจใคร จากผลการวิจัยของผู้เขียนก็พบว่าผู้นำที่แน่วแน่มักจะมีความเกรงใจต่ำกว่าผู้ตาม (ตาราง ๑๒) เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้นำมีความเกรงใจค่อนข้างต่ำ ถึงอย่างไรก็ดี ความเกรงใจก็ยังเป็นคุณธรรมที่ฝังอยู่ในจิตใจของผู้นำเสมอ โดยเฉพาะผู้นำหญิง เพราะในสังคมไทยยังคงยึดถือว่าผู้หญิงที่ดีต้องมีความสุภาพ อ่อนโยน เป็นกุลสตรี มีสัมภาการระแวงระวังใจผู้อื่น แต่ในกรณีที่ผู้หญิงเป็นผู้นำ บทบาทและหน้าที่ขอผู้นำบังคับให้จำต้องปฏิบัติตนไปในทางตรงกันข้ามกับคุณธรรมหรือความเชื่อเดิมของสังคมในบางโอกาส เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือเพื่อช่วยเหลือกลุ่มโดยประสบความสำเร็จ ช่วงระยะเวลาที่ผู้นำต้องตัดสินใจเลือกระหว่างความสำเร็จของกลุ่มหรือความรับผิดชอบต่องานกับมาตรฐานทางวัฒนธรรมและ

ความเชื่อในสังคม อาจทำให้ผู้นำเกิดความขัดแย้ง (Conflict) ขึ้นภายในจิตใจได้ ซึ่งโดยหน้าที่ และความเป็นจริงแล้วผู้นำก็จะพบความขัดแย้งในตนเองน้อย ๆ จึงอาจจะก่อให้เกิดความวิตกกังวลขึ้นได้ ดังคำกล่าวของ มิลเลอร์ (Miller) ที่ว่า "เมื่อคนเราประพาศขัดแย้งกับความกังวลของการของสังคม จะเกิดความงอแงกับใจ กระวนกระวาย หรือวิตกกังวล" และ สปิริโร (Spiro) ที่ว่า "เมื่อคนเราเกิดความขัดแย้งระหว่างความต้องการของตนเองกับความต้องการทางวัฒนธรรม จะเกิดความวิตกกังวลทางจิตหรือธรรมจรรยาขึ้น" (อ้างจาก ประสิทธิ์ บัวกลี, ๒๕๑๔ : ๔๐) ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่ ความเกรงใจของผู้นำถึงสัมพันธ์ในทางกลับกับความวิตกกังวล

ข้อเสนอแนะ

๑. สำหรับการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำ ให้การเรียนการสอน บรรลุผลตรงตามจุดหมาย นักเรียนย่อมหวังผลบางอย่างที่จะได้รับจากการเรียน ดังนั้นในการสอน ครูจึงควรจะได้แสดงให้นักเรียนได้มองเห็นจุดหมายที่ควรต้องการ จะให้นักเรียนบรรลุถึง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา และช่วยให้นักเรียนรู้จักวางแผนการในการเรียนของตนเอง อันเป็นการช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักวางแผนการชีวิตได้ในที่สุด

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง ผู้นำกับผู้ตาม ย่อมช่วยให้งานมีประสิทธิภาพดีขึ้น ตรงตามจุดประสงค์มากขึ้น เช่น เกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งจะได้ผลสมบูรณ์หรือไม่ในส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

เมื่อครูมองเห็นความสำคัญของการฝึกหรือการปลูกฝังลักษณะความเป็นผู้นำให้กับนักเรียน ครูก็ควรจะได้แสดงให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของการรู้จักนำตนเองและนำผู้อื่น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการฝึกให้นักเรียนมีลักษณะความเป็นผู้นำ ครูก็ควรจะได้หาวิธีการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่เขาไปในขณะเดียวกัน เช่น

๑.๑ จัดกิจกรรมพิเศษ โดยจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบให้เด็กแต่ละคน และให้มีการเสนอผลงานที่ทำไปแล้วให้กลุ่มทราบ จุดประสงค์ของวิธีนี้ก็คือ ต้องการให้นักเรียน โดยแสดงออก มีความกล้า รู้จักคิด มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการฝึกให้นักเรียนมีบุคลิกภาพแบบสองตัว อันเป็นคุณลักษณะหนึ่งของผู้นำ ที่ครูสามารถจะปลูกฝังให้นักเรียนได้ แก่กิจกรรม

พิเศษนั้น ๆ ควรจะเป็นที่สนใจของนักเรียนและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนจริง ๆ

๑.๒ ในโรงเรียนครูและผู้บริหาร ควรพยายามหลีกเลี่ยงวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวล โดยไม่ทราบสาเหตุ เพราะความวิตกกังวลสูง อาจจะทำให้นักเรียนบ่มโนภาพแห่งตนต่ำ และทำให้นักเรียนขาดบุคลิกภาพที่ดี อันเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะของผู้ที่เป็นผู้นำไมโนที่ลุด

๑.๓ ในการเรียนการสอน ควรสร้างบรรยากาศให้เป็นแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ กระตุ้นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น กล้าคิด กล้าถาม กล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร และครูควรแสดงออกให้เด็กเห็นว่าครูยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็กอย่างจริงจัง สนับสนุนเด็กอย่างเปิดเผย การแสดงออกของครูเช่นนี้จะ เป็นเครื่องก่อให้เกิดแรงจูงใจ และช่วยให้เด็กเรียนรู่ว่าเขากำลังทำอะไร และเขากำลังขยจุทโชนของขบวนการเรียนการสอน นับเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ดียิ่งขึ้น อันเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะของการเป็นผู้นำให้แก่เด็กได้อีกทางหนึ่ง

๑.๔ สนับสนุนให้เด็กเข้าไปมีบทบาทและมีส่วนช่วยเหลือในสังคม เช่น อาจจะจัดตั้งกลุ่มยุวอาสาสมัคร จัดตั้งหน่วยสารวัตรลูกเสือ หรืออนุภาชาต เป็นต้น กิจกรรมพิเศษเหล่านี้ จะช่วยให้เด็กรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม การเขาสมาคมกับเพื่อนฝูงและการเขาสังคม เพราะคุณลักษณะหนึ่งของผู้นำก็คือผู้นำต้องมีความสามารถในการเขาสังคมและช่วยให้กลุ่มไกร้มความสำเร็จ (Bales, อ้างจาก Maccoby, 1958 : 437 - 447)

๒. สำหรับผู้ปกครอง ในครอบครัวก็ควรที่จะสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย โดยพ่อแม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ให้สิทธิและเสรีภาพแก่เด็กตามควรแก่อายุและสภาพการณ์ที่แวดล้อมอยู่ ซึ่งหมายความว่าพ่อแม่ไม่ควรจะได้อัฒหาหาความรู้ในเรื่องพัฒนาการของ เด็กพอสมควร จึงจะเข้าใจปัญหาและความต้องการของเด็กได้ดีขึ้น ครอบครัวที่จะมีส่วนเสริมสร้างให้เด็กมีลักษณะความเป็นผู้นำ ควรจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

๒.๑ เป็นครอบครัวที่เต็มไปด้วยความรัก ความอบอุ่น พ่อแม่ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ลูก ๆ เท่าเทียมกัน

๒.๒ พ่อแม่หรือผู้ปกครองให้อโอกาสแก่เด็กได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

และการแก้ปัญหาตามโอกาส

๒.๓ ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของ
ครอบครัวและมีความสำคัญต่อครอบครัวคนหนึ่ง เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง
ในการที่จะแสดงผลงานหรือความคิดเห็น

๒.๔ พยายามชักชวนให้เด็กสนใจต่อเด็ก รู้จักช่วยเหลือเด็กที่กล้าคิด กล้าทำ ใฝ่หา
โอกาสเด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

๓. สำหรับการวิจัยต่อไป

๓.๑ ควรจะได้นำการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพของผู้นำและผู้ตาม โดยใช้ตัวแปร
อื่น ๆ อีกต่อไป เช่น ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) แบบการรับรู้ (Cognitive Styles)
และความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นต้น

๓.๒ ควรจะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชาของนักเรียนที่เป็นผู้นำ
และนักเรียนที่เป็นผู้ตาม เพื่อเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

๓.๓ ควรจะได้นำการศึกษาค้นคว้าพื้นฐาน (Background) ของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง
เช่น รายได้ของครอบครัว การศึกษา อาชีพ ตลอดจนถิ่นที่อยู่ของครอบครัว

๓.๔ น่าจะได้นำการวิจัยแบบทดลอง ในเรื่องพฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหาในกลุ่ม
เปรียบเทียบระหว่างผู้นำและผู้ตามในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน

๓.๕ น่าจะได้นำการวิจัยแบบทดลอง โดยการสร้างสถานการณ์ให้กลุ่มตัวอย่าง
(ทั้งกลุ่มผู้นำและกลุ่มผู้ตาม) เกิดความวิตกกังวลจริง ๆ แล้วนำเอาแบบทดสอบ self - concept,
ความเกรงใจ และ leadership หรือตัวแปรอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยสนใจ ให้กลุ่มตัวอย่างทำ เพื่อวัดผลที่
เกิดขึ้น

๓.๖ ถ้าหากจะมีการวิจัยในแนวเดียวกับปริญญาโทฉบับนี้ ก็ควรจะใช้กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใหญ่กว่านี้ เครื่องมือที่ใช้ควรจะได้มีการหาความเชื่อมั่นก่อนเสมอ ถึงแม้ว่าจะนำ
ของผู้อื่นที่เขาหาความเชื่อมั่นแล้วมาใช้ก็ตาม เพราะบางครั้งที่ความแตกต่างในเรื่องเวลา
สถานที่และสถานการณ์อาจทำให้ผลแตกต่างกันออกไปได้ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ถ้าหาก
ไม่มีความสัมพันธ์กันเป็นแบบเส้นตรง ก็ควรจะลองหาความสัมพันธ์แบบเส้นโค้งด้วย.

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กอ สาส์คัพผาณิธ นารุเจดีย์ว สุมาวงศ์ และ เชื้อ สวริมาน วิชาครู ตอน ๑ จิตวิทยา องค์การการของคุรุสภา ๒๕๐๖, ๒๖๘ หน้า.
- ธงชัย ชิวปรีชา การศึกษาแบบการคิด (Cognitive Styles) ของนักเรียนฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นปีที่ ๑ และ ๒ ปรินญาพนธ์ กศ.ม. วิทยาชัย วิชาการศึกษา ประสานมิตร ๒๕๑๓, ๘๖ หน้า.
- ประสิทธิ์ บัวคลี่ การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความเกรงใจ และความผิดปกติทางสังคมของนักเรียนไทยในต่างจังหวัด นักเรียนไทยในกรุงเทพฯ และนักเรียนนานาชาติ ชั้น บ.ศ. ๓ ปรินญาพนธ์ กศ.บ. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ๒๕๑๔, ๑๔๘ หน้า.
- ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ ความแตกต่างระหว่างลักษณะการเป็นผู้นำของนิสิตที่เป็นผู้นำ และนิสิตที่ไม่ใช่เป็นผู้นำ วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๔, ๖๘ หน้า.
- จิฎิญา สาร หลักบริหาร วัฒนาพานิช พระนคร ๒๕๑๔, ๕๕๐ หน้า.
- ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์ครั้งที่ ๔ ๒๕๐๓, ๑๐๕๓ หน้า.
- วัลลา กัมพรพิสัย การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจเรียน ระดับของความปรารถนาในการสอบ และความวิตกกังวลในการเรียนกับความสำเร็จในการเรียน ปรินญาพนธ์ กศ.ร. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ๒๕๑๓, ๑๕๕ หน้า.
- วิราพร เทนวิระพงศ์ ความเกรงใจกับพฤติกรรมการแก้ปัญหาในกลุ่ม ปรินญาพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ๒๕๑๔, ๒๔๑ หน้า.
- สิทธิโชค วรานุสันติกูล การศึกษามโนภาพเกี่ยวกับตน ความแตกต่างระหว่างตน และความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ปรินญาพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ๒๕๑๔, ๗๒ หน้า.

Cruickshank, William M., Psychology of Exceptional Children and Youth, Second Edition, Prentice - Hall Inc., Englewood Cliffs, N. J., 1963, 623 pp.

- Dua, Prem S., "Personality Characteristics Differentiating Women Leaders from Non - Leaders in a University," Journal of the National of Women Deans and Counselors, Vol. 27, pp. 128 - 132, 1964.
- Dustin, David S., How Psychologists Do Research : The Example of Anxiety, Prentice - Hall, Inc., Englewood Cliffs, N. J., 1969, 108 pp.
- Edwards, Allen L., Experimental Design in Psychological Research, Holt, Rinehart and Winston, Inc., New York, 1968, 455 pp.
- Ferguson, George A., Statistical Analysis in Psychology and Education, McGraw - Hill Book Co., New York, 1966, 466 pp.
- Fiedler, Fred E., Theories of Leadership Effectiveness, McGraw - Hill Book Company, New York, 1967, 310 pp.
- Flaherty, Rita M., "Personality Traits of College Leaders," The Journal of Educational Research, 60 : 8 : 377 - 8, April, 1967.
- Garrett, Henry E., Statistics in Psychology and Education, Vekins Feffer and Simons Privated Ltd., Bombay, 1969, 491 pp.
- Gibb, C. A., "Some Tentative Comments Concerning Group Rorcharch Points to the Personality Traits of Leaders," Journal of Social Psychology, Vol. 30, pp. 251 - 263, 1949.
- Gibb, C. A., Leadership, Penquin Books Ltd., 1969, 439 pp.
- Jersild, Arthur T., Child Psychology, Sixth Edition, Prientice - Hall, Inc., Englewood Cliffs, N. J., 1968, 610 pp.
- Kinslinger, H. I., "The Interest, Self Perception and Life History Correlates of Leadership," Dissertation Abstract, Vol. 27, p. 4155 -B. May, 1967.
- Krech, D., Crutchfield, R. S., and Ballachey, E. L., Individual in Society, McGraw - Hill Book Company, Inc., New York, 1962, 564 pp.
- Maccoby, Eleanor E., Newcomb, Theodore M., and Hartley, Engene L., Readings in Social Psychology, Third Edition, Henry Holt and Company, New York, 1958, 674 pp.
- Menifield, Charles W., Leadership in Voluntary Enterprise, Oceana Publications, Inc., New York, 1961, 232 pp.
- McNemar, Quinn, Psychological Statistics, John Wiley & Son, Inc., 1955, 408 pp.

- Pramod, Kumar, "Certain Personal Factors in Student Leadership," Journal of Psychological Researches, 10 (1) : 37 - 42, 1966.
- Sinha, Durganand, and Pramod, Kumar, "A Study of Certain Personality Variables in Student Leadership," Psychological Abstracts, Vol. 40, p. 629, January - July, 1966.
- Stogdill, Ralph M., "Personal Factors Associated with Leadership : A Survey of the Literature," Journal of Psychology, Vol. 25, pp. 35 - 37, 1948.
- Swanson, Guy E., and others, Reading in Social Psychology, Revised Edition, Henry Holt and Company, Inc., New York, 1952, 680 pp.
- Swift, W. Porter, General Psychology, McGraw - Hill Book Company, New York, 1969, 381 pp.
- Uris, Auren, Techniques of Leadership, McGraw - Hill Book Company, New York, 1964, 239 pp.
- Walker, Helen M., and Lev., Joseph, Statistical Inference, Holt, Rinehart and Winston, New York, 1953, 509 pp.
- Wallach, Michael A., and Kogan, Nathan, Modes of Thinking in Young Children, Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1956, 357 pp.
- Williamson E. G., and Holt, Donald, "Measured Personality Characteristics of Student Leadership," Educational and Psychological Measurement, Vol. 12, pp. 65 - 78, 1952.

๑๖

ภาคผนวก

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนที่เป็นผู้นำและนักเรียนที่เป็นผู้ตาม

ให้คัดเลือกนักเรียนชั้น ม.ศ. ๓ ในชั้นที่ทานเป็นครูประจำชั้นอยู่ โดยเลือกแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่หัวหน้าหรือตำแหน่งในฐานะที่เป็นผู้นำของกลุ่ม กับกลุ่มนักเรียนที่นอกเหนือไปจากกลุ่มแรกซึ่งในที่นี้จะเรียกว่าผู้ตาม โดยถือเกณฑ์การ คัดเลือกดังนี้

กลุ่มที่ ๑ นักเรียนที่เป็นผู้นำ คัดเลือกนักเรียนที่มีหน้าที่หรือตำแหน่งในโรงเรียนดังต่อไปนี้

- ๑) หัวหน้าห้อง
- ๒) รองหัวหน้าห้องหรือผู้ช่วยหัวหน้าห้อง
- ๓) หัวหน้าหรือประธานชุมนุม
- ๔) รองหัวหน้าหรือรองประธานชุมนุม
- ๕) หัวหน้าทีมนักกีฬาของโรงเรียน
- ๖) หัวหน้าวงดนตรีของโรงเรียน
- ๗) หัวหน้าสารวัตรลูกเสือ (อนุภาค)
- ๘) หัวหน้าทีมนักโต้วาทีของโรงเรียน
- ๙) หัวหน้ากิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบแทนกลุ่มตลอดเวลา

(ระบุ).....

หมายเหตุ นักเรียนที่ถูกคัดเลือกในกลุ่มนี้อาจจะอยู่ในเกณฑ์ดังกล่าวเพียงข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อก็ได้ และไม่จำกัดว่าจะเป็นหญิงหรือชาย ในห้องหนึ่ง ๆ อาจจะมีนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์เพียง ๒ - ๓ คน หรือมากกว่าแล้วแต่กรณี

กลุ่มที่ ๒ นักเรียนที่เป็นผู้ตาม ให้คัดเลือกนักเรียนที่นอกเหนือไปจากกลุ่มที่ ๑ ภายในห้อง โดยวิธีเคาะสุ่ม (เป็นใครก็ได้ยกเว้นนักเรียนในกลุ่ม ๑) ให้มีจำนวนเท่ากับนักเรียนที่อยู่ในกลุ่ม ๑.

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

หมายเหตุ โปรดกรอกรายชื่อเด็กนักเรียนที่คัดเลือกแล้วในแบบฟอร์มที่แนบมาด้วย.

โรงเรียนชั้น.....

อันดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง หน้าที่ (ถ้ามี่)	อันดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง หน้าที่ (ถ้ามี่)
	<u>กลุ่มที่ ๑</u>			<u>กลุ่มที่ ๒</u>	
๑.			๑.		
๒.			๒.		
๓.			๓.		
๔.			๔.		
๕.			๕.		
๖.			๖.		
๗.			๗.		
๘.			๘.		
๙.			๙.		
๑๐.			๑๐.		
๑๑.			๑๑.		
๑๒.			๑๒.		
๑๓.			๑๓.		
๑๔.			๑๔.		
๑๕.			๑๕.		

แบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ

ข้อความที่มีความหมายไปในทางลบ (๘ ข้อ)

๑, ๑๓, ๑๔, ๑๗, ๑๘, ๒๐, ๒๒, ๒๖.

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ ต้องการทราบเกี่ยวกับความคิดเห็นและการกระทำบางอย่างของท่าน โดยจะมีข้อความให้ท่านอ่าน จำนวน ๒๗ ข้อ เพื่อพิจารณาว่า ท่านมีความคิดเห็นหรือเคยปฏิบัติมากน้อยหรือบ่อยครั้งเพียงใด ดังนั้น จึงไม่มีคำตอบถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความคิดเห็นหรือการปฏิบัติไม่เหมือนกัน ข้อสำคัญ ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ตัวอย่างการถาม - ตอบ

การตอบ จะมีกระดาษสำหรับตอบแยกไว้ต่างหาก ให้ทำเครื่องหมายวงกลมรอบตัวเลขในช่องสเกลที่ต้องการ ในช่องหนึ่งมีช่องสเกลให้เลือกตอบ ๗ ช่อง ดังนี้

✱ (๑) ท่านเคยทำตามที่ได้พูดไว้มากน้อยเพียงใด

น้อยที่สุด $\begin{array}{ccccccc} +3 & +2 & +1 & 0 & -1 & -2 & -3 \end{array}$ ไม่เคยเลย

จากข้อ (๑) ให้ท่านพิจารณาว่า เมื่อท่านได้พูดว่าจะทำอะไรสักอย่าง แล้วท่านได้ทำสิ่งนั้นตามที่ได้พูดไว้บ่อยครั้งเพียงใด

ถ้าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับท่านน้อยที่สุด ก็วงกลมรอบเลข + ๓

ถ้าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับท่านบ่อยๆ ก็วงกลมรอบเลข + ๒

ถ้าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับท่านบ้าง ก็วงกลมรอบเลข + ๑

ถ้าข้อความนั้นอยู่ระหว่างความเป็นจริงและไม่เป็นจริงหรือกำกวม ก็วงกลมรอบเลข ๐

ถ้าข้อความนั้นไม่เป็นจริงสำหรับท่านบ้าง ก็วงกลมรอบเลข - ๑

ถ้าข้อความนั้นไม่เป็นจริงสำหรับท่านบ่อยๆ ก็วงกลมรอบเลข - ๒

ถ้าข้อความนั้นไม่เป็นจริงสำหรับท่านน้อยที่สุดหรือไม่เคยเลย ก็วงกลมรอบเลข - ๓

คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบกระเทือนถึงคะแนนการสอบในโรงเรียน และจะไม่นำไปเปิดเผยในที่ใดๆเป็นรายบุคคล นอกจากจะแสดงเป็นส่วนรวมเพื่อใช้ในการวิจัยเท่านั้น จึงให้ท่านรู้สึกสบายใจที่จะตอบอย่างเสรีตามความคิดเห็นหรือจากที่ท่านเคยปฏิบัติจริงๆ

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

๑๑. ท่านเอาคำแนะนำของผู้อื่นมาใช้ในการปฏิบัติงาน
๑๒. ท่านเห็นว่าคนที่ทำงานร่วมกับท่านทำงานเต็มที่แล้ว
๑๓. ท่านทำให้คนที่ทำงานร่วมกับท่านรู้สึกสบายใจในขณะที่เขาสนทนากับท่าน
๑๔. ท่านมีความเป็นกันเองและติดต่องานงานใดสะดวก
๑๕. ท่านหวังให้เพื่อนร่วมงานของท่านเต็มตามความสามารถของเขา
๑๖. ท่านเต็มใจที่จะอธิบายถึงการปฏิบัติงานของท่านให้คนอื่นทราบ
๑๗. ท่านทำงานด้วยความเข้มแข็ง
๑๘. ท่านเป็นกันเข้าใจคนอื่นง่าย
๑๙. ท่านแสดงความพอใจเมื่อเพื่อนของท่านทำงานดี
๑๑๐. ท่านกระตือรือร้นเพื่อนของท่านให้มีความพยายามมากขึ้นกว่าเดิม
๑๑๑. ท่านเต็มใจยินยอมเมื่อคนอื่นไม่เห็นด้วยกับท่าน
๑๑๒. ท่านลองใช้ความคิดเห็นของตัวเอง
๑๑๓. ท่านรังเกียจที่จะรู้จักกับคนที่ไม่เกียจรู้จักกันมาก่อน
๑๑๔. ท่านมักพบความอดทนต่อคนอื่นได้ง่าย
๑๑๕. เพื่อนของท่านขอมาเล่าความลับของเขาให้ท่านฟัง
๑๑๖. ถ้ามีโอกาสท่านตั้งใจจะทำอะไรสักอย่างหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อโลกอย่างมหาศาล
๑๑๗. ท่านมักหลีกเลี่ยงเพื่อไม่ต้องการพบกับเหตุการณ์ร้ายแรง
๑๑๘. เมื่อมีเหตุการณ์ร้ายแรงท่านรู้สึกเกรงเกรียงและกังวลใจ
๑๑๙. เพื่อนมักจะชวนท่านทำงานในกลุ่ม
๑๒๐. เมื่อท่านนัดหมายกับเพื่อน ท่านได้คิดค้นบ่อยครั้งเพียงใจ
๑๒๑. เมื่อท่านมีเงินท่านเต็มใจที่จะเลี้ยงอาหารแก่เพื่อน
๑๒๒. ท่านชอบคล้อยตามเสียงหมู่มากในคณะ ไม่ว่าความเห็นนั้นจะถูกหรือผิดประการใด
๑๒๓. เมื่อท่านคิดว่าสิ่งที่ท่านจะทำนั้นถูกต้องควรเหตุผลแล้ว ท่านก็มักจะลงมือทำทันทีโดยไม่ลังเลใจ
๑๒๔. เพื่อนของท่านแสดงความรู้สึกเป็นกันเองกับท่าน
๑๒๕. ตามปกติท่านเป็นคนมีนิสัยร่าเริง
๑๒๖. เมื่อมีงานให้ท่านเลือกท่านมักจะอาสาเลือกทำงานง่าย ๆ
๑๒๗. ท่านยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน

แบบสอบถามความวิตกกังวล

กำลังใจในการทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ ต้องการถามเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของท่าน โดยจะมีข้อความให้ท่านพิจารณาว่าท่านมีลักษณะนิสัยหรือเคยประสบอุบัติเหตุปฏิบัติ เหมือนกับข้อเท็จจริงในข้อความนั้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ดังนั้น จึงไม่มีคำตอบที่ผิดหรือถูก เพราะแต่ละคนย่อมมีลักษณะนิสัย ความรู้สึก หรือแนวการประพฤติปฏิบัติไม่เหมือนกัน ขอสำคัญขอให้ตอบแบบสอบถามให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การตอบแบบสอบถาม มีลักษณะดังนี้

การตอบ จะมีกระดาษสำหรับตอบแยกต่างหากออกไป ฉะนั้นท่านจึงต้องตอบเฉพาะในกระดาษคำตอบเท่านั้น โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการจะตอบในข้อหนึ่งซึ่งมีช่องให้เลือกกาตอบได้ ๕ ช่องมีเลข ๐, ๑, ๒, ๓, และ ๔, กำกับอยู่ตามลำดับ ดังตัวอย่าง

(๐)

๐	๑	๒	๓	๔

การจะเลือกกาตอบในช่องใดให้ถือเกณฑ์ดังนี้

- กาที่ของ เลข ๐ เมื่อข้อความนั้นไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านเลย
- กาที่ของ เลข ๑ เมื่อข้อความนั้นพอจะตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านบ้าง เล็กน้อย
- กาที่ของ เลข ๒ เมื่อข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านราวครึ่งหนึ่ง
- กาที่ของ เลข ๓ เมื่อข้อความนั้นส่วนมากตรงกับสภาพความเป็นจริงสำหรับท่าน
- กาที่ของ เลข ๔ เมื่อข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงสำหรับนักเรียนมากที่สุด

ตัวอย่าง

(๐) ข้าพเจ้าเป็นคนใจเย็น

เมื่อท่านอ่านข้อความนี้แล้ว ก็มาพิจารณาตัวของท่านเองว่าเป็นคนใจเย็นหรือไม่ เพียงไรควรจะกาตอบในช่องไหนจึงจะถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด สมมุติว่า

ท่านพิจารณาแล้ว ข้อความนี้ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านเลย เพราะตามปกติท่านเป็นคนใจร้อน ต้องไปกาตอบในช่องเลข ๐ ท่านก็กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเลข ๐ ดังนี้

(๐)

๐	๑	๒	๓	๔
✓				

โปรดกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่านเองลงบนหัวกระดาษสำหรับตอบก่อนลงมือทำ

ต่อไปนี้ เป็นข้อทดสอบที่ท่านจะต้องตอบลงในกระดาษคำตอบ

๑. ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังทำอะไรอยู่ ถ้าเผอิญทำให้เกิดการเสียหายต่องานนั้น ข้าพเจ้าจะอารมณ์เสีย ไม่สามารถทำงานนั้นได้อีกต่อไป
๒. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกกังวลว่า นี่อาจสอบได้คะแนนไม่ได้
๓. ข้าพเจ้ามักบ่น เมื่อสิ่งต่างๆไม่เป็นไปตามที่คาดคิดไว้ และทำให้ไม่สบายใจ
๔. ข้าพเจ้าเคยฝันว่า ข้าพเจ้าทำอะไรจะแน่วในการสอบได้คะแนนดี
๕. บางครั้งข้าพเจ้าก็ไม่กล้าทำอะไรลงไป ทั้งๆที่รู้ว่าสิ่งนั้นไม่มีอันตรายจริงจัง
๖. บางครั้งข้าพเจ้าเคยมีความรู้สึกว่า ข้าพเจ้าไม่มีความปลอดภัยเลย
๗. เมื่อใดที่เห็นคนอื่นๆประสบความสำเร็จ ข้าพเจ้าจะพลอยวิตกกังวลไปกับเขาด้วย
๘. ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวต่อการสอบเป็นอย่างยิ่ง
๙. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกโดดเดี่ยว รู้สึกว่าไม่มีใคร เป็นเพื่อนที่แท้จริงเลย
๑๐. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกสนใจและโกรธ ถ้าเพื่อนๆทำอะไรโดยไม่ชวนเขาไปร่วมด้วย
๑๑. ข้าพเจ้ามักลังเล ไม่กล้าทำอะไรลงไป เพราะไม่แน่ใจในผลที่จะเกิดขึ้นว่าจะเป็นอย่างไร
๑๒. ข้าพเจ้ามีความวิตกกังวลเสมอ
๑๓. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดจนแทบจะระเบิดออกมา

๑๔. มื้อบ่นบ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะทำอะไรสักอย่างหนึ่ง แต่ทำไปไ้ทันเท่าไรก็รู้สึกเบื่อเสียแล้ว
๑๕. ข้าพเจ้าไม่ค่อยสบายใจเลย เมื่ออยู่ในห้องมีคนๆหนึ่ง
๑๖. เมื่อคุณแม่เดินทางข้าพเจ้ารู้สึกวิตกว่า ท่านอาจจะได้รับอันตรายต่างๆ
๑๗. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อนมักจะเข้าใจบทเรียนที่ครูสอนได้ดีกว่าข้าพเจ้า
๑๘. ยิ่งใกล้วันสอบ ข้าพเจ้ายิ่งมีความไม่สบายใจมากขึ้น
๑๙. ข้าพเจ้ามักจะมีความไม่สบายใจ เมื่อคิดว่า ข้าพเจ้ามีความรู้ดีกว่าเพื่อนๆ
๒๐. ข้าพเจ้าเป็นคนใจน้อย
๒๑. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกกังวล ไม่ทราบว่าจะมีคนจะมองหรือคิดเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าอย่างไร
๒๒. กวาคข้าพเจ้าจะหลับได้ รู้สึกว่าต้องเสียเวลาอีกในกั่วงวลนี้อยู่มาก
๒๓. ในขณะที่สอบ ข้าพเจ้ามีความรู้สึกกลัวว่าจะทำคะแนนได้ไม่ดี
๒๔. เมื่อเพื่อนๆเล่าเรื่องอันเป็นความลับให้ฟัง แล้วขอรองให้รักษาเป็นความลับนั้นไว้ ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจที่จะรักษาความลับนั้น
๒๕. ข้าพเจ้ารู้สึกว่า เป็นคนที่ค่อนข้างจะเจ้าอารมณ์
๒๖. เมื่อเห็นบางสิ่งบางอย่างไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็น ข้าพเจ้ารู้สึกโกรธ และโทษตนก่อนที่จะคิดว่า ควรจะแก้ไขอย่างไร
๒๗. ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวต่อเสียงประหลาด ขณะที่อยู่ในห้องเพียงคนเดียว
๒๘. บางครั้งข้าพเจ้ามีความรู้สึกกลัว แต่ไม่ทราบว่าจะกลัวอะไร
๒๙. เรื่องเล็กๆน้อยๆบางกร้งทำให้ข้าพเจ้าหัวเสีย ทั้งๆที่ว่ามันเป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญอะไร
๓๐. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่า สักวันหนึ่งข้าพเจ้าอาจได้รับอุบัติเหตุต่างๆ
๓๑. ข้าพเจ้ารู้สึกว่า เป็นคนทำงานค่อนข้างช้า
๓๒. ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นกังวลต่อผลการเรียนน้อยๆ
๓๓. ข้าพเจ้ารู้สึกตกใจกลัว แม้แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในความฝัน
๓๔. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่า คนอื่นมีความสามารถมากกว่าข้าพเจ้า สามารถทำในสิ่งที่ข้าพเจ้าทำไม่ได้
๓๕. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกวิตกเสมอว่า ข้าพเจ้าเรียนหนังสือเลวลงกว่าแต่ก่อน

แบบสอบถามในภาพแนบ

ข้อความที่ีความหมายไปในทางบวก (๑๖ ข้อ)

๑, ๒, ๓, ๔, ๘, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๒๓, ๒๔, ๒๕, ๒๙, ๓๐, ๓๑, ๓๖.

แบบสอบถามตอนที่ ๒

๑. ข้าพเจ้าต้องการที่จะเป็นคนมีไหวพริบ
ปฏิภาณดี	๑๖. ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะเรียนให้สูง
๒. ข้าพเจ้าอยากเป็นคนมีเหตุผล	๑๗. ข้าพเจ้าอยากจะมีสุขภาพดี
๓. ข้าพเจ้าอยากเล่นเกมกีฬาต่างๆ	๑๘. ข้าพเจ้าอยากเป็นคนแข็งแรง
๔. ข้าพเจ้าไม่อยากจะนั่งคิดค้นคนเดียว	๑๙. ข้าพเจ้าอยากจะได้เข้ากับเพื่อนได้ทุกคน
๕. ข้าพเจ้าไม่อยากมีความเกรงกลัวใครโดย
ไม่สมควร	๒๐. ข้าพเจ้าอยากเป็นคนมีดีในตัว
๖. ข้าพเจ้าอยากเป็นคนมีอารมณ์ดี	๒๑. ข้าพเจ้าไม่อยากจะมีความท้อแท้สิ้นหวัง เมื่อ
ทำอะไรไม่สำเร็จ
๗. ข้าพเจ้าต้องการที่จะเล่นหรือเรียนให้เป็นเวลา	๒๒. ถ้าหากว่าข้าพเจ้าขยันเรียนมากกว่านั้นข้าพเจ้า
คงจะเรียนหนังสือได้ดีกว่าคนอื่นๆที่เคยชนะ
ข้าพเจ้า
๘. ข้าพเจ้าอยากจะทำทวมนบทเรียนเรื่อยๆ
ไปตลอดปี	๒๓. ข้าพเจ้าอยากจะเป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน
๙. ข้าพเจ้าไม่อยากมีเรื่องกลุ้มใจบ่อยๆ	๒๔. ข้าพเจ้าอยากจะเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่
๑๐. ข้าพเจ้าอยากจะเป็นคนกล้าและมีเหตุผล
เมื่ออยู่กับคนอื่น	๒๕. ข้าพเจ้าอยากจะเป็นคนแคล่วคล่องว่องไว
๑๑. ข้าพเจ้าอยากจะเป็นคนที่สามารถควบคุม
อารมณ์ได้	๒๖. ข้าพเจ้าไม่อยากเป็นคนขี้อาย ประหลาด
เมื่อเขาสังคม
๑๒. ข้าพเจ้าไม่อยากจะเป็นคนเขื่องช้า	๒๗. ข้าพเจ้าอยากอยู่ในที่ที่มีคนมาก
๑๓. ข้าพเจ้าไม่อยากจะทำอะไรจู้จี้จกๆ อยาก
จะทำให้เสร็จเป็นอย่างๆไป	๒๘. ข้าพเจ้าอยากจะไม่โกรธ เมื่อมีคนมาขัด
ขวางความประสงค์และเขามีเหตุผลดี
๑๔. ข้าพเจ้าอยากจะมีรักใคร่ปรองดองกับพี่
น้องทุกคน	๒๙. ข้าพเจ้าอยากจะมีสุขภาพสมบูรณ์สดชื่น
แจ่มใส
๑๕. ข้าพเจ้าปรารถนาจะให้พ่อและแม่ของข้า
พเจ้ารักและเอาใจใส่กัน	๓๐. ข้าพเจ้าอยากจะเป็นคนที่เชื่อมั่นในตนเอง
ในการพักการทำงาน
	๓๑. ข้าพเจ้าอยากจะเป็นคนที่อยู่ในโอวาทของ
ผู้ใหญ่

- ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

แบบสอบถามความเกรงใจ

”ข้อความที่มีความหมายไปในทางลบ (๖ ข้อ)

๑๖, ๒๓, ๓๕, ๒๘, ๒๙, ๓๐

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ ถ้ามุ่งเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของท่านในการปฏิบัติ
เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตามบทบาทและสถานการณ์ต่างๆที่อาจพบได้ในชีวิตประจำวัน

แบบสอบถามนี้มี ๔๔ ข้อ แบ่งออกเป็น ๕ บทบาท คือในฐานะที่ท่านเป็นศิษย์กับ
ครูอาจารย์ ในฐานะที่ท่านเป็นเพื่อนกับเพื่อนที่สนิทสนม ในฐานะที่ท่านเป็นบุตรกับบิดา
มารดา ในฐานะที่ท่านอยู่กับผู้มีบุญคุณที่สนิทสนม และในฐานะที่ท่านเป็นรุ่นพี่กับเด็กรุ่นน้อง
แต่ละบทบาทมีสถานการณ์ต่างๆ ให้ท่านพิจารณาตัดสินใจว่าจะเลือกปฏิบัติอย่างไร เพียงไร
ตัวอย่าง ในฐานะที่ท่านเป็นศิษย์กับครู อาจารย์

(๑) อยากจะนั่งหลับขณะครูกำลังสอน

การตอบ มีกระดาษสำหรับตอบแยกต่างหาก โดยการทำเครื่องหมายวงกลม
รอบตัวเลขในช่องสเกลที่ต้องการ ในข้อหนึ่งๆมีช่องสเกลให้เลือกตอบ ๙ ช่อง ดังนี้

กระทำ ๓ ๒ ๑ ๐ -๑ -๒ -๓ ไม่กระทำ

จากข้อ (๑) ให้ท่านพิจารณาว่า ในฐานะที่ท่านเป็นศิษย์ ท่านกล้าที่จะนั่งหลับ
ในขณะที่ครู อาจารย์กำลังสอนหรือไม่ เพียงไร ถ้าท่านคิดว่ากล้าที่จะกระทำเช่นนั้นแน่ๆ
ก็วงรอบเลข ๓ หรือถ้าท่านคิดว่า ท่านยังมีความเกรงครู อาจารย์อยู่ อาจจะนั่งหลับ
บ้าง ก็เมื่อครู อาจารย์เผลอ ก็วงรอบเลข ๒ หรือ ๑ ตามลำดับความไม่เกรงของท่าน
แต่ถ้าท่านมีความเกรงครู อาจารย์มาก จนคิดว่าไม่กล้ากระทำเช่นนั้นแน่ๆ ก็วงรอบเลข
-๑ หรือถ้าท่านมีความเห็นว่า ถ่างวงมาก แม้จะเกรงครู อาจารย์ ท่านก็จะแอบ
นั่งหลับบ้าง ก็วงรอบเลข -๒ หรือ -๓ ตามลำดับความเกรงของท่าน ส่วนเลข ๐ นั้น
แทนความรู้สึกกำกวมระหว่างความเกรงและไม่เกรงครู อาจารย์ ที่จะนั่งหลับ

คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบกระเทือนถึงคะแนนการสอบในโรงเรียน และจะไม่
นำไปเปิดเผยในที่ใดๆเป็นรายบุคคล นอกจากจะแสดงเป็นส่วนรวมเพื่อใช้ในการวิจัยเท่านั้น
จึงขอให้ท่านรู้สึกสบายใจที่จะตอบอย่างเสรี ตามความรู้สึก ความคิดเห็นและความต้องการ
ของท่านจริงๆ ยิ่งท่านตอบตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของท่านไ้มากเพียงใดยิ่งเป็นผลดีเพียง

ก. ในฐานะที่ท่านเป็นศิษย์ กับ ครู อาจารย์

๑. ขอยืมเงินหรือสิ่งของ	๓. จะเข้าไปขอความช่วยเหลือขณะครูนอนพักผ่อน
๒. เขาห้องเรียนสายกว่าครูอาจารย์	๔. จะเข้าไปขอความช่วยเหลือขณะครูกำลังรับประทานอาหาร
๓. คัดค้านไม่เห็นด้วยกับครู อาจารย์	๕. แสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งด้วยเหตุผลขณะเรียนในชั้น
๔. เขาพบเพื่อติดต่อยุทธศาสตร์ส่วนตัว	๖. เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้วเมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไปอยู่
๕. ทำนิทราเบี่ยงของห้องเรียน เช่นส่งเสียงดัง	
๖. จะเข้าไปขอความช่วยเหลือครูทำงาน	

ข. ในฐานะที่ท่านเป็นเพื่อนกับเพื่อนที่สนิทสนม

๑๑. ขอความช่วยเหลือจากเพื่อน	๑๓. ขอของกิน เมื่อเพื่อนยืมของๆเราไปนาน
๑๒. เมื่อท่านผิคนักกับเพื่อนต่างเพศ	๑๔. หยิบของๆเพื่อนไปใช้โดยไม่บอกเขาล่วงหน้า
๑๓. รบกวนขณะที่เพื่อนกำลังนอนหลับ	๑๕. ให้เพื่อนคอย ในขณะที่เรากำลังติดธุระ
๑๔. ทอว่าเพื่อน เมื่อเพื่อนผิคนัก	๑๖. แสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้ง ในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับเขา
๑๕. ตักเตือนเพื่อนตรงๆ เมื่อเพื่อนทำผิด	
๑๖. ขอยืมข้าวของเงินทองจากเพื่อน	

ค. ในฐานะที่ท่านเป็นบุตร กับ บิดามารดา

๒๑. นอนคืนสาย	๒๒. ขอเงินไปซื้อเสื้อผ้าสำหรับสวมไปเที่ยว
๒๒. ขอเงินเพิ่มอีก เมื่อเงินไม่พอใช้	๒๓. แสดงความคิดเห็นโต้แย้งด้วยเหตุผล
๒๓. ขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	๒๔. กลับจากเที่ยวตอนดึก เรียกให้มารดาเปิดประตูรับ
๒๔. ขอความช่วยเหลือ เช่นให้ยืมเสื้อผ้าให้	๒๕. กลับบ้านผิดเวลาโดยไม่ได้ออกมารดาตั้งหน้า
๒๕. บิดาจะขอเงิน ที่ท่านสะสมไปใช้จ่าย	๓๐. พาเพื่อนมาสนุกสนานที่บ้าน เช่น มาเลี้ยงอาหาร

ง. ในฐานะตัวทํากับผู้มีบุญคนที่สนิทสนม

- ๓๑. ปรับทุกข์ควย
- ๓๒. ขอความช่วยเหลือ
- ๓๓. ขอให้ช่วยฝากฝังท่านเขาทำงานในบริษัทแห่งหนึ่ง
- ๓๔. แสดงความโกรธให้เขาเห็น เมื่อท่านไม่พอใจเขา
- ๓๕. แสดงความคิดเห็นโต้แย้งควยเหตุผล
- ๓๖. ทำงานให้เขา แล้วท่านจะขอเงินค่าแรง
- ๓๗. เขาชวนท่านให้โดยสารยานพาหนะของเขา ไปโรงเรียนเป็นประจำ
- ๓๘. เขาทำข้าวของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย และเขาจะคิดค่าเสียหายเป็นเงินให้
- ๓๙. จะบอกให้เขาหนีเสี่ยงวิทยุของเขา ในขณะที่ท่านกำลังอ่านหนังสือสอบ
- ๔๐. ตักเตือนเขา เมื่อเห็นเขาทำความผิด

จ. ในฐานะตัวท่านเป็นรุ่นพี่กับเด็กรุ่นน้อง

- ๔๑. ทอว่าเมื่อเขาผิคนัก
- ๔๒. ให้เขาคอย ในขณะที่ท่านกำลังคิดธุระ
- ๔๓. รบกวในขณะที่เขาำลังนอนหลับ
- ๔๔. ขอของกิน เมื่อเขาขอยืมของจากเราไปนานๆ
- ๔๕. หยิบข้าวของๆเขาไปใช้ โดยไม่บอกเขาล่วงหน้า.

ตาราง ๒๔ ค่าอำนาจจำแนกของข้อทดสอบคนทางเรือภาพ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
๑	๗.๘๗๔	๒๑	๓.๔๓๖
๒	๓.๑๒๓	๒๒	๓.๓๓๓
๓	๓.๐๘๒	๒๓	๓.๐๐๐
๔	๔.๕๐๓	๒๔	๔.๒๖๒
๕	๕.๐๑๔	๒๕	๕.๔๓๖
๖	๒.๗๓๘	๒๖	๓.๒๑๘
๗	๒.๖๕๑	๒๗	๖.๓๕๗
๘	๓.๐๐๖	๒๘	๔.๐๗๕
๙	๔.๕๔๗	๒๙	๕.๒๕๐
๑๐	๔.๕๓๓	๓๐	๒.๘๑๖
๑๑	๕.๕๕๑	๓๑	๕.๖๖๑
๑๒	๔.๓๒๐	๓๒	๒.๗๓๕
๑๓	๒.๕๓๖	๓๓	๓.๓๗๕
๑๔	๒.๘๔๖	๓๔	๓.๖๔๑
๑๕	๓.๕๑๑	๓๕	๒.๕๗๕
๑๖	๓.๐๘๓	๓๖	๓.๐๕๘
๑๗	๔.๑๗๖	๓๗	๒.๕๕๑
๑๘	๔.๗๕๐	๓๘	๓.๐๓๒
๑๙	๔.๕๕๒	๓๙	๔.๑๖๓
๒๐	๓.๕๗๓	๔๐	๒.๕๘๓